

ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถ
ในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ตุลาคม 2557

ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถ
ในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ตุลาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจักษ์ น้อยเหนือ. (2557). ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาณิพนธ์:
อาจารย์ ดร. ศุภวรรณ สัจจพิบูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการ ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชา การแต่งคำประพันธ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท จำนวน 4 แผน ใช้เวลาคาบละ 50 นาที และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ One Way ANOVA, Repeated Measures, one sample t-test t-test dependent และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

3) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีสหบท สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

THE EFFECT OF INSTRUCTION BASED ON INTERTEXTUALITY TOWARDS CREATIVE
POETRY WRITING FOR GRADE TWELVE STUDENT

AN ABSTRACT
BY
PRAJAK NOINUAY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Program in Education Science and Learning Management
at Srinakharinwirot University
October 2014

PrajakNoinuay. (2014). *The Effect of Instruction Based on Intertextuality Towards Creative Poetry Writing For Grade Twelve Student Achievement and Attitude towards Thai language*. M.Ed. Program in Education Science and Learning Management (Thai language Learning Management). Bangkok: Graduate School Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Suppawan Satjapiboon.

The objectives of this research were to (1) study the grade-twelve students' abilities in creative poetry writing before and after using the intertextuality approach, (2) The effectiveness of intertextuality approach for enhancing the students' ability in creative poetry writing. (3) study the grade- twelve students' abilities in creative poetry writing after the employment of the intertextuality approach with the achievement criteria of 80 %.

The subjects of 40 grade-twelve students of Mathayom Wat Sing School under the Office of Education Service Area 1 were purposively selected.

The research tools used were (1) the four 50-minute lesson plans of creative poetry writing based on intertextuality approach, (2) The written test to evaluate the student's abilities in creative poetry writing before and after employment of the intertextuality approach.

One-way ANOVA, repeated measures, one sample t-test" and analyzing data were used from the student' abilities.

One-way ANOVA, repeated measures, one sample t-test, t-test dependent data and analyzing were used from the student' abilities.

The results of the research were as follows;

1) The students' abilities in writing creative poetry after using the intertextuality approach were higher and significantly different from the abilities before using the intertextuality approach at the level of .01.

2) The development of the student' abilities in writing creative poetry was higher after using the intertextuality approach.

3) The abilities in creative poetry writing of the subjects taught with intertextuality approach were higher than the achievement criteria of 80%.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถ
ในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ของ

ประจักษ์ น้อยเหนือ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษา

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

(อาจารย์ ดร.ขจิตา ศรีฟุ่ม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พรพิมล ประสงค์พร)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูลย์ผู้ให้ความรู้ ข้อคิดในการทำงาน ให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนาตนเองตลอดจนให้คำชี้แนะและแก้ไขในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมาในโอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ขจิตา ศรีพุ่มประธานกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่สละเวลาในการตรวจ ให้ข้อเสนอแนะและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขปริญญานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พรพิมล ประสงค์พร กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และแก้ไขในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล รองศาสตราจารย์จินตนา พุทธเมตตา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระพีณ ชูชื่น อาจารย์ ดร.วรินทร์ โพนน้อย อาจารย์เยาวลักษณ์ แสงจันทร์ และอาจารย์ธนากร ทองประยูร ที่ให้คำปรึกษา การทำปริญญานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจุกษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยและคอยให้คำปรึกษาในการทำปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ประสบการณ์และจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา ให้คำแนะนำให้กำลังและแรงใจที่มีค่าอย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

คุณประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประจักษ์ น้อยเหนือ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	5
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีสหบท	9
ความหมายของตัวบท	9
กำเนิดและความหมายของสหบท	11
สหบทในทัศนะต่าง ๆ	13
การสร้างและพิจารณาเลือกตัวบท	20
สหบท: อิทธิพลที่ส่งถึงกันในระบบการสืบสานการสร้างสรรค	
และการถ่ายทอด	21
ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง	24
ความหมายของร้อยกรอง	24
ประเภทของร้อยกรอง	25
ลักษณะบังคับของร้อยกรอง	26
ร้อยกรองประเภทกลอน	28
ความคิดสร้างสรรค์	33
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	33
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	34
ทฤษฎีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์	37
การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	42

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	44
ความหมายของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	44
ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	45
หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	46
การประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	48
การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	58
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	68
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	74
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	75
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	98
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตาม ทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80.....	100
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จากเอกสารผลงาน เขียนร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	101
5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	104
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	104
สมมติฐานในการวิจัย.....	104

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	104
สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผลการวิจัย.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก.....	120
ภาคผนวก ข.....	122
ภาคผนวก ค.....	147
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	150

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง.....	27
2 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	54
3 สรุปลำดับขั้นในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	61
4 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ตามทฤษฎีสหบท.....	76
5 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	86
6 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลองกับ หลังการทดลอง.....	98
7 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	99
8 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน ตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ.....	100

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 แผนภูมิสามเหลี่ยมสัญญาณ.....	12
3 ตัวอย่างความสัมพันธ์ของตัวบท.....	22
4 แผนผังบังคับกลอนสุภาพ.....	30
5 แผนผังบังคับกลอนดอกสร้อย.....	32
6 แผนผังบังคับกลอนสัทวา.....	32
7 องค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์.....	34
8 ประเภทของความคิดสร้างสรรค์.....	35
9 แผนภูมิแสดงบริบทแห่งความคิดสร้างสรรค์.....	41
10 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ร้อยกรองเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่คู่กับชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่รวมชาติไทยให้เป็นปึกแผ่น เห็นได้จากวรรณคดีสมัยสุโขทัยแม้จะเป็นร้อยแก้วก็เป็นร้อยแก้วที่มีลักษณะการใช้สัมผัสภายในภาษา สมัยอยุธยา มีการแต่งร้อยกรองครบทุกประเภท นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า ร้อยกรองในสมัยอยุธยา มีลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายเป็นอย่างยิ่ง ร้อยกรองประเภทที่โดดเด่นในสมัยนี้คือ กาพย์ กลอน เพลงยาว กลบท และกลอนบทละคร ส่วนในสมัยกรุงธนบุรี ร้อยกรองมิได้มีอะไรแตกต่างไปจากสมัยอยุธยา แต่ก็ยังมีการแต่งร้อยกรองทุกประเภทเพื่อเป็นการฟื้นฟูวรรณคดีในสมัยอยุธยา ตลอดจนสมัยรัตนโกสินทร์ซึ่งถือได้ว่าเป็นระยะฟื้นฟูวรรณคดีและวรรณกรรมในทุกๆ ด้าน มีการแต่งร้อยกรองขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก และในขณะเดียวกันก็มีการรวบรวมของเก่าที่สูญหายไปตั้งแต่สมัยอยุธยา ร้อยกรองในสมัยรัตนโกสินทร์มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงฉันทลักษณ์ให้โดดเด่นไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดทั้งในด้านแนวคิด ฉันทลักษณ์และขนาดของร้อยกรอง

ร้อยกรองจึงเป็นลักษณะงานเขียนประเภทหนึ่งที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังที่ สุนทรภู่ สุนทรภู่ และคณะ (2533:3) ได้แสดงความคิดเห็นว่าชาติไทยเป็นชาตินักกลอนหรือกวีโดยกำเนิด เพราะคนไทยรักกลอนจำเพาะอันไพเราะของภาษาตนเองเป็นภาษาดนตรี การใฝ่รักในความงามของภาษา ทำให้คนไทยนิยมแต่งโคลงกลอนและบทประพันธ์ ทั้งในรูปลายลักษณ์และในรูปมุขปาฐะ ซึ่งจะได้จากบทขับร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง บทขับลำนำที่ใช้ในการให้จังหวะระหว่างการทำงาน เพลงน้อย เพลงเกี้ยวว้าว หรือเพลงพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้ ล้วนใช้คำประพันธ์เป็นเครื่องมือให้เกิดความเพลิดเพลินและสื่อความคิดระหว่างกัน

ความนิยมร้อยกรองของคนไทยในปัจจุบันนั้น เกิดความตื่นตัวกันเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการแต่งคำประพันธ์ และตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานลงในหนังสือ วารสารวิชาการมากมาย นับได้ว่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าของผลงาน ตลอดจนทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการประพันธ์ซึ่งมีส่วนผลักดันให้ต้องการเขียนร้อยกรองและรักในการเขียนร้อยกรองในที่สุด ดังที่ปรากฏเป็นผลงานประเภทบทประพันธ์ยอดเยี่ยมที่ทำให้ผู้ประพันธ์ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น มนต์รี ศรีรงค์ ได้รับยกย่องเป็นกวีซีไรต์ ประจำปี พ.ศ. 2550 จากบทกวีเรื่อง โลกในดวงตาข้าพเจ้า สะการียา อมตยา ได้รับยกย่องเป็นกวีซีไรต์ ประจำปี พ.ศ. 2553 จากบทกวีเรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี อังคาร จันทาทิพย์ ได้รับยกย่องเป็นกวีซีไรต์ ประจำปี พ.ศ. 2556 จากบทกวีเรื่อง หัวใจห้องที่ห้าและกุหลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งเป็นกวีที่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศให้เป็นกวีดีเด่นของโลก พ.ศ. 2549

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะทางการเขียนร้อยกรองเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ความคิดจินตนาการและประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ออกมาในทางสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยถ่ายทอดออกมาเป็นภาษากระบวนศึกษาศึกษาการได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4-6) ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ (ร้อยแก้วและร้อยกรอง) โดยใช้ภาษาแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่าง ๆ ตลอดจนประเมินงานเขียนของผู้อื่น และนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จะเป็นทักษะที่มีความสำคัญ แต่จากการศึกษาปัญหาการเขียนร้อยกรอง พบว่า นักเรียนขาดความรู้และไม่มีทักษะการเขียนร้อยกรองคือ ไม่รู้จักการเลือกสรรถ้อยคำที่ใช้ในการเขียน ไม่สามารถลำดับความคิดในการเขียนเน้นสัมผัสตามกฎเกณฑ์ของบทร้อยกรองมากกว่าความหมายของคำ ทำให้บทร้อยกรองที่เขียนขาดความไพเราะของถ้อยคำและไม่มี ความหมายเมื่อขาดทักษะจึงไม่ชอบเรียน ขาดความมั่นใจและคิดว่าตนเองไม่สามารถเขียนได้ นอกจากนี้ ยังขาดความรู้ในเรื่องฉันทลักษณ์และเนื้อเรื่องที่จะเขียนจึงส่งผลให้ไม่สามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้เพราะอคติ (ธนาภรณ์ ประพันธ์พจน์,อารี คลิ่งเกล้า และกัลยกร มั่นถาวรวงศ์. 2556: สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาการแต่งคำประพันธ์ จำนวน 3 ท่าน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 40 คน พบว่า สาเหตุของปัญหาการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เกิดจาก ครูผู้สอนขาดเทคนิคการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน โดยครูจะตีกรอบความคิดของนักเรียน ให้เป็นไปตามแบบแผนและฉันทลักษณ์ในอดีต เนื้อหาที่จะต้องอยู่ในกรอบที่ครูได้ตั้งไว้ นอกจากนี้ เนื้อหาในการสอนเขียนร้อยกรองมีมาก ทั้งประเภทกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ และร่าย แต่เวลาในการสอนมีน้อย ครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญกับการสอนเขียนร้อยกรองน้อยกว่าการสอนเนื้อหาในเรื่องอื่น ประกอบกับครูผู้สอนขาดสื่อการสอนและวิธีการสอนที่เหมาะสม เพราะครูผู้สอนจะเน้นวิธีสอนแบบบรรยายเป็นหลักจึงทำให้การสอนเขียนร้อยกรองไม่ประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกัญญา รอดเดช (2543: 2) ที่พบว่า สาเหตุของปัญหาการเขียนร้อยกรองแบ่งได้ 2 ประการ คือปัญหาที่เกิดจากนักเรียนและปัญหาที่เกิดจากครูและวิธีการสอนของครู ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน ได้แก่ ขาดแรงจูงใจในการเขียน ขาดความคิดที่จะหาถ้อยคำมาประกอบการเขียนให้เป็นเรื่องราว ไม่มีความรู้เรื่องฉันทลักษณ์และมีเวลาในการฝึกฝนไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาที่เกิดจากครูและวิธีการสอนของครู ได้แก่ ครูไม่ถนัดในการเขียนบทร้อยกรอง มีเจตคติไม่ดีต่อการเขียนร้อยกรอง รวมทั้งไม่ให้ความสำคัญในการสอนเขียนร้อยกรอง

นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนหลายแห่งเปิดวิชาการแต่งคำประพันธ์เป็นวิชาเลือกเสรีให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า วิชาการแต่งคำประพันธ์กลายเป็นวิชาบังคับเลือก จึงส่งผลให้นักเรียนที่ไม่มีความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าว ครูจึงต้องจัดกระบวนการสอนที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย เป็นระบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการจากเอกสารงานวิจัย เกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยศึกษา ทฤษฎีสหบทพบว่าสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้

ทฤษฎีสหบท เป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มหลังโครงสร้างนิยมที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทวิทยุกับตัวบทปฐมภูมิ นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสหบทไว้หลากหลายแนวคิด แต่การวิจัยในครั้งนี้ได้นำทฤษฎีสหบทของ แฮโรลด์บลูม (Harold Bloom) มาเป็นแนวคิดในการสอน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความกังวลใจในการรับอิทธิพล (The Anxiety of Influence) ซึ่ง บลูม ได้กล่าวว่า อิทธิพลของนักเขียนรุ่นก่อนมีผลกับนักเขียนรุ่นใหม่ ซึ่งนักเขียนรุ่นใหม่จะเกิดความกังวลใจที่จะพยายามสร้างงานเขียนให้แตกต่างจากรุ่นก่อน โดยกวีรุ่นใหม่จะทำสองประการคือ เขียนบทกวีตามแนวคิดของกวีรุ่นเก่า และประการที่สอง นักเขียนพยายามจะต่อต้านความรู้หรือมรดกที่มีมาก่อน ดังนั้น สหบทสำหรับบลูม คือ ความกังวลใจจากอิทธิพลที่ตัวบทหนึ่งๆ ที่อาจเป็นส่วนของความหมาย หรือส่วนหนึ่งของตัวบท หรือทั้งหมดของตัวบทที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ตัวบทใหม่ของผู้เขียน นอกจากนี้ บลูมยังชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยน 6 ระดับ ที่ใช้ดำเนินการอ่านงานของกวีรุ่นก่อน โดยเรียกกระบวนการเปลี่ยนนี้ว่า “แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่” หรือแนวการอ่านผิดไปจากเดิม (ตรีศิลป์ บุญขจร: 2553)

บลูม (Bloom, 1997) ได้กล่าวถึง แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 6 แนวทางประกอบด้วย

1. การปรับแต่งงานเขียนเดิม
2. การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม
3. การหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม
4. การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน
5. การสร้างงานใหม่ให้โดดเด่นและดีกว่างานเขียนเดิม
6. การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีสหบท พบว่า ทฤษฎีสหบทเน้นความสัมพันธ์ของตัวบท จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมที่เกิดร่วมยุคสมัยเดียวกันมักมีทั้งลักษณะร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวรรณกรรมอื่นๆ ในยุคสมัยนั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะแตกต่างเป็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมแต่ละเรื่องด้วย ลักษณะร่วมนั้นเกิดจากความรู้ความคิด และค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ได้หล่อหลอมผู้แต่งให้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวนิยมและความคิดที่อยู่ในช่วงขณะนั้น กล่าวได้ว่า

วรรณกรรมแต่ละเรื่องอาศัยแนวนิยมและความคิดร่วมกันในการแต่งส่วนลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมแต่ละเรื่องเกิดจากความเป็นปัจเจกของผู้แต่งแต่ละคนย่อมได้รับประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและค่านิยมในยุคสมัยของตนแล้วเกิดมีความเฉพาะตนขึ้นเมื่อผนวกกับความรู้ความสามารถอันเป็นสิ่งเฉพาะตนอยู่แล้ว จึงก่อให้เกิดผลงานอันมีลักษณะเฉพาะต่างกับวรรณกรรมที่ร่วมยุคสมัยเดียวกันได้ (เสาวณิต จุลวงศ์. 2549) ทฤษฎีสหบทจึงเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากการให้ประสบการณ์กับนักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์งานเขียนขึ้นมาเป็นลักษณะเฉพาะตนอีกด้วย

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกกระตือรือร้นการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 3 ระดับจาก 6 ระดับของบลูมมาใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนคือ การปรับแต่งงานเขียนเดิม การหลอมรวมชิ้นงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม และการหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการเรียนรู้ระดับหลักและแนวคิดเบื้องต้นของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ในด้านการสร้างประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และจินตนาการจากการอ่านผ่านมุมมองใหม่เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ขั้นสูงต่อไป

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีสหบท พบว่าได้มีผู้นำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ ดังที่ อธิกมาส มากจ้อย (2553: 4) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวณิต จุลวงศ์ (2549) กล่าวว่า ทฤษฎีสหบทเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากการให้ประสบการณ์กับนักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์งานเขียนขึ้นมาเป็นลักษณะเฉพาะของตนอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหพทกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่เปิดสอนวิชาการแต่งคำประพันธ์ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 โรงเรียนนักเรียนทั้งหมดจำนวน 320 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหพท
ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหารายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรีตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โดยมีประเด็นในการศึกษา คือ ศึกษาหลักและศิลปะการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และฝึกเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภท กลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อยและกลอนสัทวา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ทฤษฎีสหพท หมายถึง การอธิบายความสัมพันธ์ของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่โดยนำแนวคิด Anxiety of Influence ของบลูมมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าว แนวคิดนี้ประกอบด้วยระดับการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 6 ระดับ คือ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม 2) การหลอมรวมชิ้นงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม 3) การหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม 4) การแสดงลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน 5) การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า และ 6) การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้เลือกระดับการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 3 ระดับ คือ การปรับแต่งงานเขียนเดิม การหลอมรวมชิ้นงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม และการหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม เนื่องจาก

การจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการเรียนรู้ระดับหลักและแนวคิดเบื้องต้นของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ในด้านการสร้างประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และจินตนาการจากการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ได้นำทฤษฎีสหบทมาใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปรับมาจากรูปแบบของ (อริกมาส มากจักษ์: 2553) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การวางแผนและเตรียมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย การเตรียมตัวบทตามทฤษฎีสหบทเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและระยะที่ 2 คือ ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์และวางแผนการเขียน 2) ขั้นเชื่อมโยงตัวบท 3) ขั้นร่างงานเขียน และ 4) ขั้นประเมินผลงาน

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่อิสระ มีความแปลกใหม่ โดยผู้เขียนนำเสนอความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเอง จนกลายเป็นงานเขียนที่มีความหมาย มีความหลากหลายเกิดความประทับใจต่อผู้อ่าน ทั้งในด้านการใช้ถ้อยคำ ความคิดที่มีเนื้อหาสาระของงานเขียน และมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างสมเหตุสมผล เลือกใช้ถ้อยคำและสำนวนภาษาได้เหมาะสม มีความหลากหลาย และนำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่าและสติปัญญาแก่ผู้อ่าน โดยนำเสนอผ่านงานเขียนร้อยกรอง 3 ประเภท คือ กลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อย และกลอนสัทวา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและเกณฑ์การตรวจงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ปรับปรุงจากเกณฑ์การประเมินของอริกมาส มากจักษ์ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาจินตนาการและการเรียบเรียงความคิด ด้านฉันทลักษณ์ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าของงานเขียน

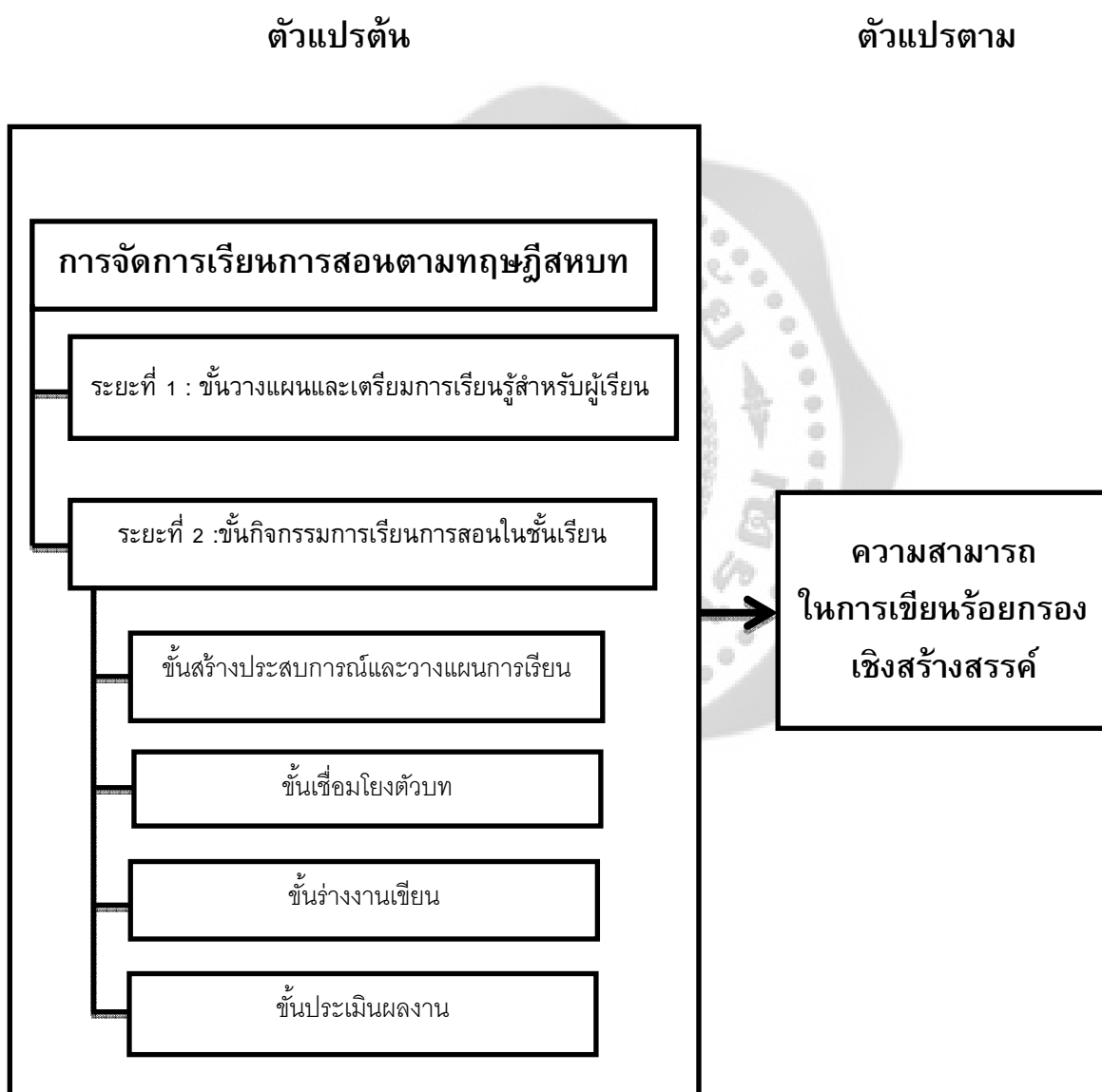
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ที่เลือกเรียนในรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท
3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีสหบทสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ระหว่างก่อนกับหลังเรียน เปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ที่เรียนโดยใช้ทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตาม
ทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
มี 5 หัวข้อ ดังนี้

1. ทฤษฎีสหบท

- 1.1 ความหมายของตัวบท
- 1.2 กำเนิดและความหมายของสหบท
- 1.3 สหบทในทัศนะต่าง ๆ
- 1.4 การสร้างและพิจารณาเลือกตัวบท
- 1.5 สหบท: อิทธิพลที่ส่งถึงกันในกระบวนการสืบสานการสร้างสรรค์และการถ่ายทอด

2. ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง

- 2.1 ความหมายของร้อยกรอง
- 2.2 ประเภทของร้อยกรอง
- 2.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง
- 2.4 ร้อยกรองประเภทกลอน

3. ความคิดสร้างสรรค์

- 3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 3.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 3.3 ทฤษฎีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์
- 3.4 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

4. การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

- 4.1 ความหมายการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 4.2 หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 4.3 การประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 4.4 การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท
- 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

1. ทฤษฎีสหบท

วรรณกรรมที่เกิดร่วมยุคสมัยเดียวกัน มีทั้งลักษณะร่วมและความแตกต่างซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง ลักษณะร่วมนั้นเกิดจากความรู้ความคิด และค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ผู้แต่งได้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวนิยมและความคิดที่อยู่ในช่วงเวลานั้น เสาวนิต จุลวงษ์ (2549) กล่าวถึงสหบทสรุปได้ว่า วรรณกรรมแต่ละเรื่องอาศัยแนวนิยมและความคิดร่วมกันในการแต่ง ส่วนลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมแต่ละเรื่องเกิดจากความปัจเจกของผู้แต่ง คนที่ได้รับประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและค่านิยมในยุคสมัยของตนแล้วเกิดมีความคิดเฉพาะตนขึ้น จึงก่อให้เกิดผลงานอันมีลักษณะที่ในปัจจุบันเรียกว่า สหบท หรือ สัมพันธบท (Intertextuality) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มหลังโครงสร้างนิยมที่มุ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทใหม่ (Secondary text) กับตัวบทเดิม (Primary text) การให้ความสำคัญกับคำว่า ตัวบท (text) จึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะตัวบทมีค่านิยมที่มีความหมายแตกต่างจากวรรณกรรม (work) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการชี้แจงความหมายที่แตกต่างกันระหว่างคำทั้งสอง (SoisonSakolrak. 2003)

1.1 ความหมายของตัวบท

บาร์ธส์ (Barthes. 1979) ได้อธิบายความหมายของตัวบทความ “From Work to Text” ว่าตัวบทมีลักษณะเป็นนามธรรม และมีความเป็นอัตวิสัย ซึ่งไม่ได้มีความหมายจำกัดหรือเบ็ดเสร็จ เมื่อผู้เขียนเขียนงานเรื่องหนึ่งสำเร็จ แต่ความหมายของตัวบทขึ้นอยู่กับผู้อ่านและความเข้าใจ (เรียกว่าปฏิบัติการทางวรรณกรรม) ของผู้อ่าน บาร์ธส์อธิบายความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมกับตัวบทไว้ 7 ประเด็น คือวิธีการ (method) ประเภท (genres) สัญญะ (signs) พหุณัย (plurality) ที่มา (filiation) การอ่าน (reading) และความพึงพอใจ (pleasure) ดังนี้

1. วิธีการ คือ ตัวบทเป็นวิธีการ (methodology) และกระบวนการ (process) ในการแสดงให้เห็นว่า คำที่ถ่ายทอดออกมาไม่ว่าจะขัดแย้งหรือสอดคล้องกับคำกล่าวเดิม ล้วนเป็นไปตามกฎทางภาษาทั้งสิ้น ดังนั้น การรับรู้ตัวบทจึงเป็นเพียงการรับรู้ส่วนหนึ่งของกิจกรรมการสร้างสรรค์ชิ้นงานหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบกันขึ้นจากการนำองค์ประกอบต่างๆ ของงานชิ้นอื่นหรือหลาย ๆ ชิ้นมาหลอมรวมกัน

2. ประเภท คือ ประสบการณ์ของตัวบทไม่มีโครงสร้างและไม่สามารถนำมาจัดระบบ(hierarchy) หรือแบ่งเป็นประเภท (genres) ได้ เนื่องจากความหมายของตัวบทมีอิสระที่ไม่จำกัด ตัวบทประกอบขึ้นจากงานชิ้นเดิมตามขนบ (old classification) ที่มีความหมายใหม่ ไม่จำกัดอยู่กับความหมายเดิมของงานชิ้นเดิม ดังนั้น ตัวบทจึงมีลักษณะเป็นปฏิภาคพจน์ (Paradoxical) หรือมีความหมายมากกว่า 1 นัย ที่อาจขัดแย้งกันเอง

3. สัญญะ คือ การเข้าถึงตัวบทและสร้างประสบการณ์จากตัวบทเป็นการปฏิสัมพันธ์กับสัญญะ (sign) ต่างจากงานวรรณกรรมจะเน้นการให้ความหมาย (signified) และสัญลักษณ์สากล (moderately symbolic) ที่ผู้อ่านสามารถตีความ (interpret) และทำความเข้าใจ (understand and comprehend) เรื่องได้ตรงกัน ในขณะที่ตัวบทเน้นสัญลักษณ์ที่มีความหมายลึกซึ้งและแปรเปลี่ยนได้ตามความเข้าใจของผู้อ่าน (radically symbolic) ซึ่งหมายความว่า ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพ (conceived) ประจักษ์ (perceived) และรับ (received) ความหมายของตัวบท ตามการรับรู้ของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปราศจากการปิดกั้น และไม่จำเป็นต้องตรงกับผู้อื่น

4. พหุนัย คือ ตัวบัพที่มีความหมายหลายนัย (plural) ตาม “นัย” (signifiers) ที่ถักทอขึ้น อย่างซับซ้อนจนมีความหมายหลากหลาย ตัวบัพอาจนำรหัสเก่ามาใช้ซ้ำ แต่นำมาใช้แบบเรียบเรียงและผสมผสานใหม่ด้วยวิธีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและแตกต่างไปจากเดิม การอ่านตัวบัพจึงเป็นการอ่านที่ต้องเชื่อมโยงข้อความวรรคทอง (citations) ข้อความที่อ้างอิงถึงงานเดิม (references) ข้อความที่คัดลอกมา (echoes) และวัฒนธรรมทางภาษา (cultural language) ที่ผสมผสานกันอย่างซับซ้อนครั้งแล้วครั้งเล่า ความเป็นสหบทของแต่ละตัวบัพ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบัพนั้น ๆ กับตัวบัพของผู้เขียน ความหมายของผู้เขียนไม่ใช่ความหมายทั้งหมดของตัวบัพหนึ่ง ๆ เนื่องจากผู้อ่านสามารถอ่านทำความเข้าใจ รับรู้ และยอมรับความหมายของตัวบัพหนึ่ง ๆ ได้ตามประสบการณ์และการตีความของตน

5. ที่มา คือ การอ่านตัวบัพสามารถทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึง “พ่อ” (father) ของตัวบัพ ซึ่งหมายถึงผู้เขียนหรือผู้สร้างสรรค์ชิ้นงาน (filiation) เนื่องจากผู้เขียนตัวบัพเป็นเพียง “ผู้ประพันธ์กระดาษ” (paper-author) เท่านั้น เพราะชีวิตของผู้เขียนไม่ใช่ต้นกำเนิดของเรื่องที่แต่งขึ้น (fictions) [ชีวิตของผู้เขียนไม่ใช่ชีวิตในเรื่องที่แต่งขึ้น] ในทางกลับกัน เรื่องที่แต่งขึ้นสนับสนุนให้งานเขียนมีความหมายดังที่ปรากฏ และมีผลต่อชีวิตของผู้เขียนงานถูกจำกัดในกระบวนการของที่มาและผู้ประพันธ์เป็นผู้สร้างชิ้นงาน

6. การอ่าน คือ ตัวบัพเดิมเติมงานวรรณกรรม โดยการนำงานวรรณกรรมไปใช้และสร้างงานชิ้นใหม่ในรูปแบบของละคร กิจกรรม ผลงาน และปฏิบัติการทางวรรณกรรม งานวรรณกรรม เป็นชิ้นงานสำหรับการนำไปใช้ ในขณะที่ตัวบัพเป็นผลจากการสร้างงานชิ้นใหม่จากชิ้นงานเดิมซึ่งหมายความว่า “ผู้ประพันธ์ร่วม” และถูกเรียกร้องให้มีส่วนในการเป็นผู้ร่วมสร้างงาน ตัวบัพเรียกร้องให้ผู้อ่านลบช่องว่างระหว่างการเขียนและการอ่าน ด้วยการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนในปฏิบัติการทางวรรณกรรมที่มีความหมาย

7. ความพึงพอใจ คือ ตัวบัพนำไปสู่ความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ เพราะตัวบัพคือความรื่นรมย์ตัวบัพบรรลุผ่านวงล้อมทางภาษาที่ขัดขวางไม่ให้อ่านเข้าถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ในคำต่าง ๆ

บัคติน (Bakhtin. 1981 อ้างถึงใน ตรีศิลป์ บุญขจร, 2533: 135) กล่าวว่า ตัวบัพเป็นลักษณะการโต้ตอบกันแบบสนทนา ซึ่งเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษาโดยทั่วไป และ คริสตีวา (Kristeva. 1986 อ้างถึงใน ตรีศิลป์ บุญขจร, 2553: 141) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ตัวบัพเป็นวาทกรรม ซึ่งเป็นระบบของสัญญาณ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ภาษาพูด หรือระบบสัญญาณทางสังคมอื่นๆ คริสตีวา ได้แบ่งตัวบัพ (Text) เป็น 22 ลักษณะ คือ Phenotext หมายถึง ตัวบัพที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในด้านภาษา กับ Genotext หมายถึง ตัวบัพที่มาจากจิตไร้สำนึกหรือปัจเจกบุคคล รวมไปถึงท่วงทำนองและกลวิธีทางเสียง เช่น เสียงสูงต่ำ เสียงหนัก เสียงเบา โดยนำความคิดของโซซซูร์ เรื่องภาษาเขียนกับภาษาพูดมาดัดแปลง ดังนั้นตัวบัพหนึ่ง ๆ จึงเปรียบเสมือนผืนผ้าที่ถักทอขึ้นด้วย genotext ในส่วนที่เป็นท่วงทำนองเฉพาะตัว กับ phenotext ซึ่งเป็นเส้นใยจากสังคม วัฒนธรรม และระบบไวยากรณ์ของภาษา Genotext จะเข้ามาขัดเกลาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

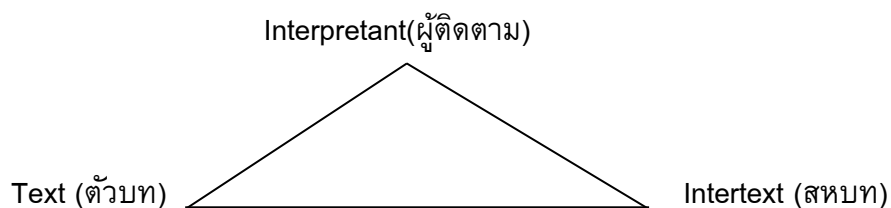
นิโกลาจิวา และสกอต (Nikolajewa&scott. 2001: 227) กล่าวว่า สหบทเป็นการแบ่งประเภทของการเชื่อมโยงระหว่างสองตัวบทหรือหลาย ๆ ตัวบทเข้าไว้ด้วยกัน และโนเดเลแมน (Nodeleman. 1996: 22)ยังกล่าวว่า สหบทต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานด้านความรู้เรื่องวรรณกรรมของผู้อ่านและผู้เขียนที่เชื่อมโยงเข้ากันอีกด้วย

จากความหมายข้างต้นอาจสรุปความหมายของตัวบทได้ว่า ตัวบทอาจหมายถึงขั้นตอนวิธีการแนวทางหรือกระบวนการถ่ายทอดเพื่อแสดงออกทางด้านภาษา ซึ่งเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และระบบไวยากรณ์ของภาษา ซึ่งอาจจะเป็นคำพูดในบทสนทนา ข้อความ หรือแม้แต่วรรณกรรมก็ได้

1.2 กำเนิดและความหมายของสหบท

คำว่าสหบท หรือ Intertextuality เป็นคำที่นักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศสแนวโครงสร้างนิยมชื่อ จูเลีย คริสตีวา (Julia Kristeva) สานุศิษย์คนสำคัญของโรแลนด์บาร์ธส์ (Roland Barthes) เป็นผู้คิดขึ้น และเริ่มใช้เป็นคนแรกในราวทศวรรษที่ 1960 จากนั้นมาคำว่าสหบทก็กลายเป็นกระแสหลักในการศึกษาวรรณคดีและวัฒนธรรมมีการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในเชิงปฏิบัติ โดยนักทฤษฎีหลากหลายแนวทางผู้ใช้ทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) ผู้ที่ใช้ทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยม (Poststructuralism) นักสัญวิทยาผู้ใช้นิเวศวิธีสร้าง(deconstruction) ผู้ที่ใช้ทฤษฎีหลังยุคอาณานิคม (Postcolonialism) นักมาร์กซิสต์ (Marxist) นักสตรีนิยมและนักจิตวิทยา เป็นต้น

สหบท นำมาใช้อธิบายเรื่องตัวบทวรรณกรรม วรรณคดีมีลักษณะที่ไม่แน่นอน เป็นผลผลิตของความปรารถนาและแรงผลักดันอันเป็นอัตวิสัย (Allen. 2000) ซึ่งความหมายของสหบทของ จูเลีย คริสตีวานั้นอยู่บนฐานความคิดที่ว่า ตัวบทขาดความหมายที่เป็นของตัวเอง การอ่านจะทำให้ผู้อ่านเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ของตัวบท การตีความตัวบทหรือการพยายามหาความหมายในตัวบท คือ การพยายามหาสายสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านกับตัวบทอื่น ๆ (ตรีศิลป์ บุญขจร. 2553; Sakolarak. 2003) เช่นเดียวกับ นพพร ประชากุล (2552) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่าผลงานปัจจุบันจึงมีใช้ผลงานที่เกิดขึ้นใหม่แต่เป็นผลงานที่หล่อหลอมขึ้นจากชิ้นส่วนของตัวบทที่เคยมีมาก่อน เช่นบททำขวัญเรือที่มีการสืบสาน สร้างสรรค์ การถ่ายทอด และสหบทแสดงให้เห็นเครือข่ายของตัวบท และอิทธิพลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ริฟฟาตร์ (Riffaterre. 1984) กล่าวถึงสหบทว่าเป็นการที่ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและตัวบทอื่น ๆ ที่มีมาก่อนหน้าหรือตามมาในภายหลัง ซึ่งเขาได้แบ่งสหบทเป็น 2 ลักษณะ คือ สหบทแบบตรงไปตรงมา หรือชัดเจน (explicit) ซึ่งจะสามารถพบได้ง่าย เช่น เป็นข้อความที่ยกมา กับสหบทแบบแอบแฝง (implicit) ซึ่งจะเป็นการอ้างถึงที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนหรือแปลงรูปไปจากเดิม ซึ่งได้เสนอแผนภูมิสามเหลี่ยมสัญลักษณ์ซึ่งประกอบด้วยตัวบท สหบทและผู้ตีความ โดยผู้ตีความจะต้องเชื่อมโยงตัวบทกับสหบทเข้าด้วยกัน

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิสามเหลี่ยมสัญญาณ (Riffaterre. 1984)

นอกจากนี้ ริฟฟาตร์ (Riffaterre. 1984: 59-61) ยังกล่าวว่า ตัวบทที่ดีจะทำให้ผู้อ่านสนใจ และทำให้ผู้อ่านพยายามจะให้ความหมายซึ่งควบคุมด้วยสหบทของตัวบทนั้น และความสามารถเชิงภาษาและวรรณคดีของผู้อ่านโดยเขาเชื่อว่า ตัวบทควบคุมทิศทางการอ่านของผู้อ่านและนำไปสู่สหบทของตัวบทนั้น ๆ เขาคิดว่าการอ่านเป็นกระบวนการเชิงพลวัต (dynamic) ซึ่งมี 2 ขั้นตอนในการทำความเข้าใจขั้นแรก คือ การตีความเพื่อทำความเข้าใจต้องใช้ความสามารถทางวรรณคดี ความคุ้นเคยของผู้อ่านกับระบบแนวคิด ตำนานของสังคม และตัวบทอื่น ๆ ขั้นที่สอง เป็นการตีความที่พิจารณาตัวบทในเครือข่ายอันซับซ้อนกับตัวบทอื่น ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดหมายความหมายของตัวบทและเมื่อความคาดหมายของเขาได้รับการยืนยันก็จะเกิดความเป็นหนึ่งเดียวกับตัวบทและความมั่นใจ

สหบทเป็นแนวทฤษฎีวรรณคดีที่ทำทลายแนวคิดที่เชื่อกันมาแต่เดิมที่คิดว่าตัวบทมีความหมายที่แน่นอนตายตัว ผู้อ่านจะพยายามสกัดความหมายจากตัวบท กระบวนการสกัดความหมายจากตัวบท เราเรียกว่า การอ่านหรือการตีความ พฤติกรรมการอ่านทำให้ผู้อ่านเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ของตัวบท การตีความตัวบทหรือการพยายามแสวงหาความหมายในตัวบทแท้จริงคือ ความพยายามหาสายสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านกับตัวบทอื่นๆ การอ่านจึงเป็นกระบวนการเคลื่อนผ่านตัวบทต่าง ๆ ตัวบทจึงเป็นสหบทของความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายของตัวบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน

สหบทเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่เป็นหัวใจของแนวคิดศิลปะและวัฒนธรรมร่วมสมัยและเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ (relationality) ความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน (interconnectedness) และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (interdependence) ของชีวิตและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ในยุคหลังสมัยใหม่เป็นไปไม่ได้ที่จะหาความเป็นลักษณะเฉพาะหรือความริเริ่มแปลกใหม่ของศิลปะวรรณคดี ไม่ว่าจะเป็นศิลปะแขนงใด นวนิยาย หรือภาพเขียน สหบทถือว่าผลงานทุกชิ้นล้วนหล่อหลอมขึ้นจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของผลงานศิลปะที่เคยมีมาก่อน (ตรีศิลป์ บุญขจร. 2553: 131-132)

ความหมายของสหบทที่ได้นำเสนอมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สหบท หมายถึง การอธิบายความสัมพันธ์ของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ ที่ตัวบทเดิมส่งผลหรือมีอิทธิพลกับตัวบทใหม่ จนเกิดเป็นชิ้นงานใหม่ที่ผ่านกระบวนการหล่อหลอมจากตัวบทเดิม

1.3 สหบทในทัศนะต่าง ๆ

แนวคิดสหบทถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายโดยประยุกต์เข้ากับทฤษฎีหลากหลายแนวและยังใช้กับการวิจารณ์ศิลปะแขนงอื่น ๆ สถาปัตยกรรมและสื่อประเภทภาพยนตร์ ทำให้คำว่าสหบทมีความหมายหลากหลายและอาจมีรายละเอียดของแนวคิดแตกต่างกันไป โดยเข้าใจกันว่าคนทั่วไปจะเข้าใจตรงกัน แต่แท้จริงสหบทของนักทฤษฎีแต่ละคนอาจมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2553) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของจูเลีย คริสตีวา

จูเลีย คริสตีวา เป็นผู้คิดคำว่า Intertextuality โดยรวมทฤษฎีของเฟอर्डินาน เดอ โซสซูร์และมิคาเอล บัคติน เข้าด้วยกัน สรุปทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของคริสตีวา ไว้เป็นประเด็นสำคัญดังนี้

ประการแรก คริสตีวา นำแนวคิดของบัคติน เรื่อง “ขบวนการของตัวบท” และ “วาทกรรมบทสนทนา” มาประยุกต์ใช้กับการวิจารณ์วรรณกรรม โดยเห็นว่าตัวบทวรรณกรรมเป็นการพบปะกันของหลากหลายเรื่อง ขณะที่บัคติน คิดว่าตัวบทเป็นวาทกรรมบทสนทนา (dialogism) คริสตีวา เห็นว่าในตัวบทเป็นวาทกรรมหลากหลายเสียง (plural voices) มากกว่าจะเป็นเพียงสองเสียง ตัวบทประกอบด้วยพยางค์ ประโยค ย่อหน้าซึ่งเป็นการพบปะกันของหลากหลายเสียงในกระบวนการสร้างสรรค์ตัวบท คริสตีวาจึงนิยามตัวบทว่าเป็นสหบทที่หลอมรวมตัวบทต่าง ๆ เหมือนเป็นภาพปะติดปะต่อแบบโมเสก (mosaic) ของคำพูดที่มาจากตัวบทอื่น ๆ ในลักษณะหลอมรวม (absorption) และการแปรรูป (transformation) ของตัวบทอื่น ๆ ตัวบท (text) มีความหมายเท่ากับ “ระบบของสัญญาณ” (system of signs) ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ภาษาพูด หรือระบบสัญญาณทางสังคมอื่น ๆ คริสตีวายังประยุกต์แนวคิดเรื่อง “representability” ของฟรอยด์ เป็นกระบวนการแปรเปลี่ยนตำแหน่ง (transposition) ตัวบทเป็นที่หลอมรวมของระบบสัญญาณที่มาจากสัญญาณส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมาจากสังคม

ประการที่สอง ในหนังสือ Revolution in Poetic Language คริสตีวา กล่าวว่า สหบทแสดงการแปรเปลี่ยนตำแหน่ง (transposition) ของระบบสัญญาณที่หลากหลายไปสู่รูปอื่น โดยแบ่งกระบวนการแปรเปลี่ยนตำแหน่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการแปรเปลี่ยนรูปโดยการปฏิเสธเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม ลักษณะที่สอง เป็นการแปรเปลี่ยนรูปโดยมีกระบวนการใช้คำพร้อมความเปรียบ การตัดทิ้ง หรือทำให้เข้มข้นกว่าเดิม

ประการที่สาม คริสตีวา ประยุกต์ทวิลักษณ์ของภาษา ซึ่ง เฟอर्डินาน เดอ โซสซูร์ แบ่งเป็นระบบภาษา (la langue) กับภาษาพูด (la parole) เป็นแนวคิดเรื่อง genotext กับ phenotext คริสตีวา อธิบายว่าตัวบทเป็นกระบวนการการสร้างความหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยทั้ง genotext กับ phenotext phenotext หมายถึง ภาษาในส่วนสื่อความหมายตามหลักภาษาศาสตร์ ส่วน genotext เป็นส่วนของตัวบทที่พยายามจะต่อต้านมาตรฐานของภาษาที่ใช้กันทั่วไปในสังคม กลายเป็นลักษณะเฉพาะของตัวบทนั้น ๆ เช่น ในงานเขียนของนักเขียนแนวทดลองหรือกลุ่มก้าวหน้า ซึ่งมีลักษณะ genotext สูง คือใช้ภาษาเฉพาะตนหรือมีท่วงทำนองต่างไปจากที่ใช้กันทั่วไปในสังคม

ประการที่สี่ แนวคิดเรื่องการตัดข้าม (croisement) ตัวบทเกิดขึ้นจากกระบวนการยืนยันหรือปฏิเสธตัวบทที่มาก่อนเพื่อทำลายตัวบทเก่าไปสู่การสร้างตัวบทใหม่

ประการที่ห้า แนวคิดเรื่อง หน่วยอุดมการณ์ (ideologism) ซึ่งดัดแปลงมาจากแนวคิดของบัคติน เรื่องนวนิยายหลากหลายเสียง คริสตาวานาศาสตร์แห่งอุดมการณ์หรือสังคมวิทยาแนวมาร์กซิสต์ ที่เห็นว่าความหมายไม่ได้เป็นการสร้างขึ้นเอง แต่เป็นกระบวนการสร้างความหมายในบริบทสังคมหนึ่ง ๆ ตัวบททุกบทจึงเป็นการตัดข้ามตัวบทอื่น ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง

2. ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของมิเชลริฟฟาตร์

ริฟฟาตร์ (Riffaterre, 1984) เสนอแนวคิดสหบทในหนังสือสองเล่ม คือ Text Production และ Semiotics of Poetry โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้คือ

ประการแรก ริฟฟาตร์ กล่าวถึงเรื่องปรากฏการณ์วรรณคดี การอ่านสองนัย และการควบคุมตัวบท (text control) ใน Semiotics of Poetry เขาเสนอเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบท โดยใช้วิธีการอ่านละเอียด เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าตัวบทจะนำผู้อ่านไปสู่สหบทของตัวบทนั้นตัวบทจึงเรียกร้องและควบคุมผู้อ่านไปสู่ทิศทางของการตีความที่ควรจะเป็น หรือเป็นเส้นทางของสหบทของตัวบทนั้น ๆ

สำหรับ ริฟฟาตร์อธิบายเพิ่มว่า วรรณคดีประกอบด้วย ปรากฏการณ์วรรณคดี คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน ไม่ใช่ระหว่างตัวบทกับผู้เขียน หรือตัวบทกับความจริงแท้ (reality) ผู้อ่านควรให้ความหมายตัวบทตามที่เขาสงใจ ปรากฏการณ์วรรณคดีของริฟฟาตร์ ไม่ใช่บทสนทนาระหว่างตัวบทกับผู้อ่านแต่เป็นวิภาษ (dialectic) ความสามารถเชิงภาษาและเชิงวรรณคดีของผู้อ่านจะทำให้สามารถเข้าไปสู่สายใยแห่งตัวบทซึ่งมีลักษณะเป็นองค์รวม (a unified whole)

ตัวบทที่ดีจะทำให้ผู้อ่านสนใจและทำให้ผู้อ่านพยายามจะให้ความหมายซึ่งควบคุมด้วยสหบทของตัวบทนั้น และความสามารถเชิงภาษาและวรรณคดีของผู้อ่าน ริฟฟาตร์เชื่อว่าตัวบทควบคุมทิศทางการอ่านของผู้อ่าน และนำไปให้ผู้อ่านไปสู่สหบทของตัวบทนั้น ๆ เขาคิดว่าพฤติกรรมกรรมการอ่านเป็นกระบวนการเชิงพลวัต (dynamic) ซึ่งมี 2 ขั้นตอนในการทำความเข้าใจขั้นแรก คือ การตีความเพื่อความเข้าใจ ต้องใช้ความสามารถเชิงวรรณคดี ความคุ้นเคยของผู้อ่านกับระบบแนวคิด ตำนานของสังคม และตัวบทอื่น ๆ ขั้นที่สองเป็นการตีความที่พิจารณาตัวบทในเครือข่ายอันซับซ้อนกับตัวบทอื่น ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดหมายความหมายของตัวบทและเมื่อความคาดหมายของเขาได้รับการยืนยันก็จะเกิดความเป็นหนึ่งเดียวกับตัวบทและความมั่นใจ

ประการที่สอง ริฟฟาตร์แบ่งสหบทเป็น 2 ลักษณะ คือ สหบทแบบตรงไปตรงมาหรือชัดเจน (explicit) สหบทแบบตรงไปตรงมาสามารถพบได้ง่าย เช่น เป็นข้อความที่ยกมา กับส่วนสหบทแบบแอบแฝง (implicit) จะเป็นการอ้างถึงที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนหรือแปลงรูปไปจากเดิม

ประการที่สาม ริฟฟาตร์ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างสหบท (intertext) กับกระบวนการสหบท (intertextuality) สหบท หมายถึง ตัวบทหนึ่งหรือหลายตัวบทซึ่งผู้อ่านต้องรู้ในขณะที่ทำความเข้าใจงานชิ้นนั้น ๆ ส่วนกระบวนการสหบท หมายถึง เครือข่าย (web) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทที่กำลังอ่านกับสหบท

บทความชื่อ “Compulsory Reader Response: the Intertextual Drive”

ริฟฟาแตรได้แยกแยะความแตกต่างระหว่างสหบทกับกระบวนการสหบทและอธิบายว่า กระบวนการสหบททำให้ตัวบทมีลักษณะ 2 อย่างในขณะเดียวกัน คือ ลักษณะหนึ่งก็สื่อความหมายหรือ represent ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือการแหวกออกจากขอบของการเขียนเพื่อหาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นการปฏิเสธและแปรรูปตัวบทที่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้ กระบวนการสหบทยังเป็นการแปรเปลี่ยนในลักษณะองค์รวมของตัวบท มากกว่าจะเป็นหน่วยย่อย เช่น คำ หรือ กลายเป็นตัวบทใหม่ ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญของวรรณคดีมีได้อยู่ในตัวบทเท่านั้น แต่อยู่ที่สหบทด้วย ริฟฟาแตร ได้ทดลองใช้ทฤษฎีของตนในภาคปฏิบัติและให้ความสำคัญกับลักษณะทางวรรณศิลป์ (literariness) และความสามารถเชิงวรรณศิลป์ของผู้อ่าน (literary competence) ด้วย

ริฟฟาแตร ย้ำว่า สหบทไม่ใช่เรื่องของทฤษฎีการวิเคราะห์แหล่งกำเนิด หรือ อิทธิพล หรือการเลียนแบบ การอ่านแบบสหบท คือ การรับรู้ความเหมือนที่เปรียบเทียบกันได้ของตัวบทหนึ่งกับอีกตัวบทหนึ่งผู้อ่านที่มีความสามารถเชิงวรรณศิลป์ (Literary competence) จะสามารถตั้งสมมติฐานเชิงสหบทได้เพราะมี “hyprogram” หรือตัวบทที่เคยอ่านมาแล้ว ซึ่งส่งผลให้เขามีความชำนาญในการอ่าน ผู้อ่านจึงมีระดับต่างกัน เพราะมีขนบวรรณศิลป์และวัฒนธรรมในระดับที่แตกต่างกัน

3. สหบทของ เจอรัลด์ เจเนตต์ (Gerard Genette)

เจเนตต์มีมุมมองที่ต่างจากคริสตีวา ดังที่ปรากฏในหนังสือชื่อ Palimpsestes ว่าสหบทไม่ได้เป็นปัจจัยกลาง แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่กับความสัมพันธ์อื่น ๆ ความสัมพันธ์ที่พบในตัวบทนี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับแกนกลางของความเชื่อมโยง ซึ่งเป็นตัวนิยามวรรณคดีในความเฉพาะตัว (ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. 2548: 4) ซึ่งนำไปสู่นิยามคำศัพท์ใหม่อีกคำว่า transtextuality หรือ transcendence ซึ่งครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ตัวบทเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างเห็นได้ชัดหรืออย่างไม่เปิดเผยกับตัวบทอื่นๆ ซึ่งเขาได้จัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ของตัวบทไว้ 5 กลุ่ม ซึ่งในการแบ่งนี้ สหบท (intertextuality) เป็นหนึ่งในประเภทย่อยและถูกลดทอนความหมายลงเหลือเพียงสัมพันธ์ภาพในการปรากฏขึ้นพร้อมกันระหว่างสองตัวบทหรือตัวบทจำนวนมาก ซึ่งเป็นการปรากฏขึ้นอย่างแท้จริงของตัวบทหนึ่งในตัวบทอื่น (Allen. 2000)

4. สหบทของ แฮโรลด์ บลูม (Harold Bloom)

อิทธิพลของแนวคิดสหบทในสหรัฐอเมริกาพัฒนาในงานของแฮโรลด์ บลูม (Harold Bloom) ศาสตราจารย์ด้านวรรณคดีเปรียบเทียบแห่งมหาวิทยาลัยเยลล์ (Yale) ศูนย์กลางแห่งหนึ่งของศาสตราจารย์แขนงนี้ในสหรัฐฯ บลูมให้ความสนใจทฤษฎีสหบททั้งภาคทฤษฎีและการนำมาปฏิบัติ เริ่มแรกนำมาประยุกต์ใช้กับกวีนิพนธ์โรแมนติคในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 เขาให้ความสำคัญกับมิลตัน (Milton) ในฐานะต้นแบบหรือบิดาแห่งอิทธิพล (precursor) กวีอังกฤษหลังสมัยมิลตัน ล้วนเป็นลูกชายหรือผู้สืบสานจากมิลตัน (ephebe/son)

ผลงานที่มีชื่อเสียงและส่งผลกระทบให้เกิดกระแสสับสนในสหรัฐฯ คือ The Anxiety of Influence (1997) ซึ่งบลูมได้ให้ความเห็นว่า อิทธิพลนักเขียนรุ่นก่อนมีผลกับนักเขียนรุ่นใหม่ ซึ่งนักเขียนรุ่นใหม่จะเกิดความกังวลใจที่พยายามสร้างงานเขียนให้แตกต่างกับนักเขียนรุ่นก่อน กวีรุ่นใหม่อีกต้องทำ 2 อย่างคือ เขียนบทกวีของบรรพบุรุษ หมายถึง การสืบสานขนบวรรณศิลป์กับพยายามจะต่อต้านความรู้หรือมรดกที่มีมาก่อน ดังนั้น สหบทสำหรับบลูม คือ ความกระวนกระวายใจที่จะมีอิทธิพล ตัวบทหนึ่ง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของความหมาย เป็นส่วนย่อยของส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นองค์รวมของตัวบททั้งหมด (synchodoché) เขาใช้แนวคิดจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freudian psychoanalysis) ในเรื่อง ปมอดีตพิศ ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลูกชายกับพ่อ คือ มีความรักและยกย่อง ชมเชย แต่ก็มีความเกลียดชัง ความริษยาและความกลัวว่ากวีรุ่นก่อนจะยึดครองช่องว่างทางจินตนาการไปเสียก่อนหมด กวีรุ่นหลังจึงรักษาความเป็นอิสระและความเป็นผู้แรกเริ่มของคน โดยอ่านบทร้อยกรองของกวีรุ่นก่อนอย่างพยายามป้องกันตนเอง โดยการปรับเปลี่ยนงานเขียนของกวีรุ่นก่อนจนเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ซึ่ง บลูมชี้ให้เห็นถึงกระบวนการปรับเปลี่ยน 6 ระดับที่ใช้ดำเนินการอ่านงานของกวีรุ่นก่อนโดยเรียกกระบวนการปรับเปลี่ยนนี้ว่า “แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่” (revisionary rations) ซึ่งคือการอ่านผิดไปจากเดิม (misreading) (ตรีศิลป์ บุญขจร. 2553)

บลูม (Bloom. 1997) ได้กล่าวถึง แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 6 แนวทางประกอบด้วย

1. การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) หมายถึง การติดตามงานของผู้ที่เขียนมาก่อนและหลบหลีกแนวทางจากผู้นำ เป็นการอ่านเพื่อตีความใหม่ หรือการเข้าใจในบทร้อยกรองที่แตกต่างไปโดยการอ่านบทร้อยกรองของผู้เขียนรุ่นก่อนและดำเนินการแก้ไขบทร้อยกรองของเขา ซึ่งหมายถึง บทร้อยกรองของนักเขียนรุ่นก่อนมีความถูกต้องตามความเข้าใจของเขา แต่นักเขียนรุ่นต่อมาได้แก้ไขปรับใหม่เพื่อให้เกิดบทร้อยกรองใหม่เช่น รักที่ต้องมนตรา ของทมยันตี (ทมยันตี. 2553) รักที่ถูกเมิน ของ นิตยา นาฏยะสุนทร (นิตยา นาฏยะสุนทร. 2512) เป็นต้น

2. การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม (Tessera) คือความตั้งใจในการสร้างส่วนที่จะเป็นไปได้โดยพิจารณาจากงานของคนที่ยืนยันมาก่อนในฐานะงานใหม่ทั้งหมดซึ่งหมายถึง นักเขียนนำแนวคิดหนึ่งหรือหลายแนวคิดจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกันและเชื่อมโยงแนวคิดเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นจินตนาการใหม่ หรือเรื่องใหม่ ดังนั้นนักเขียนรุ่นใหม่จะต่อต้านความสมบูรณ์ของงานของนักเขียนรุ่นก่อน โดยจะทำการอ่านงานของกวีต้นแบบเพื่อรักษาไว้หากแต่ก็นำแนวคิดของงานนั้นมาทำใหม่จนเกิดเป็นงานใหม่เช่น อุณรุทร้อยเรื่อง ประพันธ์โดยคุณสุวรรณ เหตุที่เรียกวรรณคดีเรื่องนี้ว่า อุณรุทร้อยเรื่อง เพราะวรรณคดีเรื่องนี้ขึ้นต้นด้วยตัวละครเรื่อง อุณรุท และมีการเอ่ยถึงตัวละครจากวรรณคดีจำนวนมาก โดยมีตัวละครนับได้ 144 ตัว และมาจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ถึง 51 เรื่อง โดยมากเป็นตัวละครจากเรื่องที่คุ้นเคยกันดีในเวลานั้น เช่น จากเรื่องพระอภัยมณี รามเกียรติ์ อิเหนา ไกรทอง เป็นต้น

3. การหลีกหนีแนวการเขียนตามชนบเดิม (Kenosis) อธิบายว่า การพยายามในการเลี่ยงการเขียนตามแนวทางของนักเขียนรุ่นก่อน ซึ่งเป็นเสมือนกลไกการป้องกันตนเองที่จะไม่ทำงานเขียนซ้ำกับงานที่มีอยู่เดิม ดังนั้น นักเขียนรุ่นหลังจะแสดงความสัมพันธ์กับงานเขียนของนักเขียนรุ่นก่อนน้อยลงซึ่งเป็นการลดทอนอิทธิพลของงานเขียนของนักเขียนดั้งเดิมตัวอย่างในงานเขียนของไทยคือ งานของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (ครูเทพ) ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งร้อยกรองไทยสมัยปัจจุบัน ที่ใช้บทร้อยกรองเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และข้อคิดต่าง ๆ มากกว่าการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก โดยท่านได้เปลี่ยนรูปแบบคำประพันธ์จากเดิมซึ่งเป็นร้อย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ให้มาเป็นการใช้รูปแบบเพลงพื้นบ้านแทน และได้ลดขนาดของบทร้อยกรองให้สั้นลงกว่าเดิม เช่น บทร้อยกรองชื่อ “ประชาสามัญของเรา” ซึ่งเป็นรูปแบบของเพลงพวงมาลัย (สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2537: 49)

เจ้าพวงมาลัยเอ๋ย

เจ้าร่วงพฐไป

ไร่นาหาไม

หรือมิฉะนั้นนายห้าง

(ลูกคู่) แรงงานไทย

ที่ดินทวิค่า

เจ้ากรรมกรเอ๋ย

อยู่ในนคร

เวลาเป็นของเขา

ขาดเงินทองก็ต้องอด

(ลูกคู่) กรรมกร

ทั้งงานก็ไพร่

กลับกลายเป็นลูกจ้าง

ได้อาศัยเขาบ้าง

ก็หาที่ให้อยู่เอง

เจ้าศิริไลซ์ไปจากนา

ตัวเจ้าก็น่าจนจริง

หรือป่าดอนชนบท

มิใช่ของเจ้าทั้งหมด

ทุกสิ่งกำหนดค่าเอ๋ย

บ่ มีแน่นอนนาหางานได้

ไม่อิสระเหมือนนกสิกร

(สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2537: 49)

4. การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน (Daemonization) เป็นการต่อสู้ระหว่างความภาคภูมิใจกับความภาคภูมิใจ ซึ่งนักเขียนรุ่นต่อมาเชื่อถึงพลังของบทร้อยกรองต้นแบบว่าเป็นต้นแบบที่เหมาะสมแต่เพื่อให้แตกต่างไปจากนักเขียนรุ่นก่อน จึงสร้างบทร้อยกรองของตนเองขึ้นมา ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในบทร้อยกรองของไทยนิยมทำด้วยการสร้างงานในรูปแบบใหม่ เช่น การสร้างรูปแบบเป็นกลอนเปล่า ของ สะการียยา อมตยา ชื่อ สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ

“โอ้ แม่เจ้า

สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ

ชิงช้าสวรรค์ของหนูจะถูกรถถังยิงไหมหนอ

ห้องสมุดที่มีหนังสือนิทานอาหารบัพันหนึ่งราตรี

บทกวี รุไบยัต ของโอมาร์คัยยาม

และสมุดภาพเขียนของเพื่อนหนูจะโดนบดขยี้ไหมหนอ...

.....
โอ้ แม่เจ้า

หนูเคยอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

พระองค์ตรัสว่า พระเป็นเจ้าจะทรงเคียดแค้นผู้อดทน

แล้วเราจะต้องยอมให้ผู้รุกรานบดขยี้แผ่นดิน

อันเป็นที่รักของเรากระนั้นหรือ

เราต้องอดทนให้ผู้รุกรานยึดครองมาตุภูมิของเราด้วยหรือ”

(ชะการียา อมตยา. 2556: 83)

5. การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า (Askesis) คือ การสร้างงานจากจินตนาการของตนเองหรือการบรรลุถึงงานเขียนของตนเองคนเดียว ซึ่งนักเขียนรุ่นต่อมาพยายามที่จะสร้างงานใหม่ที่เกิดจากจินตนาการและความรู้สึกของตนเองที่แตกต่าง แหกแนวไปจากงานของกวีดั้งเดิม ดังเช่น ปณิธานกวี ของ อังคาร กัลยาณพงศ์ ที่แต่งโดยนำแนวคิดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวไปจนถึงโลก จักรวาล และพุทธศาสนาเข้ามากล่าวด้วยกัน ซึ่งเป็นงานเขียนที่เกิดจากความเป็นตัวตนของกวีเอง ดังที่ ส.ศิวัรักษ์ กล่าวไว้ในปณิธานกวี (อังคาร กัลยาณพงศ์, 2550: 108) ว่า “...ที่เห็นว่างังการเป็นกวีผิดจากคนอื่น ๆ ก็ตรงที่ เขาเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงอารมณ์และความคิดเห็นออกมาอย่างตรงไปตรงมา อย่างแปลกประหลาดไม่ซ้ำแบบใคร ทำให้ผู้อ่านต้องรู้สึกหวั่นไหวไปตามไม่มากนักน้อย แม้ในทางฉันทลักษณ์ก็มิได้เดินตามแบบท่านแต่ก่อน กลอนของเขาละสัมผัสในแบบสุนทรภู่สิ้น กาพย์ของเขามีได้เลียนลีลาของเจ้าฟ้ากุ้งโคลงของเขาก็ไม่ได้ตกเป็นทาสของศรีปราชญ์...” ตัวอย่างเช่น (อังคาร กัลยาณพงศ์. 2550: 12-13)

◎ สายหยุดสายกลั่นสิ้น

หอมสลาย

สายเสนหามาหาย

ห่างร้าง

สายแล้วชั่ววันตาย

เป็นถ่าน

หยุดอยู่คอยคู่สร้าง

ช่างอ้างว่างแสน ฯ

◎ สิ้นดินแดนแผ่นฟ้า

มหาสมุทร

รักแต่เจ้าอย่าสุด	เสื่อมด้วย
ไปไหนดังไปดุง	เงาร่าง ร้างฤา
ไปอยู่คู่ชีพม้วย	มิ่งแก้วเฉลิมขวัญ ฯ

๑ สายหยุดสายสุดจะหยุดเสนาหา
 อาลัยบ่แล้งตราบแห่งสมุทรหาย
 สายกว่าสายปี่มชีวาวาย
 สายสุดสวาทบาชาดจากใจ ฯ

๑ จะมอดม้วยด้วยผืนอันอาบโศก
 วิบโยคไปทุกโลกหรือไฉน
 ชาติหน้าน้ำฟ้าเดือนดาวใด
 ดวงฤทัยจะอยู่คู่กาย ฯ

๑ สายหยุดสุดสายหายเสนาหา
 แวชีวาเริ่มแห่งจะแล้งหาย
 อัญญิถ่านเถาจะกระจุยกระจาย
 จนดอกไม้งอกมิดจิตกาธาน ฯ

๑ ป่วยเปล่าสิ้นทุกดินน้ำฟ้า
 สุดจะหาอุปสรผู้อ่อนหวาน
 มาสถิตบ้างอยู่กลางวิญญูณ
 เพื่อศานตีสุขทุกภพไป ฯ

๑ นั้นกระแสนเวลาแม่วังวน
 เปี่ยมล้นกาลจักรจักไปไหน
 ไชยตรวนกาลอันเกรียงไกร
 จำใครให้ม้วยด้วยทรมาน ฯ

๑ จำแต่ข้าน้อยอาดูรพุนเทวษ
 สมเพชทุกกาลเทศะสถาน
 จะขวัญหายให้หาอาลัยลาน
 วิญญูณแตกดับอัปจนเอย ฯ

(อังคาร กัลยาณพงศ์. 2550. 12-13)

6. การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ (Apophrades) หมายถึง การนำงานผลงานของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแนวทางหรือแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นคำกล่าวข้างต้นทำให้มองเห็นว่า การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วกลับมาสร้างใหม่ เช่น วรรณกรรมเรื่อง ลิลิตพระลอ ที่แต่งขึ้นสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งนักเขียนสมัยหลังนำเรื่องลิลิตพระลอมาแต่งใหม่ เช่น บทละครเรื่องพระลอนรลักษณ์

โดย พระบรมราชินีพจน์ กรมพระราชวังบวรมหาดัศกัฒพลเสพ บทละครเรื่องพระลอ สำนวน เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) บทละครเรื่องพระลอ พระนิพนธ์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ และ พระลอคำกลอน สำนวนนายร้อยเอก หลวงทวยหาญรักษา (เพิ่ม) เป็นต้น (กรมศิลปากร. 2547: 8-11)

แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามแนวคิดของบลูมดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถกล่าวได้ว่า สหบทตามแนวคิดของบลูม มีความแตกต่างจากสหบทตามแนวคิดของท่านอื่น ๆ คือ สหบทตามแนวคิดของบลูม จะอธิบายแนวการสร้างงานใหม่ให้ต่างจากไปจากงานเดิม โดยมีได้เพียงแต่อธิบายแต่การอ่านตีความวรรณกรรม และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทแต่เพียงเท่านั้น หากแต่เป็นการอ่านตีความที่มุ่งเน้นการมองหาแนวทางในการสร้างงานใหม่หรือการสร้างงานให้แตกต่างไปจากงานเขียนเดิมของนักเขียนรุ่นใหม่นั้น ซึ่งแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของ บลูม ทั้ง 6 แนวทางนั้นเห็นได้ว่า ในการอ่านงานของนักเขียนรุ่นก่อนนั้น ผู้เขียนรุ่นใหม่มีวิธีการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อให้สามารถสร้างงานเขียนที่มีความแตกต่างออกไปจากอิทธิพลของนักเขียนรุ่นก่อน ซึ่งเป็นอิทธิพลที่นักเขียนมีความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก ซึ่งหากพิจารณาถึงระดับการอ่านผ่านมุมมองใหม่ทั้ง 6 ข้อนั้นทำให้สามารถสรุปได้ว่านั่นคือ กลวิธีในการที่จะพยายามสร้างงานชิ้นใหม่ให้มีความแตกต่างจากงานเดิมของนักเขียนในอดีตนั่นเอง โดยเป็นไปตามลำดับขั้นตั้งแต่ขั้นที่พิจารณาจากง่ายไปสู่ยาก ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาคำอธิบายรายวิชาการเขียนแต่งคำประพันธ์แล้ว พบว่า สามารถนำแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ จำนวน 3 ลักษณะ คือ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม (Tessara) และ 3) การหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม (Kenosis)

1.4 การสร้างและพิจารณาเลือกตัวบท

ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548: 10-12) ได้เขียนถึงการสร้างตัวบทไว้ในบทความเรื่อง “สัมพันธ์บท (Intertextuality) ในฐานะวิธีการหนึ่งของวรรณคดีวิจารณ์” ไว้ 3 ระดับด้วยกัน คือ

1. ระดับของกลวิธีเขียนและประพันธ์กรรม

การใช้ถ้อยคำในประโยค การเลือกสรรศัพท์ สำนวน การอ้างอิงเชิงวรรณศิลป์ หรือการอ้างอิงสุภาษิต พงศพจน์ต่าง ๆ จะพบว่ากลวิธีเหล่านี้มีมากมายหลากหลาย และทำให้เห็นลักษณะการเขียนที่เรียกว่าเป็นสหบทได้ชัด แต่ด้วยตัวของถ้อยคำซึ่งนักเขียนคนอื่นซึ่งหมายความว่าทั้งนักเขียนร่วมสมัยหรือนักเขียนรุ่นก่อนได้สอดแทรกนัยไว้ในถ้อยคำเหล่านั้นมาก่อนแล้ว ซึ่งเมื่ออ่านตัวบทที่เขียนมาแล้ว จะปรับเปลี่ยนตัวบทนั้นด้วยความเข้าใจหรือด้วยถ้อยคำของตนเองที่ทำให้ตัวบทดูดีด้วยถ้อยคำวิไลมาหรา ซึ่งไม่ได้เป็นความเข้าใจหรือความหมายเช่นเดียวกับที่ผู้ประพันธ์ต้องการใช้ซึ่งตรงนี้สำคัญมากเพราะเท่ากับว่าตัวบทถูกดัดแปลงอย่างมีผลย้อนหลัง ผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคิดก็คือขณะที่อ่านหรือทำความเข้าใจโลกนี้อย่างธรรมดา ๆ ที่สุดกลับได้สร้างสหบทให้เกิดขึ้นโดยไม่ทันได้รู้ตัว

2. ระดับของโครงสร้างตัวบท

ระดับโครงสร้างตัวบทก็ไม่ได้มีความแตกต่างกัน ถ้าเราใช้รหัสของนวนิยายที่ผู้ประพันธ์ทุกคนซึ่งได้เล่าเรื่องราวอะไรบางอย่างนับตั้งแต่เกิดวรรณคดีมาได้เขียนและพัฒนาต่อกันมาถ้าใช้ช่องทางของวาทศาสตร์ที่นักพูดทุกคนได้ปรับปรุงให้เป็นเลิศ และวาทกรรมเหล่านั้นได้ตกทอดมาถึงยุคสมัยนี้ ก็จะสามารถที่จะเลียนแบบรูปแบบที่เขาใช้ หรือค้นพบกระบวนการสื่อความแต่ละประเด็นมาก่อนที่จะได้เป็นผู้ตีความด้วยตัวเองซึ่งเป็นจุดสะท้อนความสามารถ ตัวบทบางตัวอยู่ในความทรงจำ สร้างสหนบทได้อย่างนึกไม่ถึงเนื่องจากว่าบางครั้งตัวบทนั้นจะเป็นตัวกำหนดความนึกคิด เช่นเดียวกันในระดับโครงสร้างสหนบทมีความสำคัญยิ่งเพราะตัวบททุกตัวบทเป็นตัวบทที่ได้รับความคิดมาจากแหล่งความคิดหนึ่งอย่างไม่เป็นที่เปิดเผย ไม่ว่าผู้ประพันธ์จะต้องการเช่นนั้นหรือไม่ก็ตามแต่ไม่ต่างจากข้างต้น ในส่วนของผู้อ่านซึ่งซึมซับรับความรู้จากงานเขียนร่วมสมัย จำเป็นที่จะต้องอ่านงานเขียนในอดีตมาก่อน

3. ระดับของแก่นเรื่องในตัวบท

ความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบทเกิดขึ้นได้จากแก่นเรื่องซึ่งมีความคาบเกี่ยวกัน ซึ่งได้รับการพาดพิงถึงในวรรณกรรมที่มีมาก่อนหน้า ดังนั้นจึงไม่ใช่สิ่งที่ผิดสำหรับผู้่านที่ต้องการจะวิจารณ์ตัวบทนี้ที่จะทำการอ้างอิงถึงความคิดที่ได้พบในหนังสือเอนไซโคลปีเดีย และอ้างอิงถึงความคิดที่ไม่ได้สัมพันธ์กับสิ่งที่เราเป็นผู้เขียนขึ้นมา แม้ว่าจะไม่เคยอ่านตัวบทที่ว่านี้เลยก็ตาม เราได้เห็นว่า เรื่องของสหนบทนี้ทำให้ผู้อ่านหรือผู้วิจารณ์ค้นหาความเกี่ยวข้องโยงใยของตัวบทต่าง ๆ ซึ่งไม่เคยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ได้มีส่วนร่วมรู้เห็นด้วยได้ และยังไปกว่านั้นเป็นการศึกษาเพื่อที่จะทำให้ตัวบทที่เขียนขึ้นมาโดยระบุช่วงเวลาแน่นอนกับตัวบทที่เขียนหลังจากนั้นได้เกิดเปรียบเทียบด้วยมโนทัศน์ใหม่ เป็นความจริงว่าไม่ต่อเนื่องและการแยกส่วนเป็นลักษณะเฉพาะส่วนหนึ่งที่กล่าวได้ว่าเป็นของตัวบทสมัยใหม่

ระดับการสร้างตัวบทข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการพิจารณาเลือกตัวบทหนึ่ง ๆ ต้องใช้การวิเคราะห์ถึงกลวิธีการประพันธ์ โครงสร้างรูปแบบ และ แก่นเรื่องของตัวบทนั้น ๆ เพื่อใช้การวิเคราะห์ถึงลักษณะการสร้างตัวบทซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกตัวบทจากระดับของโครงสร้างตัวบทเพื่อนำมาใช้เป็นหลักการในการพิจารณาเลือกตัวบทให้ผู้เรียน และยังเป็นหลักการให้ผู้เรียนได้พิจารณาตัวบทเพื่อให้สังเกตถึงการสร้างตัวบทแต่ละระดับ และพิจารณาตัวบทที่ผู้เรียนสนใจและนำมาใช้ในการเชื่อมโยงในงานเขียนของตนเองต่อไป

1.5 สหนบท : อิทธิพลที่ส่งถึงกันในกระบวนการสืบสาน การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด

ธรรมชาติของตัวบทที่ใช้ในปัจจุบัน (Present text) จึงมิใช่ตัวบทที่มีเนื้อหาทั้งหมดเหมือนในตัวบทแม่บท (Prior text) ซึ่งเกิดเนื่องจากกระบวนการสืบสาน การสร้างสรรค์ และการถ่ายทอดตัวบทนั่นเอง เพราะผู้สืบทอดตัวบทมิใช่ทำหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้คัดลอกตัวบท แต่ได้สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ด้วย โดยมีอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ หลายประการประกอบกัน ดังนั้น

แผนภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่างานวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ดังเช่น
 โครนิราศนรินทร์นี้ ยืนยันการดำรงอย่างไม่มีวันสูญสิ้นและความสืบเนื่องต่อไปของวรรณกรรมสมัย
 ยุครยาแต่ในขณะเดียวกัน โคลงจากนิราศนรินทร์ก็สื่อความหมายอีกด้วยว่า การสืบทอดของแก่นั้น
 เป็นไปในทางที่พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น เป็นการทำให้ดีกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะโคลงนิราศนรินทร์
 สามารถนำเอาโคลงอันยิ่งใหญ่ในสมัยอยุธยาถึงสองบทมา “สมาส” กันไว้ในโคลงบทเดียว
 เป็นการนำเอาส่วนที่ดีที่สุดจากงานหลายชิ้นมาสังเคราะห์ใหม่ให้แน่น (compact) ขึ้นกว่าเดิม หรือ
 ในนวนิยาย เรื่องของจัน ดารา โดย อุษณา เฟื่องธรรม นำเอาบทอัครจริยจาก กาพย์พระไชยสุริยา
 มาสอดแทรก เพื่อทดแทนการบรรยายฉากสังวาส หรือ ศิวกานต์ ปทุมสูติ นำเอา ชบหน้าติดดิน
 กิณทราย วรรค ทองที่อังคาร กัลยาณพงศ์ ใช้จบตอนแรกของ “เสียเจ้า” หรือ การนำบริบทเรื่องรัก
 โคร มาดัดแปลงในบริบทเพื่อชีวิตเมื่อกล่าวถึงชาวบ้านที่ถูกอิทธิพลท้องถิ่นย่ำยีว่า “ชนชั้นติดดิน..
 กิณทราย” ในบทกวีชื่อ “ทุ่งข้าวและข้าวร้าย” ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวเป็นตัวอย่างของปรากฏการณ์
 สหบทที่พบได้ในวรรณกรรมไทย แต่สิ่งที่นักเขียนสร้างสรรค์ในสังคมปัจจุบันหาจะแวงเป็นที่สุด
 จึงได้แก่ อิทธิพลที่อาจจะได้รับจากนักเขียนรุ่นก่อน ๆ รวมไปถึงจากคนอื่น ๆ ในรุ่นเดียวกันทั้งที่
 ในทางปฏิบัตินั้นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนทักษะการเขียนก็มักอาศัยการอ่านงานวรรณกรรมที่มีมา
 ก่อนและที่อยู่ร่วมสมัยกันนั่นเอง (นพพร ประชาบุญกุล. 2552: 333-334)

ผลการศึกษาทฤษฎีสหบทดังกล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท
 ที่มีอยู่ก่อนแล้วกับตัวบทใหม่โดยตัวบทที่มีอยู่ก่อนจะมีอิทธิพลกับตัวบทใหม่ซึ่งทำให้เห็นว่าในงาน
 เขียนที่เกิดขึ้นไม่มีงานเขียนใดที่เกิดขึ้นได้โดยไม่อาศัยตัวบทเดิม โดยอาจได้รับอิทธิพลจาก
 นักเขียนรุ่นก่อนอย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิง
 สร้างสรรค์ที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานของตนเอง
 โดยเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นจนสามารถสร้างสรรค์ผลงาน
 เป็นของตนเองได้ ซึ่งในการเชื่อมโยงประสบการณ์นั้น ผู้สอนมีบทบาทในการจัดเตรียมประสบการณ์
 ด้วยการให้ตัวบทเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและตีความตัวบทจากความคิดเห็นของตนเองและนำไป
 เขียนเป็นผลชิ้นใหม่ การศึกษาทฤษฎีสหบทดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีสหบทของบลูม
 มีความสอดคล้องในการนำมาใช้ในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากนักเขียนรุ่นใหม่
 มักจะได้รับอิทธิพลจากนักเขียนรุ่นก่อน หากแต่เขาพยายามที่จะหลีกเลี่ยงให้แตกต่างออกไป
 ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของบลูม มาใช้ในการวิจัยเพียง 3 แนวทาง
 เท่านั้น นั่นคือ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการ
 เพิ่มเติม และ 3) การหลีกเลี่ยงแนวการเขียนตามขนบเดิม

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสหบททั้งในประเทศและต่างประเทศ จะพบว่า ในต่างประเทศ
 ได้นำสหบทมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรม และการเขียนเชื่อมโยงจาก
 วรรณกรรมในอดีต หากแต่เป็นการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา
 เป็นส่วนใหญ่ หากแต่งานวิจัยในประเทศไทยพบว่านำสหบทมาใช้ในการศึกษาถึงความเชื่อมโยง

ของวรรณกรรมกับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังไม่พบการนำสหพทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำสหพทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสหพทเป็นเพียงทฤษฎีทางภาษาศาสตร์แต่ทว่า แนวคิดที่ว่าด้วยการหลีกเลี่ยงจากอิทธิพลของตัวบทเก่าเพื่อสร้างงานชิ้นใหม่นี้ สอดคล้องกับแนวการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่จะเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงความคิด ความรู้สึก จินตนาการได้อย่างอิสระ โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ และช่วยเหลือโดยการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ซึ่งสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนจะได้สังเกต เรียนรู้คือ ตัวบทต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วย บทเพลง รูปภาพ วรรณกรรม ฯลฯ ที่ครูจะนำมาให้นักเรียนได้ร่วมพิจารณา แสดงความคิดเห็น ร่วมวิจารณ์ผลงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานเขียนให้ดียิ่งขึ้น

2. ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง

2.1 ความหมายของร้อยกรอง

คำว่า “ร้อยกรอง” นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

วันเนาวิ ยูเต็น (2532: 2) กล่าวว่า ร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ หรือถ้อยคำที่ได้เรียบเรียงขึ้น โดยมีข้อบังคับจำกัดคำ วรรคตอน และมีสัมผัสตามกฎหมายเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละประเภท

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542:17-18) ให้ความหมายว่า ร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ กลอน กาพย์ โคลง ร่าย ฉันท์ และคำประพันธ์อื่นๆ ที่มีแบบแผนบังคับ คือ ฉันท์ลักษณ์ และคำว่า ร้อยกรองนี้ เรียกกันหลายชื่อ เช่นกวีนิพนธ์ กาพย์กลอน คำกานท์ และกวีวิจารณ์ ซึ่งคำต่าง ๆ ในสมัยก่อนมีความหมายกว้าง ซึ่งหมายรวมถึง คำประพันธ์ทุกชนิด

วิณะ บุญจับ (2544:1)กล่าวว่าร้อยกรอง จะมีความหมายอยู่ 2 นัย นัยหนึ่งจะหมายถึงการแต่งหนังสือดีให้มีความไพเราะ ส่วนอีกนัยหนึ่งนั้นจะมีความหมายเป็นที่คุ้นเคยของคนทั่วไป คือหมายถึงถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์

ทิพวรรณ หอมพูล (2547: 190) กล่าวว่า ร้อยกรอง คือ การเรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะตามข้อบังคับฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 976-977) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ร้อยกรอง ว่า ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์

จากความหมายของร้อยกรองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำตามกำหนดการบังคับ ตามประเภทร้อยกรองนั้น ๆ ซึ่งในการประพันธ์บทร้อยกรอง จะต้องมิตีลปะในการประพันธ์ คือ การใช้ถ้อยคำดี สุภาพ มีความไพเราะ และมีคติก่อให้เกิดความไพเราะในถ้อยคำและมีความหมายลึกซึ้งประทับใจแก่ผู้อ่าน

2.2 ประเภทของร้อยกรอง

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2532: 141-147) และบาร์ณีถาวระ (2541: 29-30) มีความเห็นสอดคล้องในทางเดียวกันกับการแบ่งประเภทของร้อยกรองไทยได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. กาพย์ แบ่งออกเป็น กาพย์ยานี กาพย์ฉกัฏฐ์ กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ขับไม้
2. กลอน แบ่งออกเป็น กลอนแปด กลอนดอกสร้อย กลอนสัทวา กลอนกลบทต่าง ๆ
3. โคลง แบ่งเป็น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ จัดเป็นโคลงสุภาพยังมีโคลงต้น

โคลงกระทู้ โคลงกลอักษร

4. ฉันท์ แบ่งเป็นหลายชนิด อินทริเชียรฉันท์ วิชชุมมาลาฉันท์ มาณวกฉันท์ วสันตดิถีฉันท์ ฯลฯ

5. ร่าย แบ่งเป็น ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ ร่ายสั้น และร่ายยาว

พระยาอุปทิศศิลปสาร (2539: 351-352) ได้กล่าวถึงร้อยกรองว่ามีหลายประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ร่าย เป็นร้อยกรองโบราณของไทย
2. โคลง เป็นร้อยกรองโบราณเช่นกัน แต่มักมีเฉพาะแต่ในวรรณคดีสูง ๆ เพราะ

แต่งยาก

3. กาพย์ เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงขึ้นภายหลัง โดยอาศัยแบบแผนทางบาลี

สันสกฤตปนไทย

4. ฉันท์ เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงขึ้นต่อจากกาพย์ลงมา โดยใช้ตำราบาลีชื่อ

ว่า “วุตโตทัย”

5. กลอน เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงหลังสุด และโดยมากใช้เป็นคำร้องต่าง ๆ

เช่น เสภา บทละคร เป็นต้น

6. เพลงต่าง ๆ ร้อยกรองพวกนี้ไม่ค่อยมีในหนังสือวรรณคดีแต่ใช้ร้องกันทั่ว ๆ ไป

และมีข้อบังคับต่างกับร้อยกรองข้างต้น

สุวัณณ์ แก้วสังข์ทอง (2541: 40-41) ได้กล่าวถึงประเภทของร้อยกรองว่ามี 5 ประเภท ดังนี้

1. โคลง เป็นร้อยกรองที่มีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำเข้าคณะโดยกำหนด คำเอก คำโท และสัมผัสเป็นสำคัญ โคลงแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ โคลงสุภาพ โคลงต้น และโคลงโบราณ และยังแบ่งย่อยออกไปแต่ละประเภท เช่น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ โคลงกระทู้ โคลงต้นบาทกฤษณกร เป็นต้น

2. ฉันท์ เป็นร้อยกรองที่มีระเบียบบังคับ คำหนักคำเบา หรือ คำครุ คำลหุ เป็นสำคัญ นอกจากนั้นก็บังคับในเรื่องคณะและสัมผัสด้วย ฉันท์มีหลายชนิดแต่ที่นิยมแต่ง คือ อินทริเชียรฉันท์ วสันตดิถีฉันท์ มาลีฉันท์ วิชชุมมาลาฉันท์ เป็นต้น

3. กาพย์ เป็นร้อยกรองที่มีระเบียบบังคับคล้ายกับฉันท์ เพียงแต่กาพย์มิได้กำหนดครุหลุ ดังนั้นกวีโบราณจึงนิยมแต่งฉันท์ปนกับกาพย์ ซึ่งเรียกว่า คำฉันท์ เช่น สมุทรโฆษ คำฉันท์ สามัคคีเภทคำฉันท์ เป็นต้น กาพย์มีหลายชนิดแต่ที่นิยมแต่งมี กาพย์ฉกัฏฐ์ กาพย์ขับไม้ กาพย์สุรางคนางค์ เป็นต้น

4. กลอน เป็นร้อยกรองประเภทที่บังคับคณะ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ เนื่องจากเป็นร้อยกรองที่แต่งง่าย จึงมีคนนิยมมากกว่าร้อยกรองประเภทอื่น ซึ่งแบ่งออกเป็น กลอนสุภาพ กลอนสักวา กลอนดอกสร้อย กลอนเสภา กลอนบทละคร กลอนเพลง เป็นต้น

5. ร่าย เป็นร้อยกรองประเภทที่บังคับคณะ สัมผัส และบางชนิดก็บังคับคำเอกคำโท ด้วยลักษณะคณะของร่ายจะไม่มีข้อกำหนดว่าต้องมีบทละกี่วรรค จะแต่งยาวเท่าไรก็ได้ เพียงแต่ให้มีสัมผัสทุกวรรคและจบลงตามข้อบังคับเท่านั้น ซึ่งแบ่งออกเป็นร่ายสุภาพ ร่ายต้น ร่ายยาว ร่ายโบราณ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของร้อยกรอง สามารถแบ่งประเภทของร้อยกรองได้เป็น 5 ประเภท คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งร้อยกรองออกเป็น 7 ประเภท โดยเพิ่ม เพลงต่าง ๆ ตามหลักการแบ่งร้อยกรองของ พระยาอุปกิตศิลปสาร และประเภทที่ 7 คือ กลอนเปล่า ซึ่งเป็นงานเขียนที่ไทยรับมาจากประเทศทางตะวันตก กลอนเปล่าจะไม่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ ผู้ประพันธ์มีอิสระในการแสดงความคิด และใช้คำได้อย่างเต็มที่

2.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

การแต่งร้อยกรองตามปกติจะต้องทำตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ ซึ่งเรียกว่า ฉันทลักษณ์ หรือลักษณะบังคับของร้อยกรอง ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 9 อย่าง ดังที่ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519: 227) และวิเชียร เกษประทุม (2550: 10-11) ซึ่งมีความเห็นตรงกันได้กล่าวไว้ว่า

2.3.1 คณะ คือ ข้อความที่ผูกขึ้นเป็นคำประพันธ์แต่ละชนิดว่าต้องประกอบด้วย ส่วนย่อย ๆ อะไรบ้าง คำที่เป็นส่วนย่อยของคณะได้แก่ บท บาท วรรค คำ ลักษณะบังคับข้อนี้สำคัญมาก คำประพันธ์ทุกชนิดจะต้องมีคณะ ถ้าไม่มีก็ไม่ใช่คำประพันธ์ คณะเป็นสิ่งที่กำหนดคำประพันธ์แต่ละชนิดให้เป็นระเบียบ เพื่อใช้เป็นหลักในการแต่งต่อไป

2.3.2 สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน สัมผัสเป็นลักษณะบังคับที่สำคัญที่สุดในร้อยกรองไทย ร้อยกรองทุกประเภทจะต้องมีสัมผัส

2.3.3 คำครุ คำลหุ เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งฉันท ส่วนร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ไม่บังคับ

2.3.4 คำเอก คำโท เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งโคลงและร่าย คำเอก ได้แก่ คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์เอก และคำตายทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ตามนับว่าเป็นคำเอกทั้งสิ้น ส่วนคำโท ได้แก่ คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์โท

2.3.5 คำเป็น คำตาย เป็นคำที่ใช้ในการแต่งโคลง ร่าย และร้อยกรองที่เป็นกลบท

2.3.6 เสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่บังคับใช้ในการแต่งกลอน โดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ

2.3.7 พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง บางทีก็มีความหมายแต่บางทีก็ไม่มี ความหมาย แต่เป็นส่วนหนึ่งของคำในการแต่งร้อยกรองถือว่าพยางค์เป็นคำ

2.3.8 คำนำ เป็นคำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอนสักวา ใช้คำ “สักวา” ขึ้นต้น เช่น “สักวาหวานอื่นมีหมื่นแสน” กลอนดอกสร้อยใช้คำซ้ำโดยมีคำว่า “เอ๋ย” สลับ เช่น “รามเอ๋ยรามคำแหง” ฯลฯ กลอนบทละครใช้วลี “เมื่อนั้น” “บัดนั้น” ฯลฯ เป็นต้น

2.3.9 คำสร้อย เป็นคำที่ใช้ลงท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบท เพื่อความไพเราะ หรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ บางแห่งก็ใช้เป็นคำถามหรือใช้ย้ำความ คำสร้อยนี้ มักจะใช้เฉพาะโคลงกับร่าย

จะเห็นได้ว่าลักษณะบังคับที่สำคัญของร้อยกรอง มีอยู่ 2 ลักษณะคือ คณะ และสัมผัส เพราะเป็นลักษณะบังคับของร้อยกรองทุกประเภท ส่วนลักษณะอื่น ๆ นั้นใช้บังคับเฉพาะบางประเภทเท่านั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาเขียนเป็นตารางแสดงลักษณะบังคับของ ร้อยกรอง ที่เรียกว่า “เนาวลักษณ์ในร้อยกรอง” ตามที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519: 227) แสดงไว้ เป็นตารางดังนี้

ตาราง 1 แสดงลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ร้อยกรอง	1	2	3	4	5	6	7
กาพย์	คณะ	พยางค์	สัมผัส	วรรณยุกต์	-	-	-
ฉันท์	คณะ	พยางค์	สัมผัส		-	-	-
ร่าย	คณะ	พยางค์	สัมผัส			-	-
โคลง	คณะ	พยางค์	สัมผัส	เอกโท	คำเป็น คำตาย	คำสร้อย	-
กลอน	คณะ	พยางค์	สัมผัส	เสียง วรรณยุกต์	คำเป็น คำตาย	คำนำ คำลงท้าย	คำสร้อย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ร้อยกรองไทยทุกชนิดจะต้องมีลักษณะบังคับที่ เรียกว่า “ฉันทลักษณ์” ร้อยกรองแต่ละประเภทจะมีฉันทลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ คณะ สัมผัส คำครุ คำลหุคำเอก คำโท คำเป็น คำตาย เสียงวรรณยุกต์ พยางค์ คำนำ และคำกิริยา ในงานวิจัยเรื่องนี้จะมุ่งศึกษาร้อยกรองประเภทกลอนคือ กลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อย และกลอน สักวาเท่านั้น เนื่องจากคำประพันธ์ทั้ง 3 ประเภทเป็นที่นิยม สามารถใช้ได้ในทุกโอกาส อีกทั้งยัง สามารถพบเห็นได้ง่ายในชีวิตประจำวันและสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนได้

2.4 ร้อยกรองประเภทกลอน

กลอนเป็นคำประพันธ์ที่แต่เดิมเรียกคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไป จะเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ หรือร่ายก็ได้ แต่เมื่อเรียกคำประพันธ์เฉพาะอย่างให้มีความหมายแคบลง เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ ร่ายแล้ว คำประพันธ์ที่นอกเหนือจากนี้จึงเป็นกลอน

2.4.1 ความหมายของกลอน

สิทธา พิณีภูวดล และคนอื่น ๆ (2515: 378-379) ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า “ในสมัยก่อน คำว่า กลอน มีความหมายกว้าง คือ หมายถึงคำประพันธ์ทุกชนิด แต่ในระยะปัจจุบัน ความหมายของคำนี้แคบลง หมายถึง คำประพันธ์ประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ”

กำชัย ทองหล่อ (2540: 460) ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า กลอน คือ ลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัสกันตามบัญญัติเป็นชนิด ๆ แต่ไม่มีบังคับ เอก โท และครุ ลหุ

มณี จานโอ (2546: 146) ได้ให้คำจำกัดความของกลอนไว้ว่า กลอน คือ ร้อยกรองที่บังคับคณะและสัมผัส ความไพเราะของกลอนอยู่ที่สัมผัสนอกและสัมผัสใน สัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสระ รวมทั้งเสียงของคำลงท้ายวรรคในบทกลอน เนื่องจากกลอนมีสัมผัสแพรวพราว สื่ออารมณ์และเล่าเรื่องได้ดี

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า กลอน คือ ลักษณะคำประพันธ์ที่นิยมสัมผัสเป็น การเรียบเรียงถ้อยคำ ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์ มีชื่อเรียกต่างกันตามแต่บัญญัติไว้

2.4.2 ประวัติความเป็นมาของกลอน

คำประพันธ์ประเภทกลอน เกิดขึ้นมานานแล้ว ดังที่

ขจรศรี ชาติกานนท์ (2540: 18) กล่าวว่า กลอนเกิดในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ซึ่งก่อนนั้นมีผู้อ้างว่า ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีบทพระราชนิพนธ์ จารึกในพระราชวังลพบุรี เป็นกลอนกรองยาว แต่ไม่มีหลักฐานมายืนยันให้เชื่อได้ว่าในสมัยพระนารายณ์มีกลอน ในหนังสือจินตตามณีของพระมหาราชครู คำว่า“กลอน” หมายรวมอย่างกว้าง ๆ คือคำประพันธ์ที่มีลักษณะคล้องจอง สัมผัสกันจะเป็นคำประพันธ์ชนิดใด ๆ ก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วันเนา ยูเด็น (2532: 8-22) ได้กล่าวถึงที่มาของกลอน สรุปได้ว่า กลอนมีมานานแล้วตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ยักรวดคดียังประกอบเป็นหลักฐานไม่ได้แน่ชัด เพียงแต่มีแง่คิดว่าถ้ากลอนเริ่มมีในสมัยหลัง คือสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศแล้ว กลอนพัฒนาอย่างรวดเร็วและน่าพิศวง และที่เชื่อกันว่ากลอนน่าจะเริ่มมีในสมัยอยุธยาตอนปลาย คือ ในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศแล้วค่อยเฟื่องฟูขึ้นเป็นลำดับ จนเป็นที่นิยมกันมากในสมัยรัตนโกสินทร์

นอกจากนี้ วาสนา บุญสม (2540) ได้รวบรวมความเป็นมาของกลอนไว้ ดังนี้

1. กลอน แต่เดิมเป็นของฝ่ายไทยใต้ คือไทยภาคกลางในปัจจุบัน มักนิยมแต่งเป็นลำนำขับร้องในแวดวงพื้นเมืองพื้นบ้านด้วยกัน เพื่อความสนุกสนาน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลอนขับร้องกับกลอนเพลง

2. กลอน น่าจะมีต้นกำเนิดมาจากการดัดแปลงฉันทวิสมพฤติ ที่ชื่อ ปุริยาวัตตฉันท์ ของภาษาบาลี ซึ่งกำหนดฉันทวรรคหนึ่งมี 8 คำ มี 4 วรรคเป็น 1 บท โดยไม่คำนึงถึงครุหลุและเติมสัมผัสระหว่างวรรค

3. กลอน น่าจะมีกำเนิดจากกลอนจีน เนื่องจากกลอนจีนมีวรรคละ 7 คำ บทหนึ่งมี 4 วรรค และมีสัมผัสใกล้เคียงกับลักษณะของกลอนสุภาพ

จะเห็นได้ว่า มีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลอนหลายแนวทางด้วยกัน แต่อย่างไรก็พอจะสรุปจากแนวคิดของนักวิชาการได้ว่า กลอนน่าจะเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กลอนจึงได้พัฒนาและเฟื่องฟูขึ้นเป็นลำดับและกลอนมาเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจนกลายเป็นคำประพันธ์ที่นิยมกันมาจนมาถึงปัจจุบัน

2.4.3 ประเภทของกลอน

กำชัย ทองหล่อ (2540: 460) ได้แบ่งกลอนไว้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ถ้อยคำและทำนองเรียบ ๆ แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ กลอน 6, กลอน 7, กลอน 8, กลอน 9 แต่ละชนิดใช้คำตามจำนวนที่กำหนดเท่ากันทุกวรรค

2. กลอนลำนำ คือ กลอนที่ใช้ขับร้อง หรือสวดให้มีทำนองต่าง ๆ แบ่งเป็น 5 ชนิด คือ กลอนบทละคร, กลอนสักวา, กลอนเสภา, กลอนดอกสร้อยและกลอนขับร้อง

3. กลอนตลาด คือ กลอนผสมหรือกลอนคละ ไม่กำหนดคำตายตัว นิยมเอากลอนสุภาพหลายชนิดมาผสมกัน เป็นกลอนที่นิยมในการขับร้องแก่กันทั่วไป จึงเรียกว่า “กลอนตลาด” แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ กลอนเพลงยาว, กลอนนิราศ, กลอนนิยายและกลอนปฏิพากย์

ขจรศรี ขาดิกานนท์ (2540: 18) แบ่งประเภทของกลอนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลอนขับร้องและกลอนเพลง

1. กลอนขับร้อง คือ กลอนสำหรับใช้เป็นลำนำร้อง มีกลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนบทละคร กลอนเสภาและกลอนเพลงไทย

2. กลอนเพลง คือ กลอนส่วนใหญ่ที่ใช้สำหรับอ่าน จะใช้ขับร้องก็ได้ มีกลอนสุภาพ กลอนนิราศ กลอนเพลงยาว กลอนหกและกลอนกลบท

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คำประพันธ์ประเภทกลอนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 กลอนอ่าน ซึ่งเป็นกลอนที่ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายสำหรับอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน แบ่งออกได้ 8 ชนิด ได้แก่ กลอนสี่ กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด กลอนเก้า กลอนนิราศ กลอนเพลงยาว และกลอนนิทาน ประเภทที่ 2 กลอนร้อง เป็นกลอนที่แต่งขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายสำหรับขับร้อง หรือขับลำนำเพื่อความไพเราะหรือเพื่อความสนุกสนานแบ่งออกได้ 5 ชนิด ได้แก่ กลอนบทละคร กลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเสภา และกลอนเพลงชาวบ้านหรือกลอนเพลงปฏิพากย์

2.4.4 ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกลอน

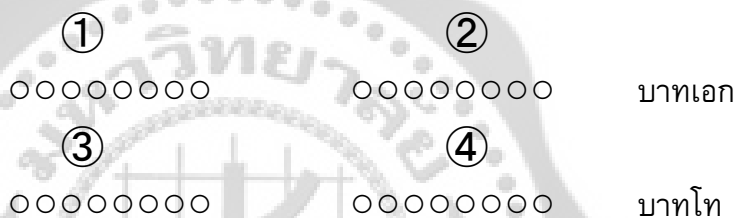
ประยอยม ซองทอง และวินัย ภูระหงษ์ (2533: 138-149) ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับทั่วไปของกลอนแปด กลอนดอกสร้อย และกลอนสักวา สรุปได้ดังนี้

กลอนทุกชนิดมีฉันทลักษณ์พื้นฐาน 2 ประการ คือ คณะและสัมผัสแต่ละอย่างมีลักษณะบังคับต่อไปนี้

1. คณะ หมายถึง การจัดคำให้เป็นหมวดหมู่ ตามลักษณะคำประพันธ์ประกอบด้วย บท บาท วรรค และคำหรือพยางค์

1.1 บท : 1 บทมี 2 บาท คือ บาทเอกและบาทโท แต่ละบทต้องมีบาทคู่กันและต้องจบด้วย บาทโทเสมอ

1.2 บาท : บาทหนึ่ง ๆ จัดเป็น 2 วรรค มีชื่อเรียกตามแผนผังดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนผังบังคับกลอนสุภาพ

1.3 วรรค : หนึ่งวรรคมี 6-9 คำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของกลอนที่เลือกมาใช้อ่านหรือขับร้อง ตามที่นิยมกัน แต่ละวรรคแบ่งเป็น 3 จังหวะ ๆ หนึ่ง ๆ ใช้ 2 หรือ 3 คำ

1.4 คำหรือพยางค์ : ในบทกลอนกำหนดดังนี้ คำ หมายถึง ตำแหน่งหนึ่งในวรรคเท่ากับ 1 พยางค์ ส่วนคำที่มี 2 พยางค์ และพยางค์หน้ามีเสียงเบาหรือเสียงสั้นอย่างคำอักษรนำ เช่น สตรี วจี ฯลฯ จะนับเป็น 1 คำ หรือ 2 คำก็ได้

กล่าวโดยสรุป คณะของกลอนประกอบด้วยบท ซึ่งมี 2 บท

บาทเอก	ประกอบด้วย	วรรคสลับกับวรรครับ
บาทโท	ประกอบด้วย	วรรครองกับวรรคส่ง
วรรคที่ 1	เรียกว่า	วรรคสลับหรือวรรคดับ
วรรคที่ 2	เรียกว่า	วรรครับ
วรรคที่ 3	เรียกว่า	วรรครอง
วรรคที่ 4	เรียกว่า	วรรคส่ง

ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกลอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) กล่าวถึงลักษณะบังคับคำประพันธ์ประเภทกลอนเพิ่มเติมจาก ประยอม ชองทอง และวินัย ภูระหงษ์ (2533: 130-144) ว่า การจะทำให้กลอนไพเราะรื่นหูจะต้องคำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ทำยวรรค โดยมีข้อแนะนำดังนี้

- คำสุดท้ายของวรรคระดับใช้ได้ทุกเสียง แต่ไม่นิยมเสียงสามัญ
- คำสุดท้ายของวรรครับ นิยมเสียงจัตวา ยกเว้นเสียงสามัญกับเสียงตรี
- คำสุดท้ายของวรรครอง นิยมใช้เสียงสามัญและเสียงตรี
- คำสุดท้ายของวรรคส่ง นิยมเสียงสามัญและเสียงตรี ยกเว้นเสียงจัตวา

กลอนสุภาพ (กลอน 8) : ใช้คำในวรรค ๗ ละ 8 คำเป็นพื้น มีบางวรรคอาจเป็น 9 คำก็ยังถือเป็นกลอน 8 ดังตัวอย่างเช่น

ประชุมจบพบกันแล้วพลันพราก	ถึงวันจากกันไปก็ใจหาย
ขอส่งด้วยใจจริงทั้งหญิงชาย	หมั่นชวนขวายมาดมั่งบำรุงครู
ชาติยืนยงคงอยู่เพราะครูดี	สำคัญหนักหนาที่เรามีอยู่
การก่อสร้างห้องหออยากพอดู	แต่สร้างครูยากยิ่งกว่าสิ่งใด
ขอให้ท่านเข้มแข็งมีแรงสร้าง	เราหนุนอยู่ข้างข้างกลัวไฉน
รู้ใหม่ว่าฝึกหัดครูอยู่ที่ใด	ที่นั่นแหละหัวใจของพวกเรา

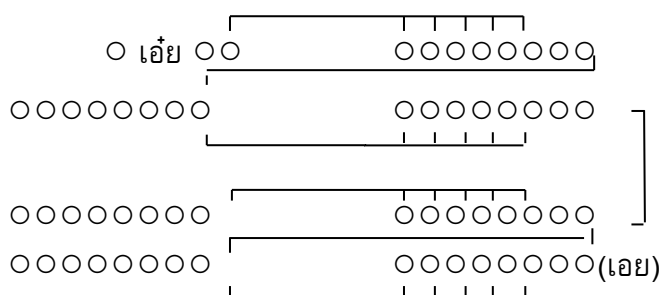
(ชาติยืนยงคงอยู่ : ม.ล.ปิ่น มาลากุล: 28 ส.ค. 2494)

กลอนดอกสร้อย : เป็นลำนำสำหรับใช้ขับร้องคล้ายกับสักวา แต่ทำนองกลอนคล้ายบทละคร เพราะฉะนั้นจึงใช้แต่งเข้ากับบทละครได้ กลอนดอกสร้อยถือว่าเป็นของเก่ามีมาแต่โบราณก่อนกลอนบทละครและกลอนสักวาเสียอีก

กลอนดอกสร้อยกำหนดลักษณะเฉพาะไว้ดังนี้

1. บาทหนึ่งมี 4 คำกลอน ถึง 8 คำกลอน โดยทั่วไปนิยมเพียง 4 คำกลอน
2. วรรคหนึ่งต้นบทใช้ 4 คำ โดยเอาคำ 2 คำมาเป็นคำตั้ง แล้วซ้ำคำหน้าโดยแทรกคำว่า “เอ๋ย” หรือ “เอ๋ย” ระหว่างกลาง เช่น คุณเอ๋ย คุณครู บางที่ตัดคำว่า “เอ๋ย” หรือ “เอ๋ย” ออกเสียงเหลือเพียง 2 คำ คือ “คุณครู” ดังนี้
3. คำสุดท้ายของบท จะใช้คำที่มีความหมายอย่างคำธรรมดาทั่วไปหรือใช้คำว่า “เอ๋ย” ก็ได้ โดยทั่วไปนิยมลงท้ายด้วย เอ๋ย

สัมผัสบังคับเป็นสัมผัสสระ กำหนดตามลักษณะของกลอนทั่วไป

ภาพประกอบ 5 แผนผังบังคับกลอนดอกสร้อย

ตัวอย่าง

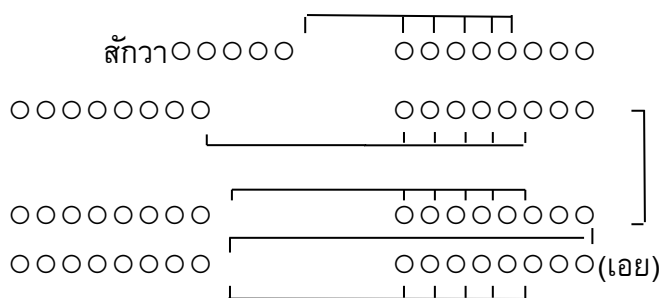
วังเอ๋ยวังเวง	หง่างเหง่งย่ำคำระฆังขาน
ฝูงวัวควายผ่ายลาทิวากาล	ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ้งมื่นตน
ชาวนาเหนื่อยอ่อนต่างจรกลับ	ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน
ทิ้งทุ่งให้มีดมัวทิวมณฑล	และทิ้งตนดูเปลี่ยวอยู่เดียวเอ๋ย

(กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า : พระยาอุปกิตศิลปสาร)

กลอนสักวา : เป็นกลอนที่แต่งขึ้นร้องเล่นโต้ตอบกัน ซึ่งเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของไทยที่มีมาแต่สมัยอยุธยา กลอนสักวา กำหนดลักษณะเฉพาะดังนี้

1. กลอนสักวาหนึ่งบทมี 4 คำกลอน
2. จังหวะแรกของวรรคขึ้นต้นบท ขึ้นต้นด้วยคำว่า “สักวา”
3. คำสุดท้ายของบทลงท้ายด้วยคำว่า “เอ๋ย”
4. สัมผัสบังคับเป็นสัมผัสสระ ลักษณะอย่างกลอนทั่วไป

สัมผัสบังคับเป็นสัมผัสสระ กำหนดตามลักษณะของกลอนทั่วไป

ภาพประกอบ 6 แผนผังบังคับกลอนสักวา

ตัวอย่าง

สัปดาห์หวานอื่นมีหมื่นแสน	ไม่เหมือนแม่นพมมานที่หวานหอม
กลิ่นประเทียบเปรียบดวงพวงพะยอม	อาจจะน้อมจิตโน้มด้วยโลมลม
แม่นล่อลามหยามหยาบไม่ปลาบปลื้ม	ดังดุดดิมบอระเพ็ดต้องเข็ดขม
ผู้ดีไพร่ไม่ประกอบชอบอารมณ์	ใครฟังลมเมินหน้าระอาเอย

(บทอาขยาน : พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงบดินทร์ไพศาลโสภณ)

3. ความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญ ทำให้สามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์ คือพลังทางความคิดที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิดหากได้รับการกระตุ้นการพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์ จะทำให้เป็นคนมีอิสระทางความคิด ความคิดที่ฉีกกรอบเป็นหนทางที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้เสมอ

ความคิดสร้างสรรค์คืออะไรนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายทัศนะดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2550: 9) ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็กสามารถทำให้เด็กมีความคิด สร้างความคิด จินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือพลังทางความคิดที่เด็ก ๆ มีมาตั้งแต่เกิด หากได้รับการกระตุ้น การพัฒนาหลักแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้เด็กเป็นคนที่มีอิสระทางความคิด มีความคิดฉีกกรอบ และสามารถหาหนทางใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้เสมอ

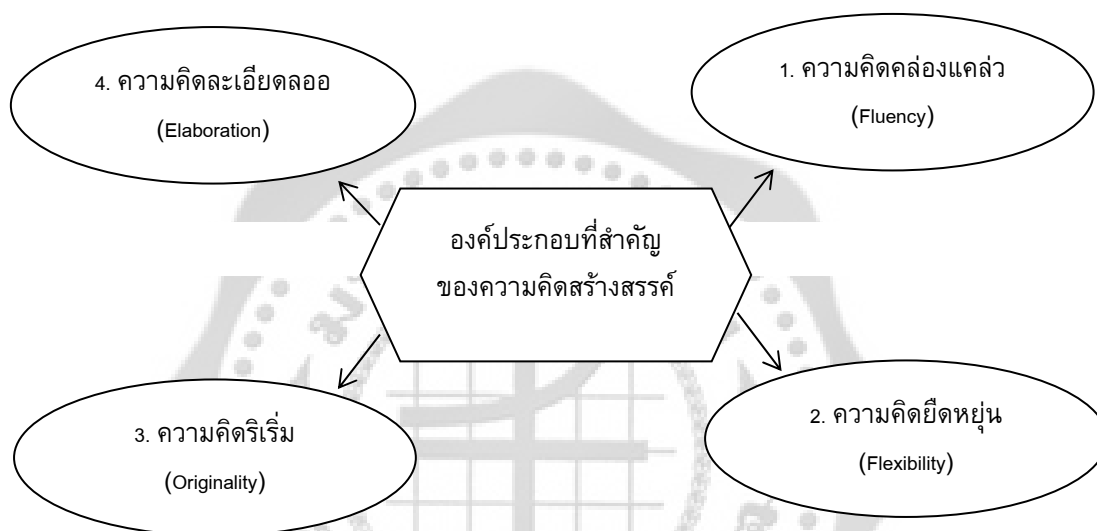
เบญจกรณ์ ศรีจันทร์ภาส (2550: 42) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่จะคิดได้หลายทาง เป็นความคิดแบบเอहनัย ซึ่งทำให้มนุษย์มีความสามารถหรือมีศักยภาพในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สามารถที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดหรือสิ่งต่าง ๆ ได้

ทิตินา แชนมณี (2550: 1) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาในระดับสูงที่ใช้กระบวนการทางความคิดหลาย ๆ อย่างมารวมกัน ซึ่งประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ สำหรับความสามารถที่ผู้เรียนแสดงออกมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะต้องเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ แสวงหาและพิจารณาทางเลือกที่หลากหลาย พลิกแพลง ปรับเข้าหาแนวทาง สำนวจทางเลือกที่เหมาะสมและสร้างข้อตกลงอย่างทำหาย

จากความหมายของความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร เป็นความคิดที่มีประโยชน์มีคุณค่า ที่บุคคลแสดงความสามารถนั้นด้วยการตอบสนองสิ่งเร้าในแง่ปริมาณ ประเภท ชนิด และความแปลกใหม่ รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมซึ่งความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวของทุกคน

3.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์มีหลายประการ ตามที่กิลฟอร์ด (อารี รังสินันท์. 2531: 28 อ้างอิงใน Guilford. 1982: 82) อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะความคิดแบบอบเนกนัยหรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ซึ่ง อารี พันธุ์มณี (2540: 33-41) ได้รวบรวมความหมายและลักษณะขององค์ประกอบเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ (อารี พันธุ์มณี. 2540: 33)

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่าย ๆ ซึ่งอาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ก็ได้

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความคล่องแคล่วหรือคล่องตัวในการคิดตอบสนองสิ่งเร้าให้มากที่สุดเท่าที่นั้นที่จะทำได้ หรือเป็นความสามารถที่คิดหาคำตอบที่เด่นชัดและตรงประเด็นมากที่สุด

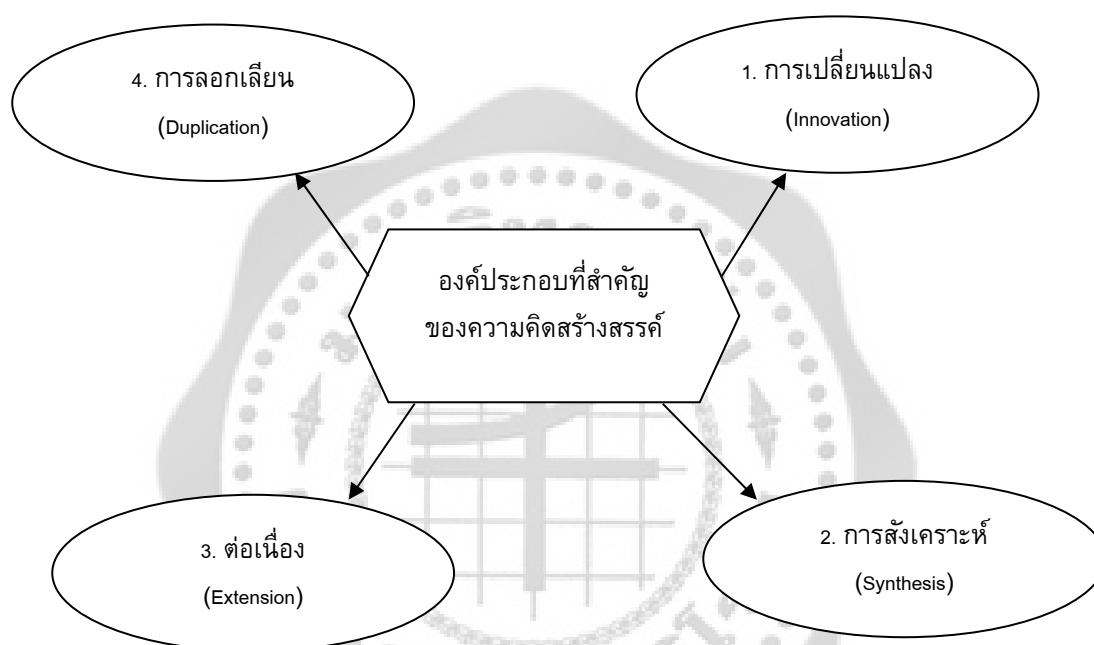
3. ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำเป็นความสามารถในการปรับสภาพความคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียด คิดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งและขยายความคิดแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพียงจิต โรเจอร์ส (2531:17) ได้ศึกษาองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่าต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดริเริ่ม	2. ความคิดคล่องตัว
3. ความคิดยืดหยุ่น	4. ความคิดละเอียดลออ
5. ความคิดไวต่อปัญหา	6. ความสามารถในการให้นิยามใหม่
7. ความซึ่มซาบ	8. ความสามารถในการทำนาย

ดังนั้น องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์มีหลายลักษณะ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เป็นลักษณะความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งแต่ละลักษณะจะส่งเสริมซึ่งกันและกันในการคิดสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 8 ประเภทของความคิดสร้างสรรค์ (อารี พันธุ์มณี. 2540: 34)

จากการศึกษาประเภทของความคิดสร้างสรรค์หลาย ๆ ทักษะแล้วสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์อาจแบ่งแยกได้ 4 ประเภทด้วยกัน อุษณีย์ โพธิสุข (2537, อ้างใน สุวิทย์ มูลคำ. 21-22) กล่าวไว้ สรุปได้ว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการเปลี่ยนแปลง (Innovation) คือ แนวคิดที่เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้น เช่น ทฤษฎีใหม่ การประดิษฐ์ใหม่ เป็นต้น เป็นการคิดโดยภาพรวมมากกว่าแยกเป็นส่วนย่อย บางครั้งเรียกว่า “นวัตกรรม” ที่เป็นการนำเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่มาใช้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ e-Learning การใช้นาโนเทคโนโลยี เป็นต้น

2. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การผสมผสานแนวคิดจากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วก่อให้เกิดแนวคิดใหม่อันมีคุณค่า เช่น การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการจราจร การใช้หลักการจินตคณิตและหลักทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มาผสมผสานเป็นคอมพิวเตอร์ซึ่งกลายเป็นศาสตร์อีกสาขาหนึ่ง

3. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่อเนื่อง (Extension) เป็นการผสมผสานกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์ประเภทเปลี่ยนแปลงกับความคิดสร้างสรรค์ประเภทสังเคราะห์ คือ เป็นโครงสร้างหรือกรอบที่กำหนดไว้กว้าง ๆ แต่ความต่อเนื่องเป็นรายละเอียดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น เช่น การสร้างรถยนต์ หุ่นยนต์ คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น จะมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจากต้นแบบเดิม

4. ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการลอกเลียน (Duplication) เป็นลักษณะการจำลองหรือลอกเลียนแบบจากความสำเร็จอื่น ๆ โดยอาจจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ต่างไปจากเดิมเพียงเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่ยังคงแบบเดิมอยู่ เช่น เครื่องแต่งกาย ภาพยนตร์ การ์ตูน เครื่องประดับ เป็นต้น

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2545:38-39) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์อันเกิดจากความสามารถ 3 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสังเคราะห์คือ ความสามารถ ที่จะคิดอะไรได้มากกว่าสิ่งที่เห็นเป็นปกติ คิดอะไรใหม่ ๆ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือความสามารถในการคิดแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ และสุดท้าย คือ ความสามารถในการปฏิบัติ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนความคิดเชิงนามธรรมให้เป็นรูปธรรมนั่นเอง

กรมวิชาการ (2546: 8-10) และอารี พันธุ์ณี (2542: 34-39) ให้ความหมายขององค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกันดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถใช้ในการแก้ปัญหา หรือประยุกต์ใช้กับงานได้หลายชนิดโดยการใช้การคิดที่กว้างไกลหลายทิศทาง หรือที่เรียกว่าการคิดแบบอเนกนัยประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่มีลักษณะที่แปลกใหม่ต่างไปจากความคิดธรรมดา เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดริเริ่ม อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ เช่น การประดิษฐ์เครื่องบินได้สำเร็จตามแนวคิดของการสร้างเครื่องร่อน เป็นต้น ความคิดริเริ่ม จึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเป็นความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากความคิดเดิมและอาจไม่เคยมีใครนึก หรือคิดมาก่อน ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยลักษณะการกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน ต้องอาศัยความคิดจินตนาการหรือ การประยุกต์จินตนาการและหาทางทำให้เกิดผลงาน

2. ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน ได้ปริมาณมากในเวลาที่กำหนด ความคิดคล่องแคล่วด้านถ้อยคำเป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว ความคิดคล่องแคล่วในด้านการโยงสัมพันธ์เป็นความสามารถคิดหาคำตอบที่เหมือนกันหรือคล้ายกันให้มากที่สุด คิดคล่องแคล่วด้านการแสดงออก เป็นความสามารถในการ เรียงร้อยถ้อยคำออกมาเป็นประโยคที่ต้องการให้ได้มากที่สุด ความคิดคล่องแคล่วด้านการคิดเป็นความสามารถที่คิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดอาจจะเป็น 5 หรือ 10 นาที เป็นต้น

3. ความคิดยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบ ได้หลายประเภท หลายทิศทาง แบ่งออกเป็น ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที เป็นความสามารถที่จะคิดหลายอย่างง่ายอย่างอิสระ คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีหลายอย่าง ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น ความคล่องแคล่วในการคิด มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเพราะในการแก้ปัญหาใช้ความคิดยืดหยุ่นในการดัดแปลงเป็นความสามารถดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งเป็นหลายสิ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดไม่ซ้ำกัน ตัวอย่างเช่น ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดสิว่าท่านสามารถใช้ใบล้อตเตอร์ทำอะไรได้บ้าง คำตอบคือ กระบุง กระจาด ตะกร้า กล้องดินสอ เป็นต้น

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการขยายความคิดหลักให้ได้ ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่

สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง กระบวนการทางความสามารถในการคิดออกแบบสิ่งแปลกใหม่ได้หลายทิศทาง มีลักษณะเป็นความคิดหลากหลาย คิดได้กว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นความคิดที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ

3.3 ทฤษฎีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Model) กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 60-64) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ของสติปัญญา การศึกษาครั้งนี้เน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผล และการแก้ปัญหา กิลฟอร์ดได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 วิธีการคิด (Operation) มิติที่ 2 เนื้อหา (Content) มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) ในมิติที่ 1 ซึ่งเป็นมิติที่แสดงลักษณะการทำงานของสมองมี 5 ลักษณะ ลักษณะหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) เป็นกระบวนการของสมองที่จะคิดหลายแง่ หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้ได้ความคิดที่แปลกใหม่จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ให้บอกสิ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “น้ำ” มาให้มากที่สุด เด็กก็จะตอบว่า น้ำปลา น้ำตาล น้ำกรด เป็นต้น

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญานี้ นับว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 138) ได้อธิบายความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่ คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้น จากการค้นพบของกิลฟอร์ดนี้ทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเวลาต่อมา

กระบวนการคิดสร้างสรรค์

กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นเมื่อคนเรามุ่งคิดเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่แปลกและใหม่มีผู้ค้นพบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้หลายคน เช่น ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1962: 47) ได้กำหนดขั้นตอนได้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้สึกต้องการ หรือความไม่เพียงพอในสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้บุคคลเริ่มคิด เขาจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องราวและแนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกันเพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดต้องไม่ทราบว่าจะผลที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในรูปใด และอาจใช้เวลานานจนบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สึกรู้สึ

2. ขั้นครุ่นคิด ต่อจากขั้นเริ่มต้น มีระยะหนึ่งที่ความรู้ ความคิด และเรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้มาประสมกลมกลืนกันเข้าไปเป็นรูปร่าง ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดอันนี้อาจหยุดชะงักไปเฉย ๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นใหม่อีก

3. ขั้นเกิดความคิด ในระยะที่กำลังครุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่เข้ากับความคิดเก่า ๆ ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ในแนวความคิดใหม่นี้จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ได้นึกได้ฝันว่าจะเกิดขึ้นเลย

4. ขั้นปรับปรุง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้ว ผู้คิดจะขัดเกลาความคิดนั้นให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หรือต่อเติมเสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้รัดกุมและวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไป ในบางกรณีในขั้นนี้อาจมีการทดลองเพื่อประเมินการแก้ไขปัญหาลำหรับเลือกความคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ความคิดเหล่านี้ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ผลงานใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ นวนิยาย บทเพลง จิตรกรรม และการออกแบบอื่น ๆ เป็นต้น

ทอเรนซ์ (Torrance, 1963: 5) ได้อ้างแนวคิดของ ไทเลอร์ (Tyler) ว่าผลของความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในระดับสูงสุดเสมอไป แต่อาจจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 5 ขั้นต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แสดงออกอย่างอิสระในด้านความคิดริเริ่มโดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของงาน

ขั้นที่ 2 งานที่เป็นผลผลิตที่ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง

ขั้นที่ 3 งานขั้นประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยไม่ซ้ำแบบใคร

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงงานขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 คิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด คิดหลักการใหม่ ๆ

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2522: 17-18) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่ามี

4 ขั้น คือ

1. ขั้นเตรียม คือ ขั้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยอาศัยพื้นฐานของกระบวนการต่อไป

1.1 การสังเกตผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องเป็นผู้สังเกตที่ดีและสนใจต่อสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ได้พบเห็นเสมอ

1.2 การจำแนกหมายถึง การจำแนกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเป็นหมวดหมู่เพื่อใช้เป็นแนวทางลำดับแนวความคิดต่อไป

1.3 การทดลอง เป็นหัวใจของการสร้างสรรค์งาน เพราะผลงานของการทดลองจะเป็นข้อมูลสำหรับคิดสร้างสรรค์ต่อไป

2. ขั้นพักตัว เป็นขั้นที่ใช้เวลาสำหรับการครุ่นคิด โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้เป็นแนวความคิด ปกติขั้นนี้จะใช้เวลานานพอสมควร

3. ขั้นคิดออก ขั้นนี้เป็นขั้นของการแสดงภาวะสร้างสรรค์อย่างแท้จริง คือสามารถมองเห็นลู่ทางในการริเริ่มหรือสร้างสรรคงานอย่างแจ่มชัดโดยตลอด

4. ขั้นพิสูจน์ คือ ขั้นของการทดลองซ้ำเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องแน่นอนเป็นเกณฑ์ต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 5) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ คือ

1. การเปิดใจกว้าง (Receptivity Openness)
2. การให้เวลาพักความคิด (Incubation)
3. การมีอิสระเสรีในการแสดงออก (Freedom to Made of Expression)
4. บรรยากาศที่จะเอื้ออำนวยต่อความคิดสร้างสรรค์

จุมพล ราชวิจิตร (2533: 27-28) ได้กล่าวถึงขั้นแห่งการพัฒนาของความคิดสร้างสรรค์ (Stages of Creative Development) ไว้ดังนี้

1. ขั้นลองผิดลองถูก (Manipulative Stage) อายุ 2-5 ปี เด็กจะพยายามควบคุมฝึกทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการจับ การถือ และควบคุมตัวเอง

2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Presymbolic Stage) อายุ 5-7 ปี เด็กสามารถที่จะจับหรือเขียนเป็นรูปร่างตามความคิดของตนเองได้ และรู้จักตั้งชื่อในสิ่งที่เด็กสร้างสรรค์ขึ้น

3. ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) อายุ 7-9 ปี เด็กสามารถแสดงออกทางความคิดเป็นสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่าง

4. ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง (Inceptive Realism Stage) อายุ 9-11 ปี เด็กรู้จักสังเกตและรับรู้ได้ดีขึ้น จึงแสดงออกในลักษณะที่พยายามเลียนแบบของจริงมากขึ้น

5. ขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ (Analytical Realism Stage) อายุ 11-13 ปี เด็กสามารถสังเกตและแยกแยะส่วนละเอียดของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จึงมีพัฒนาการเข้าใจความจริงมากขึ้น

6. ขั้นเหมือนจริง (Projective Realism Stage) อายุ 13-15 ปี ถือเป็นขั้นวิกฤติของการพัฒนาการในชีวิต สภาวะที่ไม่ปกติทางสรีระและอารมณ์ที่กำลังผันแปรเข้าสู่วัยรุ่น ส่งผลกระทบทางความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก ขั้นนี้เด็กจะรู้จักการวิจารณ์วิเคราะห์ตัวเองและเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น

7. ขั้นค้นพบตัวเอง (Renascrense Stage) อายุ 15–20 ปี ขั้นนี้จะรู้จักรวบรวมปัญหา อุปสรรค ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา เป็นพื้นฐานนำไปสู่การค้นพบตัวเองและเริ่มต้นเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่

หทัย ตันหยง (2534: 35) ได้เสนอการสร้างบริบทความคิดสร้างสรรค์ (Creative Context) ดังนี้

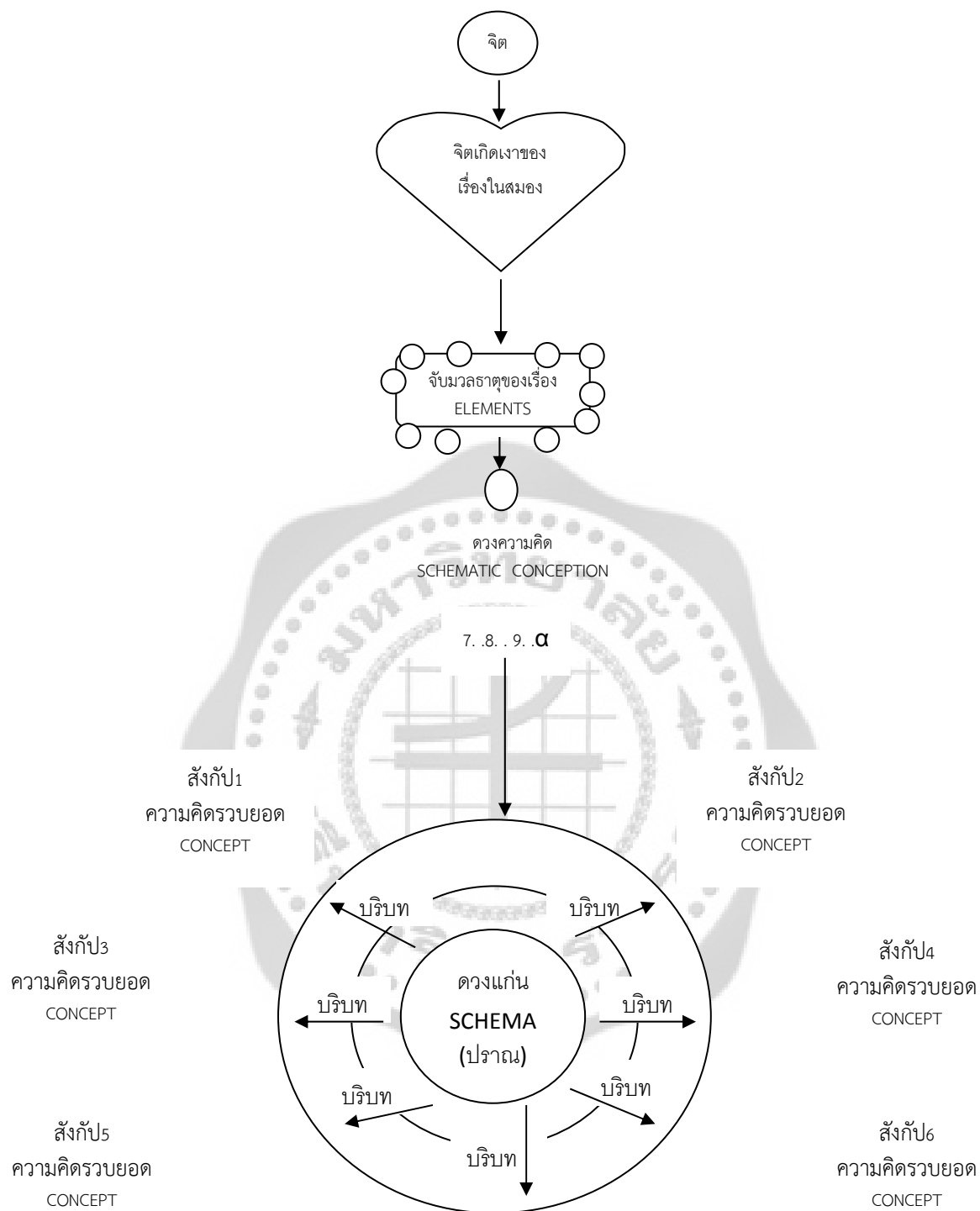
ขั้นที่ 1 การจับเงาเรื่องในสมอง (Imagery)

ขั้นที่ 2 การจับมวลาธาตุของเรื่อง (Story Element)

ขั้นที่ 3 ตั้งดวงความคิด (Schematic Conception)

ขั้นที่ 4 การสร้างบริบทแห่งความคิดสร้างสรรค์นี้ หทัย ตันหยง (2534: 36) ได้เสนอเป็นภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 9 แผนภูมิแสดงบริบทแห่งความคิดสร้างสรรค์ (หทัย ตันหยง. 2534: 36)

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 24-25) ได้เสนอกระบวนการคิดสร้างสรรค์ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นพบปัญหา เป็นขั้นเริ่มต้นตั้งแต่รู้สึกกังวล มีความคิดสับสนเกิดขึ้นในใจ พิจารณาอย่างรอบคอบ ค้นหาสาเหตุดังกล่าวก่อเกิดจากอะไร

ขั้นที่ 2 เตรียมการและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นเตรียมการของผู้ที่คิดจะศึกษาข้อมูล พื้นฐาน และเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่องที่ค้นพบปัญหาเพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 2 จะเป็นขั้นคิดพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียด หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

ขั้นที่ 4 พูมפקความคิด เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาทั้งเก่าและใหม่ ปราศจากความเป็ระเบียบเรียบร้อย จึงจำเป็นจะต้องมีสมาธิ ทำจิตใจให้ว่าง รอโอกาสให้ความคิดแวบเข้ามา

ขั้นที่ 5 ความคิดกระจ่างชัด เป็นขั้นตอนของความคิดสับสน กระจัดกระจายวุ่นวาย ได้ผ่านการเรียบเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน มีความกระจ่างชัดและมองเห็นภาพที่เกิดขึ้นในใจ

ขั้นที่ 6 ทดสอบความคิด เป็นขั้นที่นำความคิดที่คิดได้ของขั้นที่ 5 ที่ยังไม่มั่นใจไป พิสูจน์ให้เห็นจริงและถูกต้อง

จากกระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวมาจึงพอสรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์จะต้องเริ่มต้นจากความคิดภายในสมองก่อน แล้วขยายออกมาเป็นความคิดต่าง ๆ แดกแขนงออกไปเป็นความคิดรวบยอดต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคคล

3.4 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น มีนักวิชาการได้ให้แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

แอนเดอร์สัน และคณะ (Anderson & other. 1970: 90) ได้ให้ความเห็นว่า ทุกคนเกิดมาพร้อมมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถพัฒนาได้ทุกระดับอายุ และทุกสาขา ถ้าจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมนอกจากนี้ แมลแคนเลสส์ และอีวาน (กรมวิชาการ. 2534: 14-15; อ้างถึงใน Mcandieess & Evans. 1976: p.209: 301) ได้เสนอแนะว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาการได้ สนับสนุนความคิดของเพียเจต์ที่ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นเป้าหมายของการศึกษาซึ่งควรจะต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

วีระ ผึ้งรักษ์ (2538: 19) ได้เน้นว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะพัฒนาขึ้นนั้น จำเป็นต้องให้เด็กมีบรรยากาศที่เหมาะสมในโรงเรียน กล่าวคือ ครูต้องใจกว้างจริงใจ ต่อนักเรียนเพื่อให้นักเรียนจะได้เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ครูเป็นตัวอย่างสำคัญที่จัดบรรยากาศให้เหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมทางด้านดนตรี กิจกรรมทางด้านภาษาไทย กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ กิจกรรมทางคณิตศาสตร์และการเล่น

ยุทธศาสตร์ ถนัดพงษ์ (2538:21) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้แต่สามารถให้เกิดขึ้นได้ และได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีภาวะที่ปลอดภัยทางจิต โดยคำนึงถึงกระบวนการ 3 ประการ ได้แก่

1.1 ยอมรับในคุณค่าของเด็กแต่ละคน เคารพในความคิดเห็นและเชื่อมั่นในตัวเด็กอย่างไม่มีเงื่อนไข

1.2 สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่มีการวัดและการประเมินผล เพื่อทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องห่วงหรือวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดี ทำให้รู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

1.3 มีความเข้าใจในผลงาน โดยเฉพาะการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ

2. จัดให้มีภาวะที่เสรีในการแสดงออก เช่น การพูด การแสดงออกหรือการทำสิ่งที่มีลักษณะแปลก

รุ่งรวี ปัญญาแก้ว (2550:36) เห็นว่า การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทในการกระตุ้นและส่งเสริมให้เปลี่ยนแปลงทั้งหลาย เกิดขึ้นในทางที่ดีและถูกต้องต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวมได้ ช่วยให้ผู้คนใช้ความสามารถของตนเองในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และส่งเสริมความมีภาวะสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ดีต่อไป ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงควรได้รับการพัฒนา และถือเป็นเป้าหมายหลักที่พ่อ แม่ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพึงตระหนักถึงความสำคัญให้ความสนใจอย่างจริงจังและให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นสิ่งที่ประเทศไทยต้องการอย่างยิ่ง

ทิศนา ขัมมณี (2552: 5) กล่าวถึงการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในประเด็นของการจัดการศึกษา ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วย

1. วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล
3. มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดในรูปแบบแผนที่ความคิดแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบขั้นบันได รูปแบบการเปรียบเทียบ รูปแบบก้างปลา รูปแบบการคิดแบบโครงสร้าง และรูปแบบการคิดหาแนวทางป้องกันปัญหา
4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคนและสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้โดยการสอน ฝึกทักษะ อบรม และสร้างบรรยากาศกับการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ดี คือ

1. การให้อิสระ การส่งเสริมความเป็นอิสระทางด้านการคิดและการกระทำ ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกคิดตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น และผู้ใหญ่ก็ควรคอยชี้แนะให้แนวทางที่ถูกต้อง และด้วยวิธีการประนีประนอม ยืดหยุ่นปรับให้มีความเหมาะสมไม่ใช้การบีบบังคับ ชูเชิญ และใช้อำนาจต้องสนับสนุนให้เด็ก กล้าคิด กล้าทำ กล้านำเสนอ

2. การสร้างความเชื่อมั่น ถ้าเด็กมีความเชื่อมั่นย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ผู้ใหญ่ต้องชื่นชมในความสำเร็จของเด็ก พยายามส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จตามความสามารถ

3. การตอบคำถาม ความอยากรู้อยากเห็นเป็นลักษณะสำคัญของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะแสดงออกด้วยการ รื้อ คั่น ทดลอง ซักถาม ผู้ใหญ่ไม่ควรดุว่ากล่าว แต่ควรกระตุ้นให้เด็กหาคำตอบด้วยตัวเอง

4. การรู้จักช่วยตนเอง การฝึกให้เด็กรู้จักช่วยตนเองตามวัยด้วยการลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะทำให้เด็กมีลักษณะที่มุ่งความสำเร็จสูง มีความมานะบากบั่น ไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งใด ๆ ใฝ่เก่ง หรือที่เรียกว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์

4. การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่อิสระ มีความแปลกใหม่ โดยผู้เขียนนำเสนอความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเอง จนกลายเป็นงานเขียนที่มีความหมาย มีความหลากหลาย เกิดความประทับใจต่อผู้อ่าน ทั้งในด้านการใช้ถ้อยคำ ความคิดที่มีเนื้อหาสาระของงานเขียน และมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

4.1 ความหมายร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 63) ระบุว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และจินตนาการในการเขียน เช่น การเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีคลังคำอย่างหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียน ต้องใช้เทคนิคการเขียน และใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย

ฉลวย มงคล (2556: สัมภาษณ์) กล่าวว่า ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ข้อเขียนที่ถูกกำหนดด้วยบทบังคับแห่งฉันทลักษณ์ แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาที่แตกต่าง โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ในด้านความคิดที่ไม่เหมือนใคร และยังเป็นประโยชน์กับสังคม

ธนาภรณ์ ประพันธ์พจน์ (2556: สัมภาษณ์) กล่าวถึงความหมายร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ คือ งานเขียนที่ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ออกมาเป็นร้อยกรองที่สละสลวย เนื้อหาสาระมีความแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2556: สัมภาษณ์) ให้ความคิดเห็นว่า ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ คือ การเรียบเรียงถ้อยคำตามระบบของฉันทลักษณ์ ให้เกิดความไพเราะ มีการนำเสนอเนื้อหาที่โดดเด่นในด้านความคิด และจินตนาการ

สนั่น มีชันหมาก (2556: สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึง ความหมายร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ว่าเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเอง โดยผ่านกระบวนการคิดจากจิตที่บริสุทธิ์ เพื่อแสดงให้เห็นว่างานเขียนนั้นเกิดมาจากสติปัญญาของเขาสองไม่ได้เขียนตามแบบใครและไม่ได้คัดลอกใคร

จากความหมายของร้อยกรองข้างต้นอาจสรุปได้ว่าร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ข้อเขียนที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาจากจินตนาการ ความรู้สึก ประสบการณ์ และความรู้ของผู้เขียนเอง โดยอยู่ภายใต้บทบังคับแห่งฉันทลักษณ์แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ในด้านความคิดที่ไม่เหมือนใคร

4.2 ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

สมปอง อินทร์งาม (2538:7) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการใช้ภาษาได้อย่างไพเราะ เหมาะสม ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ทำให้เกิดความแปลกใหม่ น่าสนใจ และเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

กอบกมล โตสัจวงศ์ (2556: สัมภาษณ์) ให้ความหมายของความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า คือความสามารถในการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยความประณีต บรรจง และงดงาม ถูกต้องตามแบบแผนฉันทลักษณ์ที่ใช้ ได้ใจความตามต้องการ แทรกประสาณด้วยจินตนาการและความรู้สึก

ศรีศุภร มุสิกะพงษ์ (2556: สัมภาษณ์) ระบุว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของผู้เขียนเอง โดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำให้ได้งานเขียนแปลกใหม่ มีการเชื่อมโยงความคิด การเสนอเรื่อง โดยจะต้องใช้ภาษาและเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

สนั่น มีชันหมาก (2556: สัมภาษณ์) กล่าวถึงความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า คือการเขียนที่เกิดจากความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือ ประสบการณ์ ในลักษณะที่แปลกใหม่ มีคุณค่าต่อตนเอง และต่อสังคม โดยเขียนเป็นบทประพันธ์ที่มีแบบแผนบังคับ สัมผัส จำนวนคำ มีความพิถีพิถันในการเลือกสรรถ้อยคำที่งดงามไพเราะและประทับใจ

จากความหมายของความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้น สามารถสรุปได้ว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างสมเหตุสมผล เลือกใช้ถ้อยคำและสำนวนภาษาที่เหมาะสม มีความหลากหลาย และนำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่าและสติปัญญาแก่ผู้อ่าน

4.3 หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การเขียนร้อยกรองเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกทักษะการเขียนในกลุ่มลักษณะภาษาไทยผู้เรียนจะเขียนร้อยกรองได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการใช้ภาษา ในการสอนเขียนบทร้อยกรองนั้นถ้าจะให้ การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูควรมีหลักการสอนพอสมควร มิใช่สอน ไปตามบุญตามกรรมหรือสอนไปตามหน้าที่ครู ควรมีใจรักและมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน เห็นว่า บทร้อยกรองมีค่ามีความสำคัญเมื่อสอนแล้วนักเรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ เกิดความสนุกสนาน และ พยายามหาทางฝึกฝนจนสามารถแต่งเองได้ ในการสอนเขียนร้อยกรองนั้นได้มีผู้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

บุญนา บุญเสริม (2506: 105-255) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการเขียน คำประพันธ์ในชั้นมัธยมศึกษา ควรเป็นคำประพันธ์ประเภทง่าย ๆ เช่น คำขวัญ หรือคติพจน์ ครู จะต้องเน้นให้เด็กรู้จักลักษณะคำประพันธ์ที่ตนจะต้องเขียนและเด็กจะต้องคิดหาคำที่เหมาะสมกับ เรื่อง ครูต้องหาคำประพันธ์ที่ไพเราะ และน่าสนใจมาให้นักเรียนดูในชั้น และควรฝึกให้เด็กใช้จินตนาการ ของตัวเองให้มาก ครูต้องคอยแนะนำตรวจแก้วิจารณ์งานร่วมกับเด็ก รับฟังความคิดเห็นของเด็ก ด้วยความเต็มใจ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519: 10) ได้กล่าวถึงการสอนเขียนร้อยกรองไว้ว่า การเขียนร้อยกรองนี้อาจเริ่มต้นด้วยวิธีง่าย ๆ เช่น หาบทร้อยกรองที่ไพเราะมาอ่านให้นักเรียนฟัง และแนะนำให้เด็กสังเกตว่าเราสามารถเลือกพื้นถ้อยคำมาใช้ได้อย่างประณีตเพียงไร ในชั้นแรก การฝึกให้แต่งอาจจะยากอยู่บ้าง แต่ก็พอจะเริ่มได้ด้วยการหาคำมาเติมช่องว่างให้มีเสียงสัมผัสตาม ลักษณะของคำประพันธ์นั้น ๆ ต่อไปก็หาภาพธรรมชาติ หรือภาพศิลปะที่สวยงามมาให้นักเรียน บรรยายเป็นภาพหรือกลอนง่าย ๆ และให้แต่งตามความสมัครใจบ้าง หรือกำหนดหัวข้อให้ไป แต่งภายหลังที่นักเรียนได้รู้จักแผนผังข้อบังคับของคำประพันธ์นั้นแล้ว

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2522: 43) ให้ข้อเสนอแนะใน การสอนเขียนร้อยกรองว่าการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองเป็นทักษะที่ต้องการฝึกฝนอยู่เสมอ นักเรียนจึงจะมีความแคล่วคล่อง ชำนิชำนาญและเกิดความแตกฉาน ดังนั้นครูจึงควรหาโอกาสให้ นักเรียนได้มีการฝึกฝนแต่งคำประพันธ์อยู่เสมอเมื่อมีโอกาส นอกจากนี้ครูที่สอนแต่งคำประพันธ์ ร้อยกรองจะต้องเป็นผู้มีใจกว้าง อดทน ยอมรับผลงานของนักเรียนและคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ นักเรียนตลอดเวลา

ฉลวย มงคล (2556: สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงหลักการสอนเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ว่า หากจะมุ่งไปที่การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ การเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ความงาม เสียง ของคำ และความหมายหรือแนวความคิด เพื่อให้การสอนสัมฤทธิ์ผล ครูผู้สอนจะต้องจัด กระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. อ่านบทร้อยกรองที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง

2. อ่านผลงานร้อยกรองของผู้แต่งที่มีชื่อเสียง อ่านอย่างหลากหลายไม่จำกัดยุคสมัย อ่านมาก ๆ อ่านบ่อย ๆ จะช่วยซึมซับทางอารมณ์และความรู้สึก และยังเก็บถ้อยคำภาษาจนกลายเป็นคลังคำ

3. ศึกษาเรื่องคำไวพจน์ให้มาก ๆ และฝึกใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ฝึกแต่งโดยเริ่มตั้งแต่การใช้ถ้อยคำภาษาระดับธรรมดา แล้วค่อย ๆ ปรับปรุงสำนวนภาษาให้ใช้คำศัพท์สูงขึ้น แต่ต้องแต่งบ่อย ๆ โดยเลือกเขียนเรื่องใกล้ตัวก่อน เมื่อความคิดขยายจึงเขียนเรื่องไกลตัว

5. อ่านงานร้อยกรองที่เป็นที่ยอมรับโดยการอ่านออกเสียง จะอ่านเป็นทำนองเสนาะหรือธรรมดาก็ได้ เพื่อสังเกตระดับคำของเสียงที่สอดคล้องกัน ซึ่งจะเกิดความไพเราะทำให้รู้จักจังหวะและลีลาของคำ

6. ฝึกถอดใจความ แปลความ เพื่อยกระดับความรู้ ความคิดและการสร้างสรรค์ผลงาน

7. ต้องศึกษาหลักจรรยาบรรณของคำประพันธ์แต่ละชนิดอย่างแม่นยำ ธานินทร์ ประพันธ์พจน์ (2556: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อเสนอหลักการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ว่า การสอนเขียนร้อยกรองสร้างสรรค์จะต้องใช้การกระตุ้น พัฒนา และการส่งเสริมผู้เรียน โดยเริ่มจาก สร้างความสนใจในฉันทลักษณ์ แนะนำหลักการประพันธ์หมั่นศึกษาจากแบบฝึก นึกประสาณจุดเด่นจุดด้อย และจินตนาการบ่อย ๆ เพื่อสร้างงาน

ลาร์รี ดี เคเนดี้ (Larry D. Kenedy. 1975: 201) กล่าวว่าโดยทั่วไปครูมักคิดว่า การเขียนร้อยกรองเป็นเรื่องที่ยากผู้ที่จะทำได้คือผู้ที่มีพรสวรรค์ หรือความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องนี้เท่านั้น ครูจึงมักละเลยและไม่เห็นความสำคัญ และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการแต่งร้อยกรองมาตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะไม่มีความถนัดและความสนใจ จึงทำให้ครูมองข้ามความสำคัญและขาดการสนับสนุน ส่งเสริมด้านการแต่งร้อยกรองดังกล่าว

จากแนวความคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ควรนำบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้รู้จัก อ่าน หรือลองถอดคำประพันธ์ เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เป็นการแนะนำให้นักเรียนรู้จักผลงานสร้างสรรค์ด้านร้อยกรอง

2. กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกตความแตกต่างของฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ โดยการพิจารณาและอภิปรายร่วมกัน

3. นักเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการเรียน เริ่มตั้งแต่การอ่านออกเสียง การนับจำนวนคำการส่งสัมผัส ฯลฯ แล้วอภิปรายสรุปเป็นลักษณะบังคับของบทร้อยกรอง

4. ควรหาโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนเขียนบทร้อยกรองอยู่เสมอ

5. ควรใช้สื่อการสอนช่วย เพื่อสร้างความสนใจ และสร้างบรรยากาศในการเรียน
6. ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีใจกว้าง อดทน ยอมรับผลงานของเด็ก คอยช่วยเหลือแก้ไขผลงานและให้กำลังใจเสมอ
7. ควรคำนึงถึงกฎของการกระทำซ้ำที่จะช่วยในด้านการเรียนรู้ ฉะนั้น หลังจากที่ได้เรียนบทหรือกรอนแต่ละประเภทไปแล้ว ควรสนับสนุนให้ทำสมุดรวบรวมบทหรือกรอนไว้เป็นหมวดหมู่
8. ควรให้อิสระแก่นักเรียนทั้งในด้านเนื้อหา ฉันทลักษณ์ ความยาว และเวลาที่เหมาะสม
9. ไม่ควรมุ่งแต่จะให้นักเรียนจำคำศัพท์ อ่านถูกต้อง หรือท่องขึ้นใจในบทประพันธ์ต่าง ๆ เท่านั้น
10. การประเมินผลงานเขียนบทหรือกรอนควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง

4.4 การประเมินผลความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การประเมินผลงานเขียนร้อยกรองนั้น เป็นการพิจารณาตัดสินที่จำเป็นใช้วิธีการหลาย ๆ ด้านประกอบเข้าด้วยกัน เพราะงานเขียนร้อยกรองมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากงานเขียนร้อยแก้ว ซึ่งมีนักการศึกษาให้แนวทางการประเมินผลไว้หลายด้าน ดังนี้

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2516: 169-215) ได้ให้ข้อพิจารณาการประเมินการเขียนร้อยกรองสรุปได้ดังนี้ การเขียนให้ดีขึ้น ผู้เขียนจะต้องไม่บกพร่องในการใช้คำ เนื้อความ สัมผัส ความคิด การถ่ายทอด ความคิด ความมีชีวิตชีวา การใช้โวหารเปรียบเทียบและการใช้อุปมาในเรื่องความคิดที่สัมฤทธิ์ผลได้ มีความคิดที่แสดงถึงปฏิภาณ มีความคิดที่ชวนให้ได้แย้งหรือวิพากษ์วิจารณ์ และมีความคิดเป็นประโยชน์

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: 9-12) ได้เสนอแนะข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่องซึ่งอาจนำไปปรับปรุงใช้ในการประเมินผลงานเขียนด้านร้อยกรองได้ ข้อควรพิจารณาดังกล่าว ได้แก่

1. เนื้อหา พิจารณาแนวคิด การจัดระเบียบแนวคิด การขยายความแจ่มแจ้งชัดเจน
2. การใช้ภาษา พิจารณาใช้คำที่ตรงความหมาย เหมาะสม ระดับภาษา ถูกต้องเรียงลำดับได้ดีแต่ละย่อหน้ามีเอกภาพ ใช้สำนวนโวหารคำสุภาพิตต่าง ๆ ได้ถูกต้องตรงความหมาย
3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแผนแน่นอนว่าทำได้ทุกรูปแบบ การเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ
4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ สะกิดการ์นต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์ (2523: 165) กล่าวว่า “การประเมินผลงานเขียนคำประพันธ์ร้องกรอง ควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง ครูไม่ควรถือตัวเองเป็นเกณฑ์ แต่ควรประเมินจากพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการเขียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ”

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526: 87) ได้เสนอหลักการให้คะแนนการเขียนไว้ดังนี้ คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความสุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25 %
การใช้ภาษา	25 %
แนวความคิด	30 %
รูปแบบ	10 %
ลายมือ การสะกดการันต์ การเว้นวรรคตอน ความสะอาด	10%

ประภาศรี สีหอำไพ (2527: 83-84) กล่าวถึงการวิเคราะห์งานร้อยกรองไว้ สรุปได้ว่า สิ่งที่ต้องการพิจารณา คือ แนวคิดและเนื้อหา การใช้ภาษาที่องทำนองเขียน และรูปแบบโครงสร้างงานเขียน เลือกร้อยกรองยคำตามเกณฑ์ของอลังการศาสตร์ คือ ประกอบด้วยคุณมีความหมายของข้อความที่ให้แก่คิดสร้างสรรค์มีคุณประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิต มีรสคือความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2529: 65) ได้ให้แนวในการประเมินผลงานเขียนร้อยกรองไว้ว่า “ในด้านรูปแบบ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ ร่าย และกลอน ไม่ว่าจะเขียนร้อยกรองในรูปแบบใดก็ตาม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ จินตลักษณ์ อักษรวิธี กวีโวหาร และการนำเสนอ”

กรมศิลปากร (2535: 2) ได้กำหนดคะแนนพิจารณาตัดสินงานเขียนร้อยกรองไว้ดังนี้ คือ

เนื้อหาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	40	คะแนน
อักษรวิธีและฉันทลักษณ์	30	คะแนน
อรรถรสและสุนทรีย์ภาพ	30	คะแนน
รวมคะแนน	100	คะแนน

ไรอัน (Ryan. 1994: 27-29 อ้างถึงในบุญเรียง ขจรศิลป์.2544: 1-3) ได้เสนอตัวอย่างเกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบแยกส่วน (analytic rubric) คือ แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน หรือพฤติกรรมที่ต้องการประเมินแต่ละด้าน ซึ่งแต่ละด้านจะต้องกำหนดแนวทางในการให้คะแนน โดยมีคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้น ๆ หรือลักษณะพฤติกรรมในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. ด้านแนวคิด

- ระดับ 4
 - แนวคิดทั้งหมดริเริ่มใหม่
 - จุดเน้นสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - รายละเอียดสนับสนุนแนวคิด
- ระดับ 3
 - แนวคิดใหม่มีอยู่บ้าง
 - จุดเน้นสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - รายละเอียดสนับสนุนแนวคิดเป็นส่วนใหญ่
- ระดับ 2
 - แนวคิดใหม่น้อย
 - จุดเน้นไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - รายละเอียดสนับสนุนแนวคิดค่อนข้างน้อย
- ระดับ 1
 - แนวคิดไม่สมบูรณ์
 - ไม่มีจุดเน้น
 - ไม่มีรายละเอียดสนับสนุนแนวคิด
- ระดับ 0
 - ไม่มี

2. ด้านการลำดับความคิด

- ระดับ 4
 - แนวคิดทั้งหมดมีความต่อเนื่อง
 - มีจุดเริ่มต้น ส่วนกลาง ส่วนท้าย
 - มีการจัดลำดับอย่างมีเหตุผล
- ระดับ 3
 - แนวคิดส่วนใหญ่มีความต่อเนื่อง
 - มีจุดเริ่มต้น ส่วนกลาง ส่วนท้าย
 - มีการจัดลำดับอย่างมีเหตุผลน้อยมาก
- ระดับ 2
 - บางแนวคิดมีความต่อเนื่อง
 - มีจุดเริ่มต้น ส่วนกลาง ส่วนท้าย
 - มีการจัดลำดับอย่างมีเหตุผลน้อยมาก
- ระดับ 1
 - แนวคิดมีความต่อเนื่องน้อย
 - ไม่มีจุดเริ่มต้น ส่วนกลาง ส่วนท้าย
 - ไม่มีการลำดับอย่างมีเหตุผล
- ระดับ 0
 - ไม่มี

3. ด้านการเลือกใช้คำ

- ระดับ 4
 - เลือกใช้คำหลากหลายได้อย่างเหมาะสม
 - คำที่ใช้ขยายแนวคิดได้อย่างชัดเจน
- ระดับ 3
 - การเลือกใช้คำหลากหลายมีอยู่บ้าง
 - ส่วนใหญ่ใช้คำที่เหมาะสม
 - คำที่ใช้สนับสนุนแนวคิด

- ระดับ 2 - การเลือกใช้คำพ้อง ชาติความหลากหลาย
 - บางคำมีความเหมาะสม
 - คำที่ใช้ไม่ค่อยสนับสนุนแนวคิด
 - ระดับ 1 - การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม
 - คำที่ใช้ไม่สนับสนุนแนวคิด
 - ระดับ 0 - ไม่มี
4. ด้านโครงสร้างของประโยค
- ระดับ 4 - เขียนได้ชัดเจน
 - เขียนประโยคได้ครบถ้วนสมบูรณ์
 - มีความหลากหลายของความยาวของประโยคที่ใช้
 - ระดับ 3 - ประโยคส่วนใหญ่เขียนได้ชัดเจน
 - เขียนประโยคง่าย ๆ
 - ความยาวของประโยคที่ใช้มีความหลากหลายบ้าง
 - ระดับ 2 - บางประโยคไม่ชัดเจน
 - ใช้ประโยคย่อย ๆ
 - มีความหลากหลายของความยาวของประโยคน้อยมาก
 - ระดับ 1 - ประโยคไม่ชัดเจน
 - ใช้ประโยคย่อย ๆ น้อยมาก
 - ไม่มีความหลากหลายของความยาวของประโยคที่ใช้
 - ระดับ 0 - ไม่มี
5. ด้านกลไกในการเขียน
- ระดับ 4 - ผิดน้อยมากหรือไม่มีผิดเลย
 - ระดับ 3 - มีที่ผิดพลาดบ้าง
 - ระดับ 2 - มีที่ผิดพลาดค่อนข้างมาก
 - ระดับ 1 - มีที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรงมาก
 - ระดับ 0 - ไม่มี

ผลการศึกษาการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่กล่าวข้างต้น ทำให้พบว่าในการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะ องค์ประกอบ และประเภทของงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วย ซึ่งได้พิจารณาและสังเคราะห์จนได้แนวทางในการประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น โดยผู้วิจัยจึงกำหนดการประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์แบบแยกส่วน โดยกำหนดคุณลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยของประเด็นการประเมินการกำหนดคะแนนหรือระดับคะแนนนั้น อาจกำหนดให้แต่ละประเด็นมีน้ำหนักเท่ากันในทุกประเด็นหรือมีน้ำหนักแตกต่างกันในแต่ละประเด็นก็ได้ (Moskal. 2000; Nitko. 2001) และได้ปรับจากเกณฑ์การตรวจงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จาก (อิทธิมาสมากัญญ์.2553: 70-74) ครอบคลุมองค์ประกอบของความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา จินตนาการ และลักษณะเฉพาะของงานเขียน คือ ความสามารถในการนำเสนอเนื้อหา จินตนาการได้อย่างสมจริง มีประเด็นชัดเจน และเลือกใช้กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหา จินตนาการได้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเขียน และมีองค์ประกอบของงานเขียนครบถ้วน ถูกต้องตามลักษณะเฉพาะของงานเขียนโดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ความสมจริง ชัดเจนของเนื้อหา จินตนาการ ได้แก่

- การนำเสนอเนื้อหา จินตนาการของเรื่องได้อย่างชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์การเขียน

- การนำเสนอข้อมูลได้สมจริง

1.2 ความเหมาะสมของกลวิธีการเขียนกับเนื้อหา จินตนาการ ได้แก่

- การเลือกประเภทของการเขียนได้อย่างสอดคล้องกับเนื้อหา จินตนาการและวัตถุประสงค์ของการเรียน

- การเลือกกลวิธีการเขียนได้น่าสนใจ น่าติดตาม สอดคล้องกับเนื้อหา จินตนาการ

- การเลือกกลวิธีการให้รายละเอียดได้อย่างเหมาะสม

1.3 ความสอดคล้องของเนื้อหา จินตนาการ ได้แก่

- การนำเสนอเนื้อหา จินตนาการมีความสอดคล้องกันตลอดทั้งเรื่อง

1.4 นำเสนอเนื้อหา จินตนาการ ได้แก่

- การนำเสนอเนื้อหาจินตนาการใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากตัวบทเดิม

1.5 ลักษณะเฉพาะของงานเขียน

- องค์ประกอบของงานเขียนครบถ้วนตามลักษณะเฉพาะของงานเขียน

- องค์ประกอบของแต่ละส่วนของงานเขียนมีความถูกต้อง

2. ด้านการเรียบเรียงความคิด คือ สามารถขยายความคิดในการเรียบเรียงเนื้อหาและลำดับความคิดได้อย่างเป็นระบบ สมเหตุสมผล สามารถขยายความคิดสำคัญของเรื่องได้อย่างชัดเจน มีเหตุผลประกอบความคิดได้อย่างเหมาะสม และสามารถปรับเปลี่ยน จัดแปลงเนื้อหา กลวิธีการเขียนตามจินตนาการได้อย่างเหมาะสมโดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การลำดับความคิด ได้แก่

- การลำดับความคิดและเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ และสมเหตุสมผล

2.2 การขยายความคิด ได้แก่

- การขยายความคิดสำคัญของเรื่องได้อย่างครอบคลุม และชัดเจน

- การใช้เหตุผลประกอบความคิดได้อย่างเหมาะสม

2.3 การปรับเปลี่ยน จัดแปลง ได้แก่

- การปรับเปลี่ยน จัดแปลงเนื้อหาตามจินตนาการได้อย่างเหมาะสม

- การปรับเปลี่ยนจัดแปลงกลวิธีการเขียนตามจินตนาการได้อย่าง

เหมาะสม

3. ด้านการใช้ภาษา คือ ความสามารถทางภาษาในการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน และโวหารได้ถูกต้องตรงความหมาย มีความหลากหลาย น่าสนใจ ให้ความรู้สึกคล้อยตาม และสามารถเลือกใช้ระดับภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับรูปแบบการเขียนแต่ละประเภท พร้อมทั้งการสะกดคำ การเว้นวรรค และใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง โดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน และโวหาร ได้แก่

- การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ได้อย่างถูกต้องตรงความหมาย
- การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ได้อย่างหลากหลาย
- การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ได้น่าสนใจ ให้ความรู้สึกคล้อยตาม
- การใช้โวหารที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

3.2 การเลือกใช้ระดับภาษา ได้แก่

- การเลือกใช้ระดับภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับรูปแบบการเขียน
- การใช้ระดับภาษาระดับเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง

3.3 กลไวยากรณ์

- การเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องตามอักขรวิธี
- การเว้นวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง
- การใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง

4. ด้านคุณค่าของงานเขียน คือ ความสามารถในการนำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญาแก่ผู้อ่าน นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและความสามารถในการนำเสนองานเขียนที่ให้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

4.1 คุณค่าของงานเขียน ได้แก่

- งานเขียนให้คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจ
- งานเขียนให้คุณค่าทางด้านสติปัญญา

4.2 ประโยชน์ของงานเขียน ได้แก่

- งานเขียนมีประโยชน์ต่อตนเอง
- งานเขียนมีประโยชน์ต่อสังคม

จากรายละเอียดของประเด็นในการประเมินสามารถกำหนดเป็นรายละเอียดการให้คะแนนหรือระดับคะแนน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากงานวิจัยของ อธิกมาส มากจักษ์ (2553: 58-62) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
1. ด้านเนื้อหา จินตนาการและการ เรียบเรียงความคิด (ร้อยละ 30)	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหาน่าสนใจ น่าติดตาม มีความสอดคล้องกันตลอดทั้งเรื่อง - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับความคิด และขยายความคิดของเรื่องได้อย่างครอบคลุม ชัดเจน พร้อมทั้งใช้เหตุผลประกอบความคิดได้อย่างเหมาะสม - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนตามจินตนาการได้อย่างเหมาะสม	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหาน่าสนใจ น่าติดตาม และมีความสอดคล้องกันโดยส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับความคิดและขยายความคิดของเรื่องได้ไม่ครบถ้วน การใช้เหตุผลประกอบความคิดยังไม่ชัดเจนในบางประเด็น แต่ไม่มีผลกระทบกับเนื้อหา - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจนนัก มีบางส่วนที่ลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดค่อนข้างชัดเจน เนื้อหาน่าสนใจน่าติดตามและมีความสอดคล้องกันโดยส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับความคิดยังสับสนบ้าง การใช้เหตุผลประกอบความคิดยังไม่ชัดเจนส่งผลกระทบกับเนื้อหาบางส่วน - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจนนัก โดยส่วนมากยังมีการลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการของงานค่อนข้างสมจริง มีแนวคิดไม่เกี่ยวข้องกัน เนื้อหาค่อนข้างน่าสนใจและน่าติดตาม มีความสอดคล้องของเนื้อหาในบางส่วน - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับความคิดสับสน ไม่มีการใช้เหตุผลประกอบความคิด ซึ่งทำให้เนื้อหาขาดความต่อเนื่องและสื่อความไม่เข้าใจ - ขาดความชัดเจนในการปรับเปลี่ยนดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนลอกเลียนแบบผู้อื่นเป็นจำนวนมาก	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการของงานที่เขียนไม่สมจริง ไม่ถูกต้องไม่ตรงแนวคิด เนื้อหาไม่แตกต่างจากงานเขียนเดิม - เรียบเรียงเนื้อหาไม่เป็นระบบ การจัดลำดับความคิดมีความสับสนมาก ไม่มีการใช้เหตุผลประกอบความคิด จนทำให้เนื้อหาขาดความต่อเนื่อง สื่อความไม่เข้าใจ - ไม่ได้ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนในงานเขียนของตนเอง แต่ลอกเลียนแบบงานของผู้อื่นทั้งหมด

ตาราง 2 (ต่อ)

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
2. ด้านฉันทลักษณ์ ร้อยกรอง (ร้อยละ 10) 2.1 ประเภทกลอน สุภาพ	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะในทุกวรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 6 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 5 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 3 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ไม่ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสัปดาห์ไม่ครบถ้วน - ไม่มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะ
3. ด้านการใช้ภาษา (ร้อยละ 25)	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องทั้งหมด	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำผิด 1-2 คำ แต่ยังทำให้การสื่อความไม่ผิดไปจากเดิม	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้องบ้าง แต่ไม่กระทบต่อการสื่อความหมายแต่ยังคงให้ความรู้สึกคล้อยตามและน่าประทับใจ - เขียนสะกดคำผิด 3-4 คำ แต่ไม่ทำให้ความหมายผิดไปจากเดิม จนทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อการสื่อความหมาย - เขียนสะกดคำผิด 5-6 คำ ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจเนื้อความที่เขียน	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์ และระดับภาษาไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่สื่อความได้ยาก - เขียนสะกดคำผิดเกิน 7 คำ และทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อความที่เขียน

ตาราง 2 (ต่อ)

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
4. คุณค่าของงานเขียน(ร้อยละ 20)	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจและ สติปัญญาแก่ผู้อ่านสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นประโยชน์กับตนเอง และสังคม	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าทางจิตใจและ สติปัญญาแก่ผู้อ่านสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและ เป็นประโยชน์กับตนเองและ สังคมได้ในส่วนใหญ่	- นำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่า ในด้านใดด้านหนึ่งระหว่าง ด้านจิตใจหรือด้านสติปัญญา แก่ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและสังคม ได้ในบางส่วน	-นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าในด้านใดด้านหนึ่ง ระหว่างด้านจิตใจหรือด้าน สติปัญญาแก่ผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคมได้น้อย	- นำเสนองานเขียนที่ไม่ให้ คุณค่าทางด้านจิตใจและ สติปัญญาแก่ผู้อ่าน ไม่ สามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันและไม่เป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคม

จากแนวทางการประเมินผลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้พิจารณารวบรวม และสรุปออกมาเป็นเกณฑ์การประเมินผลงานเขียนร้อยกรอง 4 ประการ คือ ด้านเนื้อหา จินตนาการ และลักษณะเฉพาะของงานเขียน ด้านการเรียบเรียงความคิดด้านการใช้ภาษา และคุณค่าของงานเขียน การประเมินการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักของการให้คะแนนดังนี้ คือ ด้านเนื้อหา จินตนาการ และลักษณะเฉพาะของงานเขียน คิดค่าน้ำหนักร้อยละ 30 เนื่องจากการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อย และกลอนสัทวา เป็นงานเขียนที่เน้นองค์ประกอบในด้านเนื้อหา จินตนาการ และลักษณะเฉพาะของงานเขียน ด้วยงานเขียนทั้งสามชนิดต้องใช้การสร้างสรรคเนื้อหา และจินตนาการของผู้แต่งเป็นอย่างมาก ส่วนด้านการเรียบเรียงความคิด และด้านการใช้ภาษา คิดค่าน้ำหนักร้อยละ 25 ทั้งสองด้าน เนื่องจากงานเขียนดังกล่าว นอกจากจะเกิดจากการสร้างสรรคงานเขียนแล้ว การเรียบเรียงความคิด จัดลำดับเรื่องราว และกลวิธีในการขยายความคิด ยังสามารถเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้อ่านได้มากขึ้น และการใช้ภาษา ระดับภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อหา ตัวละคร ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานเขียนดังกล่าวมีความน่าสนใจ และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับด้านคุณค่าของงานเขียน คิดค่าน้ำหนักร้อยละ 20 เนื่องจากงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดี ผู้เขียนมักสอดแทรกคุณค่าของงานเขียนไว้ตลอดเรื่อง

การแปลความของคะแนนรวมงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นดังนี้

คะแนน 81 – 100 หมายถึง	ดีมาก
คะแนน 61 – 80 หมายถึง	ดี
คะแนน 41 – 60 หมายถึง	ปานกลาง
คะแนน 21 – 40 หมายถึง	พอใช้
คะแนน 1 - 20 หมายถึง	ต้องปรับปรุง

ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะการเขียนที่มีความสำคัญที่ต้องฝึกฝนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกรักใคร่ ประสพการณ์ต่าง ๆ ออกมาในทางที่สร้างสรรค์โดยผ่านความสามารถทางภาษา ซึ่งในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้นนักเรียนจะต้องสามารถแสดงออกทางความรู้ ความดี จินตนาการ อารมณ์ ตลอดจนประสพการณ์ต่าง ๆ ที่มีความแปลกใหม่ เป็นลักษณะเฉพาะตนทั้งในด้านความคิด ภาษาหรือรูปแบบ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ที่พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามที่ได้กล่าวมานั้น ครูต้องหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความคิด เพื่อให้สามารถนำเสนอแนวคิด เนื้อหา รูปแบบที่มีความแปลกใหม่เฉพาะตนเกิดขึ้น ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนร้อยกรอง เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งได้แก่ ทฤษฎีสหบท การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

4.5 การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

4.5.1 แนวทางการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การสอนแต่งร้อยกรองหรือการสอนแต่งร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้นได้มีนักวิชาการเสนอหลักการในการสอนแต่งร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อิมทรมพรรย์ (2536: 137-139) ได้เสนอหลักในการสอนแต่งร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สรุปดังนี้

1. ครูควรนำคำประพันธ์มาให้นักเรียนรู้จัก อาจจะเป็นการอ่าน หรือการดู การทำ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวเป็นการแนะนำให้นักเรียนได้รู้จัก ผลงานสร้างสรรค์ด้วยร้อยกรอง
2. ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างในด้านฉันทลักษณ์ของร้อยกรองแต่ละประเภท
3. ในการสอนเขียนร้อยกรองนั้น นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน เช่น เลือกหัวข้อที่จะเขียน เลือกลักษณะร้อยกรองที่ใช้ รวมไปถึงการอ่านออกเสียงเพื่อความไพเราะของร้อยกรอง
4. ในการสอนทุกครั้ง ครูจะต้องมีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบ เริ่มตั้งแต่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นลงมือปฏิบัติและขั้นประเมินผล
5. การเขียนร้อยกรองนั้นเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝน ดังนั้นครูควรหาโอกาสให้นักเรียนฝึกฝนการเขียนร้อยกรองอยู่เสมอ
6. ครูผู้สอนเขียนร้อยกรองจะต้องใจกว้าง ยอมรับในความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน
7. ครูผู้สอนจะต้องนำวรรณกรรมร่วมสมัยมาประกอบการสอนบ้าง เพื่อให้นักเรียนเห็นฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ยุคใหม่ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ไม่ควรยึดติดกับฉันทลักษณ์แบบเดิมจนเกินไป
8. ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงกฎของการกระทำซ้ำที่จะช่วยในการเรียนรู้ ควรให้นักเรียนรวบรวมผลงานร้อยกรองไว้เป็นหมวดหมู่
9. การประเมินผลงานการเขียนร้อยกรอง ควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินทุกครั้ง ครูไม่ควรถือตนเองเป็นเกณฑ์ แต่ควรประเมินผลจากการพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการเขียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2539: 15-25) กล่าวถึงกลวิธีการสอนเด็กให้เขียนร้อยกรอง โดยแนะนำว่าอย่าเริ่มสอนเด็กให้เขียนร้อยกรองด้วยการสอนฉันทลักษณ์ เพราะจะทำให้เด็กเบื่อ และรู้สึกไม่ดีต่อฉันทลักษณ์ การสอนเริ่มแรกควรฝึกให้เด็กรู้จักคิด และแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

บันไดขั้นที่ 1 ต้องสอนคิดเชิงเปรียบเทียบ และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผ่านการเขียนที่สั้นและกระชับ

บันไดขั้นที่ 2 ต้องสอนลำดับความคิด คือ การสอนคิดอย่างต่อเนื่องให้เป็นลูกโซ่ ต้องคิดอย่างมีลีลา สร้างสรรค์และมีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์

บันไดขั้นที่ 3 เมื่อนักเรียนฝึกคิดและลำดับความคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์แล้ว เด็กจะอยากเขียน อยากคิด และมีความคล่องแคล่ว จึงเริ่มสอนตามฉันทลักษณ์ต่อไป

กรมวิชาการ (2539: 226-227) ได้เสนอ ขั้นตอนการสอนเขียนร้อยกรองไว้ดังนี้

1. ขั้นเรียงร้อยความคิดตน คือ สอนให้นักเรียนฝึกคิดและเขียนเป็นร้อยแก้วตามภาษาของตนเองโดยเนื้อความจะต้องเกี่ยวเนื่องกัน
2. ขั้นฝึกฝนให้รู้สัมผัส คือ ฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมผัสระหว่างคำ และนำมาร้อยเรียงให้กลายเป็นกลุ่มคำที่สัมผัสกัน
3. ขั้นรู้จักจดจำคำคล้องจอง คือ ฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมผัสระหว่างกลุ่มคำ แล้วฝึกเขียนกลุ่มคำให้คล้องจองต่อเนื่อง และเป็นเรื่องเดียวกัน
4. ขั้นเห็นรูปของฉันทลักษณ์ คือ ฝึกให้เด็กรู้จักฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง โดยเริ่มจากบทร้อยกรองที่ง่ายไปหายาก
5. ขั้นเข้าใจหลักการเขียน คือ ฝึกให้เด็กรู้จักหลักในการเขียน ว่าจะต้องเขียนตามฉันทลักษณ์ ให้ต่อเนื่องและมีโครงเรื่องที่ชัดเจน
6. ขั้นลองปรับเปลี่ยนร่วมเขียนบ้าง คือ ให้เด็กฝึกเขียนร้อยกรองโดยเริ่มจากกิจกรรมง่าย ๆ เช่น เรียงร้อยกรองให้ถูกต้องตามสัมผัส เติมคำที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ เป็นต้น
7. ขั้นลงมือสร้างผลงานตน คือ ให้เด็กลงมือเขียนร้อยกรองด้วยตนเอง
8. ขั้นประเมินผลและชื่นชม คือ การประเมินผลการเขียนของนักเรียน โดยครูหรือตัวนักเรียนเพื่อหาจุดเด่นและจุดบกพร่องเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถสรุปได้ว่า การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้น ครูจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับร้อยกรองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้อ่านบทร้อยกรอง ให้แสดงท่าทางประกอบ ฝึกให้นักเรียนคิดและแสดงออกมาด้วยถ้อยคำสั้น ๆ แบบไม่ต้องมีสัมผัสก่อน อีกทั้งครูจะต้องส่งเสริมความคิดและจินตนาการของนักเรียน ไม่ยึดติดกับความคิดและฉันทลักษณ์แบบเดิม ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านทักษะการเขียนร้อยกรอง หากครูยึดกฎเกณฑ์ที่ตายตัวและมากเกินไป จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเขียนร้อยกรอง และความคิดสร้างสรรค์ในผลงานก็จะไม่เกิดขึ้น

4.5.2 ลำดับขั้นในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ลำดับขั้นตอนในการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จ ซึ่งได้มีนักการศึกษา ได้ศึกษาถึงลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ทศนีย์ ศุภเมธี (2535: 132) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

1. ประสาทสัมผัส ให้นักเรียนมีโอกาสสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยตา ฟังด้วยหู ดมกลิ่น ชิมรส และสัมผัสด้วยกาย จะช่วยให้เกิดความคิดที่จะเขียนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ
2. หัตถ์ร้อยกรอง เมื่อได้สัมผัสได้พบเห็น มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เมื่อจะเขียนก็ฝึกหัดให้เขียนร้อยกรองหลาย ๆ ประเภท ตามแต่โอกาสและความเหมาะสม
3. ลองเลียนแบบ ในขั้นเริ่มต้นเขียน อาจจะลองเลียนแบบจากตัวอย่างดี ๆ ก่อนก็ได้ เมื่อเขียนได้คล่องก็อาจจะออกแบบของตนเอง หรือมีแนวทางเขียนเป็นของตนเอง
4. คิดแบบคาย ครูควรหาวิธีการช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดของตนเองอย่างมีอิสระ ซึ่งจะก่อให้เกิดชิ้นงานที่มีความสร้างสรรค์และแปลกใหม่
5. ขยายทักษะ ให้นักเรียนรู้จักขยายความคิดออกมาเป็นรายละเอียด ให้กว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อสื่อแนวคิดได้ดียิ่งขึ้น
6. ประสบการณ์ตรง ถ้านักเรียนขาดประสบการณ์ในเรื่องที่จะเขียน ครูต้องพยายามจัดประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ จะช่วยให้ได้งานเขียนที่ดี

เฟอร์เนอร์ (Furner. 1973: 130) ได้เสนอลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ขั้นจูงใจ เป็นขั้นให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ขั้นนี้ครูต้องพยายามสร้างความรู้สึกละให้ง่ายให้นักเรียนอยากเขียน
2. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่สนใจ โดยครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้แนวคิดเพิ่มขึ้น
3. ขั้นเขียน ขั้นนี้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองสนใจอย่างอิสระ
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดจากเรื่องที่เขียน หลังจากเขียนเรื่องเสร็จแล้ว ให้นักเรียนมีโอกาสเปลี่ยนเรื่องกันอ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดที่เพิ่มขึ้น
6. ขั้นติดตามผลกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น เขียนเรื่องที่ต่อเนื่องกัน หรือแก้ไขข้อบกพร่องบางอย่าง

ส่วน คาร์ฟตัน (Carfton. 1981) ได้เสนอแนะข้อลำดับขั้นตอนในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความรู้สึกละอยากเขียน ซึ่งครูอาจกระตุ้นความสนใจ โดยการสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์
2. ขั้นสร้างแรงจูงใจในการเขียน โดยให้นักเรียนเลือกเขียนในหัวข้อที่ตนสนใจ
3. นักเรียนอาจต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสนใจ เช่น การไปหาข้อมูลจากห้องสมุด การออกไปสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากผู้อื่น
4. ขั้นเขียนฉบับร่างและแลกเปลี่ยนงานกันก่อน
5. ขั้นแก้ไขปรับปรุงงานหลังจากที่ได้ข้อมูลย้อนกลับ

จากการศึกษาลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์และเสนอลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 สรุปลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ลำดับขั้นตอนในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์		
Furner (1973)	Carlton(1980)	ผู้วิจัย
1. ชื่นใจ	1. ขั้นกระตุ้นและส่งเสริม	1. ขั้นวางแผนสร้างประสบการณ์ คือ การที่นักเรียนกำหนดรูปแบบของงานเขียนและแนวเรื่องที่ต้องการเขียนเพื่อให้สามารถเลือกตัวบทสำหรับอ่านตามแนวสหพได้ และกำหนดแนวทางในการเขียนที่เป็นของตนเองตามแนวสหพและระดับการสร้างตัวบทใหม่
2. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่สนใจ	2. ขั้นสร้างแรงจูงใจในการเขียน	2. ขั้นกระตุ้นให้คิดต่อ คือ นักเรียนเลือกงานเขียนตามแนวเรื่องที่ตกลงร่วมกันและอ่านผ่านมุมมองใหม่ และระดับการสร้างตัวบทตามที่กำหนด
3. ขั้นเรียน	3. ขั้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจ	3. ขั้นร่างงานเขียน คือ นักเรียนนำแนวทางในการอ่านมุมมองใหม่และระดับในการสร้างงานเขียนที่เลือกแล้วมาร่างงานเขียนของตนเอง
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเรื่องที่เขียน	4. ขั้นเขียนฉบับร่างและแลกเปลี่ยนงาน	4. ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ คือ นักเรียนร่วมให้ข้อมูลย้อนกลับแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
5. ขั้นติดตามผลกิจกรรม	5. ขั้นแก้ไขปรับปรุงงานหลังจากได้ข้อมูลย้อนกลับ	

4.5.3 ปัจจัยที่จะช่วยในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ปัจจัยที่ครูนำมาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีหลายอย่างและหลายวิธี ดังที่ เบิร์น โบรแมน และออบเอร์ตา (Burn Broman; & Alberta. 1974: 190-191) ได้ข้อสรุปจากงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลาย ๆ เรื่อง ว่าครูสามารถเร้าให้นักเรียนเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ กัน เช่น รูปภาพ บทร้อยกรอง เสียง ภาพ และวัสดุอื่น ๆ ที่สัมผัสได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ประทีป ดี (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร โรงเรียนพณิชยการเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการสอนด้วยกิจกรรมเพลงสูงขึ้น

นอกจากนี้ จุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนร้อยกรองและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนร้อยกรองและความคิดสร้างสรรค์ โดยหลังใช้แบบฝึกหัดสูงกว่าก่อนใช้ แบบฝึกหัด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสำราญ บัวทอง (2545) ได้ทำการศึกษาความสามารถ ในการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระแม่มาลีพระโขนง โดยใช้ คำปริศนาคำทายที่เป็นคำคล้องจอง สูงขึ้นอย่างมีนัย 0.1 ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ สตาร์แดทเซอร์ (Staudacher. 1986: 342-344) ที่ว่าสิ่งเร้าที่จะช่วยให้ให้นักเรียนเขียนสร้างสรรค์ได้ดีนั้นมีหลายชนิด ซึ่งมีดังนี้ คือ

1. ภาพ ภาพที่ใช้ไม่ควรบอกเรื่องราวทุกอย่าง ควรเป็นภาพที่ไม่จบในตัว เพื่อให้นักเรียนฝึกจินตนาการ
2. การตั้งชื่อเรื่องให้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนที่คิดไม่ออกว่าจะ เริ่มต้นอย่างไร เรื่องที่ตั้งไม่ควรจบในตัวเอง แต่ควรให้นักเรียนได้ฝึกจินตนาการ เช่น ถ้าพระอาทิตย์ ไม่ส่องแสง
3. เรื่องที่ยังไม่จบ ครูอาจใช้วิธีเล่าหรือเขียนเรื่องที่ค้างไว้ให้นักเรียนเล่า หรือเขียนให้จบ
4. นิทานพื้นเมือง ครูอาจนำนิทานพื้นเมืองมาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเขียนเช่น เรื่อง “ทำไมยี่ราฟจึงมีคอยาว”
5. ใช้กิจกรรมในวิชาอื่น ๆ มาส่งเสริมการเขียน เช่น วิชาสังคม วิทยาศาสตร์ ครูอาจใช้กิจกรรมในวิชาเหล่านี้มาให้นักเรียนเขียนโฆษณา เรียงความ หรือบันทึก
6. ใช้ลักษณะตัวละคร ให้นักเรียนบรรยายลักษณะตัวละครที่นักเรียน ชอบ
7. การเล่าเรื่อง ให้เขียนสำหรับเด็กเริ่มเรียน ให้เด็กเล่าให้ครูเขียน
8. ของจริง อาจจะเป็นพืช สัตว์ คน สิ่งของที่เป็นรูปธรรมทั้งหลายเป็นสื่อ ให้เด็กเขียน เช่น กุหลาบ พ่อ ควายของฉัน เชือก
9. ของจำลองที่เป็นรูปธรรมเป็นสิ่งเร้าให้เด็กอยากเขียนบรรยายถึง สิ่งเหล่านั้น
10. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ครูอาจให้นักเรียนเขียนข่าวใน โรงเรียน ข่าวในหมู่บ้าน ฯลฯ
11. หนังสือประเภทต่าง ๆ
12. เศษวัสดุที่ไม่ใช้ เช่น เศษผ้า เปลือกหอย เปลือกไข่ เปลือกปลา กระจกแตก ฯลฯ

นอกจากนี้ สมิท (Smith. 1973: 135) ได้เสนอแนะการจัดสถานการณ์ที่จะช่วยให้เราให้นักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ไว้ว่า ครูควรจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดัดแปลง การสัมผัส การเห็น การได้ยิน ให้แก่นักเรียนในห้องเรียน เพื่อเป็นประสบการณ์ในด้านการฝึกประสาทสัมผัสเพื่อเป็นพื้นฐานในการเขียนคำ ประโยคและเรื่อง การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดเกี่ยวกับประสบการณ์หรือฝึกพูดจากจินตนาการโดยใช้ภาพเป็นสื่อ ก็เป็นการช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่งเพื่อให้สามารถถ่ายทอดคำพูดเป็นภาษาเขียนได้ และประการสำคัญครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้เขียนอย่างเสรีด้วย

ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์ และคณะ (2539: 5) กล่าวถึงปัจจัยที่จะช่วยในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ควรมีข้อคำนึงดังนี้

1. ควรให้อิสระในการคิดและสร้างสรรค์ผลงาน
2. ยอมรับความคิดและผลงานทั้งหมด
3. ไม่วิจารณ์หรือเปรียบเทียบผลงาน
4. ให้เวลาในการเพาะความคิดและสร้างสรรค์ผลงาน
5. ฝึกการคิดและสร้างสรรค์ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

จากการพิจารณาปัจจัยที่ช่วยในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไปนั้น เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูควรเตรียมให้พร้อมเพราะสื่อต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดประสบการณ์เดิมที่นักเรียนมีให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ที่ผู้สอนได้สอน และหากพิจารณาจะพบว่าสื่อต่าง ๆ หรือปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นก็คือ สหบท ที่จะใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ แต่การเตรียมสื่อต่าง ๆ นั้นอาจเหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา หากแต่ในวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิจัยกับนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตซึ่งควรเพิ่มระดับของความยาก และซับซ้อนให้มากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับระดับของนักศึกษา

4.5.4 การสร้างบรรยากาศในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ครูจะต้องสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและเขียนอย่างสร้างสรรค์ซึ่ง นิตยา ฤทธิโยธี (2520) ได้กล่าวถึงบรรยากาศที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า ครูต้องสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้นักเรียนรู้สึกอยากเขียน ครูต้องเข้าใจ เห็นใจ ให้อ่านนักเรียน ได้คิดและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกทางความคิดอย่างเต็มที่โดยไม่ตำหนิตีติเยนเพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต สอดคล้องกับ บังอร พุ่มสะอาด และคณะ (2537: 15) ที่ได้สรุปความสำคัญของบรรยากาศซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดผลงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วย การให้เวลานักเรียนสำหรับคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในสถานที่ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกสะดวกสบาย ภายใต้บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ โดยนักเรียนมีอิสระในการแสดงออก และครูมีความเข้าใจ เห็นใจ ช่วยเหลือให้กำลังใจ สนใจผลงานเขียนของนักเรียนทุกคนและกระตือรือร้นที่จะสอนพร้อมกับการจัดสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้เกิดความประทับใจแก่นักเรียน

บรรยากาศในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ทอร์เรียน (Torian.1977: 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและวัดผลกระบวนการสอน โดยจะต้องประกอบด้วยแผนการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนาความคิดด้านจินตนาการด้วยตนเอง โดยใช้โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับกลางในโรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่าบรรยากาศในการเขียนมีความจำเป็นมากสำหรับการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ทอมเบิร์กแมคอีวิน และจอร์น (ThombergMeEwin;& Jones. 1982) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมบัติของครูที่จะช่วยสร้างบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และพบว่าครูที่ยอมรับนักเรียนอย่างแท้จริง และมีความจริงใจต่อนักเรียนจะทำให้ให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียนและทำให้ห้องเรียนมีบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้

5. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท

5.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ

แคร์นีย์ (Cairney. 1990) ศึกษาเรื่องสหบท : อิทธิพลการเลียนแบบจากอดีตพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่ความสามารถสูงและความสามารถต่ำใช้การอ้างอิงถึงตัวบทอื่น ๆ ในการเขียนของตนเอง ซึ่งการทำตามอดีตนั้นมีแนวทาง คือ การลอกเลียนหรือการทำให้ซ้ำในรูปแบบ การใช้ตัวละครหรือการใช้ตัวละครหลัก ใช้แนวคิดเฉพาะปราศจากลอกเลียนโครงเรื่อง การลอกเลียนโครงเรื่องด้วยแนวคิดหรือเหตุการณ์ที่แตกต่าง การลอกเลียนโครงเรื่องและแนวคิด การเชื่อมโยงเนื้อหาจากอธิบายถึงเรื่องเล่าและการสร้างสรรค์เรื่องเล่าออกจากเรื่องเล่าอื่น

แคร์นีย์ (Cairney. 1992) ศึกษาถึงการส่งเสริมและการสร้างการเชื่อมโยงเรื่องราวของนักเรียน พบว่า การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับอิทธิพลจากตัวบทที่พวกเขาได้ยิน เขาสังเกตพบว่า เด็กสร้างสรรค์ด้วยการร่วมกันเชื่อมโยงเรื่องราว แบ่งตัวบทที่พวกเขาได้ยินอ่านหรือเขียน ซึ่งแคร์นีย์สรุปว่า การเชื่อมโยงเรื่องของเด็กจะกำหนดรูปแบบภายใต้บริบทของสังคม

แกรกอรี (Gregory. 2002) ได้ทำการทดลองการจัดการเรียนการสอนอ่านโดยใช้บทสนทนาเป็นฐาน เพื่อวัดหาความสามารถทางการสร้างสหบททั้งปริมาณและชนิด โดยเชื่อมโยงการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก กับการตระหนักถึงอัตลักษณ์ของผู้อื่นและการเชื่อมโยงกับตัวบท ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่เข้าถึงบทบาทของตัวบทโดยการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทสนทนาเป็นฐานสามารถพัฒนาความหมายที่หลากหลายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับตัวบทได้ดีกว่า และเด็กสามารถสร้างจำนวนและชนิดของการสร้างสหบทเพิ่มขึ้น เมื่อเด็กพัฒนาความสามารถในการรู้จักตนเองและผู้อื่น

โรเชเจมสัน (Roache-Jameson. 2005) ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการอ่านเขียนในชั้นเรียนของเด็กอนุบาลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การรวบรวมข้อมูลพบว่าเด็กมีการสร้างตัวบทอย่างสม่ำเสมอ และสามารถแบ่งชนิดของการเชื่อมโยงได้เป็น 3 ชนิด คือ การเชื่อมโยงตัวบท (textual domain) ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยง ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดในความหมายดั้งเดิมของตัวบท เช่น ตัวละคร โครงเรื่อง และโครงสร้างของตัวบท การเชื่อมโยงทางบริบท (contextual domain) ซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่

เฉพาะเจาะจงของบริบทซึ่งในการวิจัยหมายถึง ชั้นเรียน การเชื่อมโยงทางประสบการณ์ส่วนตัว (personal domain) ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่นักเรียนอยู่อาศัย การวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นความสามารถของการสร้างตัวบทในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียนซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

แพนทาลาว (Pantaleo. 2006) ศึกษาเรื่อง ความเกี่ยวข้องกันของผู้อ่านและผู้เขียนสำรวจสหพทในการเขียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกระบวนการอ่านและการทำความเข้าใจตัวบทด้วยการเปลี่ยนลักษณะพื้นฐานและสำรวจอิทธิพลของวรรณกรรมที่อ่านมีผลกับการเลือกเรื่องที่แต่งขึ้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้สร้างประเภทขึ้นเฉพาะคือ “กลุ่มรู้หนังสือ” ด้วยคุณค่าเฉพาะและความรู้เฉพาะ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง ประเด็น ภาษาศาสตร์ วรรณกรรมและการมองโครงสร้างของวรรณกรรมด้วย ลักษณะการเปลี่ยนพื้นฐาน (Radical Change) ซึ่งในบันทึกการสัมภาษณ์พบว่าเด็กจะเรียนรู้และใช้ภาษาเกินกว่าระดับพื้นฐาน ซึ่งได้มาจากการอภิปราย ภาษาพูดและการเขียนในวรรณกรรม การเขียนนักเรียนอยู่เฉพาะในเนื้อหาของสังคมและกิจกรรมว่าก่อให้เกิดข้อผูกมัดกับประเภทตัวบทโดยเฉพาะ

ทอร์ (Torr. 2007) ศึกษาการสร้างการเชื่อมโยงตัวบทของเด็กอายุ 4 ขวบ 13 คน ในระหว่างการอ่านร่วมกันกับแม่ (เด็ก 7 คน) และครูระดับอนุบาล (เด็ก 6 คน) ผลการศึกษาพบว่า เด็กเล็กกระตือรือร้นมีการนำความรู้ของสื่ออื่นและประสบการณ์ในชีวิตจริง ในการสะท้อนความหมายเมื่อพบการอ่านหนังสือภาพที่ตนไม่คุ้นเคย การทำงานของตัวบทสามารถจัดระดับจากระดับธรรมดาโดยรู้สึกที่ نرمยในการจำได้ไปสู่ระดับสูงในการเปรียบเทียบระหว่างสื่อในความหมายของแก่นเรื่องและโครงเรื่องที่ระดับผู้ใหญ่สามารถบูรณาการตัวบทของเด็ก เพื่อนำไปสู่การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดที่แตกต่างกันไป การตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการตัวบทในการแปลความหมายของเด็กอาจสามารถทำให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัยมีกรอบในการวางแผนการพัฒนาภาษาและการอ่านเขียนอย่างเป็นระบบในชั้นเรียนของตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับทฤษฎีสหพทสามารถสรุปได้ว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาทฤษฎีสหพทในแง่ของการเชื่อมโยงระหว่างตัวบทในอดีตสู่การสร้างสรรค์ตัวบทใหม่ในปัจจุบันโดยใช้ตัวบทเดิมเป็นแบบ และการสร้างสรรคงานชิ้นใหม่ให้ได้ดีเพียงใดจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เขียนกับบริบทสังคมรอบข้างที่ผู้เขียนได้สัมผัสมา

5.1.2 งานวิจัยในประเทศ

ศุภยง พันธุโกมล (2535) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงเนื้อหาเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2498-พ.ศ. 2535 โดยศึกษาการเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2498-พ.ศ. 2535ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการเชื่อมโยงทางปฏิสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ และความทันสมัยที่ชาวเมืองส่งไปให้ชาวชนบท โดยผ่านทางเพลงไทยลูกทุ่ง ผลการวิจัยพบว่า การเชื่อมโยงทางปฏิสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ และความทันสมัยที่

ชาวเมืองส่งออกไปให้ชาวชนบทโดยผ่านทางเพลงลูกทุ่งนั้นเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งนั้นมักจะนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุนิยมของคนในเมือง เช่น รถยนต์ เงิน เหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตแบบใหม่ของชาวเมืองใส่ไว้ในเพลงลูกทุ่ง และเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งมักจะมีส่วนที่คล้ายคลึงหรือคู่กันมากับเพลงลูกกรุงจนกระทั่งเพลงป๊อปในสมัยปัจจุบันอยู่เสมอ ๆ ดังนั้นสิ่งที่ชาวชนบทได้รับจากเพลงลูกทุ่งนั้นจึงเกี่ยวกับเรื่องราวที่มาจากชาวเมืองที่ส่งผ่านไปให้ชาวชนบทโดยผ่านทางเพลงลูกทุ่ง

ปิยะพิมพ์ สมิตติลภ (2541) ศึกษาเรื่อง การเชื่อมโยงเนื้อหา “นวนิยาย” ในสื่อสิ่งพิมพ์และในสื่อละครโทรทัศน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์ไทยในเรื่องทรายสีเพลิงและยามเมื่อลมพัดหวน และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมโยง เปลี่ยนแปลง ดัดแปลงเนื้อหา ระหว่างสื่อนวนิยายและสื่อละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร เทปบันทึกภาพละครโทรทัศน์เรื่องทรายสีเพลิงและยามเมื่อลมพัดหวนตามเกณฑ์การวิเคราะห์ต่าง ๆ โดยอาศัยแนวคิดต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ คือ แนวคิดเรื่ององค์ประกอบนวนิยาย แนวคิดเรื่ององค์ประกอบละครโทรทัศน์ แนวคิดเรื่องการผลิตรายการโทรทัศน์ ทฤษฎีการวิเคราะห์รายการโดยใช้วิเคราะห์สูตร การวิเคราะห์การเล่าเรื่อง การวิเคราะห์การเชื่อมโยงเนื้อหา การวิเคราะห์ Convention/Invention และแนวคิดคิดเรื่องดัดแปลงนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์ไทยในเรื่องทรายสีเพลิง และยามเมื่อลมพัดหวน ดังมีรายละเอียดเช่น การสร้างแนวคิดและภาพ การเล่าเรื่องตัวละครและการสร้างตัวละคร และรูปแบบโครงสร้างของนวนิยายและละครโทรทัศน์ สำหรับการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์ สามารถแบ่งรูปแบบเป็นการเชื่อมโยงได้เป็นลักษณะดั้งเดิมที่จู่รวมของนวนิยายและละครโทรทัศน์ (Convention/Repetition) และลักษณะที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างระหว่างสื่อนวนิยายและสื่อละครโทรทัศน์ (Invention/Variation) โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างนวนิยายและสื่อละครโทรทัศน์ ได้แก่ ธรรมชาติของสื่อ ระบบการสร้างดารา และความแตกต่างของประเภทรายการ

วรางคณา จันลา (2545) ศึกษาเรื่อง การถ่ายโยงเนื้อหาทางเพศจากสื่อนวนิยาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงลักษณะของการถ่ายโยงเนื้อหาทางเพศสื่อนวนิยาย โดยการเปรียบเทียบกับสื่อภาพยนตร์และปัจจัยที่มีผลต่อการถ่ายโยงเนื้อหาทางเพศ โดยอาศัยแนวคิดการเชื่อมโยงเนื้อหาและวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์วิทยา โดยผลการวิจัยพบว่า ในสื่อภาพยนตร์ส่วนใหญ่มีการคงเดิมเนื้อหาตามนวนิยาย มีการเพิ่มเติม การปรับเปลี่ยน และการตัดทอนเนื้อหาในระดับที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยที่มีผลต่อการถ่ายโยงเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการถ่ายโยงเนื้อหา อันได้แก่ การใช้องค์ประกอบทางเทคนิคภาพยนตร์และการใช้สัญลักษณ์ 2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการถ่ายโยงเนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วยบรรทัดฐานของสังคมไทยและพระราชบัญญัติของภาพยนตร์ไทย พ.ศ. 2473 และ 3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของสื่อทั้งสองประเภท

พุทธชาต สุขรอต (2545) ศึกษาเรื่อง การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขัน และสัมพันธบทในการ์ตูนระกากับราณี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเอกสารหลักที่ศึกษา คือ การ์ตูนการเมือง “ระกากับราณี” ซึ่งตีพิมพ์ลงในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษากลวิธีการสื่อความหมาย ค้นหาวิธีการสร้างอารมณ์ขันและศึกษาสัมพันธบทระหว่างการ์ตูนการเมืองระกากับราณี มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับสังคม ใช้เป็นภาษาในลักษณะไม่เป็นทางการ พบประพันธ์กรรมในลักษณะการล้อเลียนแฝงความตลกขบขันและมีความหมายแฝงที่อิงอยู่กับรหัสสัญลักษณ์ ในส่วนของการสร้างอารมณ์ขัน พบการเล่นตลกกับเรื่องในชีวิตประจำวันมากที่สุด คือ การแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่งที่มีถูกมองข้ามหรือซ่อนเร้นอยู่ออกมา ในส่วนของสัมพันธบทสามารถแบ่งได้เป็น 8 ข้อคือ (1) การ์ตูน ได้พลิกประเด็นจากในแบบเรียนที่มุ่งสอนเด็กไปสู่การมุ่งสอนผู้ใหญ่ (2) การ์ตูนได้สลายลักษณะ “อุดมคติ” ของผู้ใหญ่ในแบบเรียน (3) ความถูกต้องในสังคมได้พลิกกลับจากผู้ใหญ่ในแบบเรียนไปสู่เด็กในการ์ตูน (4) การ์ตูนได้แสดงค่านิยมที่เปลี่ยนไปเกี่ยวกับรางวัลที่เด็กจะได้รับเมื่อประพฤติดี (5) การ์ตูนได้สลายอุดมคติ “ครอบครัวสุขสันต์” ที่ปรากฏในแบบเรียน (6) ลักษณะอุดมคติของสังคมในแบบเรียน ได้พลิกกลับจากแง่บวกกลายเป็นแง่ลบในการ์ตูน (7) การ์ตูนได้สลายอุดมคติ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ที่ฝังอยู่ในแบบเรียน (8) การ์ตูนได้พลิกกลับลักษณะการหวนหวาดที่ปรากฏในแบบเรียน

กัญญา วัฒนกุล (2550) ศึกษาเรื่อง สัจนิยมมหัศจรรย์และสหบทในนวนิยายเรื่อง คาฟกา ออนเดอะชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง คาฟกา ออนเดอะชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ ในด้านองค์ประกอบมหัศจรรย์ภายในตัวบทและการสืบหาสายสัมพันธ์ระหว่างคาฟกา ออนเดอะชอร์ กับตัวบทอื่น ๆ เนื่องจากกระบวนการสหบท คือ เครื่องมือที่สามารถเน้นความเป็นสัจนิยมมหัศจรรย์ของตัวบทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ปรากฏมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในโลกของความจริงอย่างเป็นธรรมชาติและเป็นรูปธรรมดังที่ปรากฏในคาฟกา ออนเดอะชอร์ นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานอย่างสลับซับซ้อนระหว่าง “ความจริง” และ “ความลวง” ลักษณะดังกล่าววิพากษ์กระบวนการทัศน์แบบสัจนิยมที่มีแนวโน้มจะแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นขั้วตรงข้าม องค์ประกอบมหัศจรรย์ใน คาฟกา ออนเดอะชอร์ มีบทบาทในการโต้กลับเพื่อวิพากษ์เรื่องเล่าแม่บท เช่น อุดมการณ์ชาตินิยม การเข้าครอบงำของชาติตะวันตกและระบบทุนนิยมจากหลากหลายแง่มุม ในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ ความมหัศจรรย์ทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนสภาพจิตอันบิดเบี้ยวและตัวตนที่แปลกแยกของตัวละครที่ดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของสังคมทุนนิยม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า คาฟกา ออนเดอะชอร์ เป็นงานในแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ซึ่งนำเสนอธรรมชาติของความจริงในยุคหลังสมัยใหม่ที่ผสมผสานกันอย่างหลากหลายและเลื่อนไหลจนกระทั่งไม่อาจเข้าถึงได้ด้วยระบบเหตุผลหรืออายตนะทั้งห้า

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีสหบทที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีสหบทและการนำสหบทไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษาพบว่า การนำทฤษฎีสหบทมาใช้นั้นเน้นที่การเชื่อมโยงในศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเนื้อหาในด้านบันเทิงคดีเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการนำทฤษฎีสหบทไปใช้ในทางวิเคราะห์การเชื่อมโยงทางเนื้อหาเพียงหนึ่งเล่มเท่านั้น หากแต่การศึกษางานวิจัยต่างประเทศจะพบว่า

มีการนำทฤษฎีสหบทไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อให้มองเห็นอิทธิพลของตัวบทที่มีผลกับการอ่าน ซึ่งโดยส่วนมากจะพบในเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา แต่ยังไม่พบงานวิจัยในการนำสหบทไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเห็นว่าการจะเขียนร้อยกรองให้เกิดความสร้างสรรค์และแปลกใหม่ได้นั้น นอกจากผู้เขียนจะต้องมีความคิดและจินตนาการที่กว้างไกลแล้วความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ก็มีส่วนช่วยให้ผู้เขียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน ดังนั้นการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานร้อยกรอง ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้สหบทมาเป็นสื่อเพื่อใช้ในการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนก่อนที่จะเขียนงานเขียนนั่นเอง

แนวคิดการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์และการจัดการเรียนสอนจากการศึกษาทฤษฎีสหบทเหล่านี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์สอดคล้องกันในรายละเอียดซึ่งจะเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและนำมาจัดการเรียนการสอนโดยผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเหล่านี้ และนำมาจัดการเรียนการสอนซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คาเรน ซู คูตีเพอร์ (Karen Sue Kutiper. 1985: 451A–452A) ได้สำรวจความชอบในคำประพันธ์ของนักเรียนระดับ 7, 8 และ 9 จำนวน 375 คน ซึ่งเป็นนักเรียนแถบชานเมือง โดยใช้ Terry Study, 1972 เป็นแบบการศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. สำรวจว่าคำประพันธ์ใดที่นักเรียนได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนานที่สุด 2. วิเคราะห์คำประพันธ์ที่เป็นที่นิยมกันมากที่สุดโดยพิจารณาตามประเภท เนื้อหา และองค์ประกอบบางอย่างของคำประพันธ์ 3. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความชอบของนักเรียนแต่ละระดับโดยใช้ผลจาก Terry Study, 1972 และ Bryan Agee Study, 1979 4. เปรียบเทียบความแตกต่างในความชอบเมื่อใช้วิธีการสอนต่างกัน ผลจากการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างในความชอบระหว่างเพศ หรือระดับชั้นของผู้เรียน แต่มีความแตกต่างที่สำคัญทางสถิติระหว่างคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนใน 3 รูปแบบของการสอน นักเรียนจะชอบอ่านคำประพันธ์มากกว่าฟังหรือฟังและอ่านไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้นักเรียนจะชอบคำคล้องจอง รูปแบบพรรณนาโวหารที่สนุกสนาน และเนื้อหาที่มาจากประสบการณ์ที่คุ้นเคยมากกว่ารู้จักคำประพันธ์ประเภทไฮกุ และกลอนเปล่าหรือโคลงที่ไม่มีสัมผัส เป็นรูปแบบของคำประพันธ์ที่นิยมกันน้อยที่สุด ความคุ้นเคยกับคำประพันธ์ครั้งก่อน ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อความชอบของนักเรียนแต่อย่างใด

อับราฮัมสัน (Abrahamson. 1986: 451A–452A) ได้สำรวจความชอบในคำประพันธ์ของนักเรียนระดับ 7, 8 และ 9 จำนวน 357 คน ซึ่งเป็นนักเรียนเขตชานเมือง ผลการสำรวจพบว่าไม่มีความแตกต่างในความชอบระหว่างเพศหรือระดับชั้นของผู้เรียนแต่มีความแตกต่างที่สำคัญทางสถิติระหว่างคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนใน 3 รูปแบบการสอน นักเรียนชอบการอ่านคำประพันธ์มากกว่าฟังหรือฟังและอ่านไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ นักเรียนจะชอบจังหวะ รูปแบบของการเล่าที่สนุกสนาน และเนื้อหาที่มาจากประสบการณ์ที่คุ้นเคย สำหรับความคุ้นเคยกับคำประพันธ์ครั้งก่อน ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อความชอบของนักเรียน

อาหมัด รีซา ซีเคนนี (Ahmad Reza Chekeni. 1986: 1635A) ได้ศึกษาการเขียนบทประพันธ์ร้อยกรองในชั้นประถมศึกษา การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 125 คน ระดับ 2 จำนวน 47 คน ระดับ 4 จำนวน 37 คน และระดับ 6 จำนวน 41 คน ทำการเขียนประพันธ์ 1 บท เพื่อให้ตอบสนองแนวทางการเขียนบทประพันธ์ ประการต่อไปนี้เป็น 1. รูปแบบของบทประพันธ์ โดยครูจะเขียนบทประพันธ์ บนกระดานดำและให้นักเรียนแต่งบทประพันธ์ 1 บท โดยใช้รูปแบบเดียวกัน 2. คำต่าง ๆ โดยกำหนดให้เขียนอยู่บนกระดานดำ และนักเรียนจะต้องเขียนบทประพันธ์โดยเลือกใช้ และขยายคำจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ 3. การบรรยายภาพ โดยที่ภาพจะติดไว้บนกระดานดำ ครูจะบอกให้นักเรียนเขียนบทประพันธ์เกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาได้เห็นในภาพ มีครู 3 ท่าน ที่ร่วมในการศึกษานี้ ครูที่ร่วมในการศึกษาได้แก่กวีและครูสอนการเขียนบทประพันธ์ที่มีประสบการณ์ ครูแต่ละคนใช้แนวทางที่วางไว้ล่วงหน้าแบบเดียวกันในโรงเรียนต่าง ๆ กับนักเรียนแต่ละระดับทั้ง 3 ระดับ บทประพันธ์ที่ได้รับจำนวน 375 ชิ้น ได้นำมาวิเคราะห์ตามแนวทางการวัดต่อไปนี้คือ การบรรยายเนื้อหาหลัก ประเภทของความหมาย การอุปมาอุปไมย การให้ภาพพจน์ความรู้สึกการถ่ายทอดสาระ การวิพากษ์วิจารณ์ความสละสลวยในเชิงการประพันธ์ และรูปแบบของเสียง แต่ละด้านประกอบด้วยคุณภาพระดับสูงแสดงถึงองค์ประกอบทางการประพันธ์ ร้อยกรอง องค์ประกอบทางการประพันธ์ร้อยกรองครอบคลุมถึงการบรรยายให้เห็นจินตนาการ ความหมายที่ไม่สามารถบรรยายเป็นภาษาเขียนได้ การใช้คำอุปมาอุปไมย การให้ภาพพจน์ความรู้สึก การแสดงออกถึงความรู้สึกที่ซับซ้อน ความสละสลวยในเชิงการประพันธ์ และรูปแบบของเสียง บทประพันธ์จำนวน 150 บท จะถูกสุ่มขึ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่างย่อย และนำมาให้คะแนนอีกครั้งหนึ่งโดยผู้ประเมินค่าครั้งที่ 2 เพื่อหาความเที่ยงภายในค่าความเที่ยงสำหรับประเภทของความหมายคือ 0.6 ค่าความเที่ยงของด้านอื่น ๆ คือ 0.7 และกว่านั้น จากการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) ระหว่างระดับการศึกษาในเรื่องการใช้องค์ประกอบทางร้อยกรองของนักเรียน องค์ประกอบ 4 ประการต่อไปนี้ พบว่าอยู่ในการเริ่มเขียนร้อยกรองของนักเรียนระดับ 2 คือ การบรรยายภาพพจน์ การใช้คำอุปมาอุปไมย ความสละสลวยในเชิงร้อยกรอง และรูปแบบของเสียง ในระดับ 4 นักเรียนเริ่มใช้การให้ความหมายที่ไม่บรรยายเป็นภาษาเขียนได้ การให้ภาพพจน์ความรู้สึกและการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ซับซ้อนในการเขียนของเขา รูปแบบของเสียงเป็นองค์ประกอบในการเขียนร้อยกรองที่สำคัญมากเพียงประการเดียวในระดับ 4 ในระดับ 6 องค์ประกอบทางการเขียนร้อยกรองประการที่สอง พบว่า เป็นสิ่งสำคัญในการเขียนของเด็ก ซึ่งได้แก่การบรรยายภาพพจน์

พามีลา ดีมีเทรลส์ (Pamela Demetrales. 1986: 2061A) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนด้วยบทร้อยกรองประเภทเพลงต่อทัศนคติของนักเรียนระดับ 5 ที่มีต่อบทร้อยกรอง จุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาผลของวิธีการสอนด้วยบทร้อยกรองประเภทเพลงต่อทัศนคติของนักเรียนระดับ 5 ที่มีต่อบทร้อยกรอง กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือนักเรียนระดับ 5 จำนวน 132 คน โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ในชั้นเรียน การอ่านซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน มี 2 กลุ่ม ที่มีความสามารถในการอ่าน

สูง 2 กลุ่ม ที่มีความสามารถในการอ่านปานกลาง และ 2 กลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้รับการสอนด้วยบทร้อยกรองประเภทบทเพลง เป็นเวลา 5 คาบเรียน ๆ ละ 45 นาที เป็นระยะเวลานาน 4 เดือน ผู้วิจัยใช้คำว่า “บทร้อยกรองประเภทบทเพลง” โดยมุ่งอธิบายลักษณะของเพลงที่ได้รับความนิยม ซึ่งมีคำประพันธ์ในเนื้อเพลง เช่น ภาษาที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ วิธีการสอนด้วยบทเพลงประกอบดนตรี ได้แก่ การสอนที่มีอภิปรายถึงบทกลอนของเพลงที่ได้รับการยอมรับ อุปกรณ์ที่ใช้คือเครื่องเล่นเทป หูฟัง และชุดบทร้อยกรอง บทร้อยกรองแต่ละชุด จำนวน 9 ชุด จะพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยตามเนื้อหาที่กำหนด และประกอบด้วยบทร้อยกรองของเพลง 8 เพลง ที่บรรยายถึงเนื้อหานั้น ชุดบทร้อยกรองยังมีปัญหาที่จะอภิปราย และเทปที่บันทึกเสียงเพลงไว้ การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน เพื่อฟังบทร้อยกรองประเภทบทเพลง อภิปรายปัญหาเขียนคำตอบ ครูจะเดินไปตามกลุ่มเพื่อฟังการอภิปรายและมีส่วนร่วมในการอภิปรายนั้น ข้อมูลจะเก็บรวบรวมโดยวิธีการของ Poetry Attitude Scale และ Poetry Surver เครื่องมือทั้ง 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษานี้ Poetry Attitude Scale เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert จำนวน 20 ข้อ จะนำมาใช้เพื่อการวัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทร้อยกรอง โดยจะใช้ในการ pretest, posttest ภายหลังการเรียนแล้ว 3 เดือน ผลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือไม่ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในกลุ่มย่อย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนการทดสอบ Posttest และ Posttest ติดตามผลภายหลัง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติดลอดช่วงปิดภาคฤดูร้อนด้วย จากการสำรวจโดยใช้ Poetry Surver ซึ่งได้กระทำภายหลังการทดลองเป็นระยะเวลานาน 4 เดือนนั้น ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 84 ชอบการเรียนบทร้อยกรองประเภทบทเพลง ร้อยละ 85 คิดว่าการเรียนบทร้อยกรองประเภทบทเพลงนั้นน่าสนใจ ร้อยละ 89 คิดว่า การเรียนบทร้อยกรองประเภทบทเพลงเป็นเรื่องง่าย ร้อยละ 62 ชอบสนทนากันเกี่ยวกับบทร้อยกรองประเภทบทเพลง ร้อยละ 87 ต้องการเรียนบทร้อยกรองประเภทบทเพลงอีกใหม่ต่อไป และร้อยละ 85 คิดว่าการเรียนดังกล่าวทำให้ตนเองได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สุจินต์ ขวนชื่น (2527: 46) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านจิตลักษณะในการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเรียนด้วยวิธีอนุमानกับวิธีอุปมาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดเมธังกราวาส จังหวัดแพร่ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ห้องละ 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีอนุमान มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีอุปมานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถแต่งบทร้อยกรองที่ถูกต้องตามจิตลักษณะและมีความไพเราะตามสมควรได้ ถ้าครูเลือกใช้วิธีสอนที่ถูกต้อง และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียน

อำเภอพรรณานิคม (2529) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 1” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 1 ในด้านฉันทลักษณ์ เนื้อหาสาระ การใช้ถ้อยคำ กวีโวหาร และความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 353 คน ทำโดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตการศึกษา 1 เขียนกาพย์ยานี 11 ด้านฉันทลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ดี และเขียนกลอนสุภาพอยู่ในเกณฑ์เกือบดีในทุกด้าน

ทิววรรณ คำดวง (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติเรื่อง “กลอนสุภาพ” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง “กลอนสุภาพ” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี และหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ 85.44/81.71 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในเรื่อง “กลอนสุภาพ” ระหว่างการสอนโดยบทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุไรรัตน์ วรรณยิ่ง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ส่วนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในเกณฑ์ดี และความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าในโรงเรียนเอกชน ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จุฑาภรณ์ (กมลชัย) วงศ์คำดี (2536: 109) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนร้อยกรองและพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรินทร์ งามมั่น (2553) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเขียนคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไตรรัตน์ สงเอียด (2544) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเขียนคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์พบว่า งานวิจัยในด้านนี้มีนักวิชาการให้ความสนใจศึกษาน้อยมากเมื่อเทียบกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์และนำมาประกอบในงานวิจัยเล่ม เพราะการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่พัฒนามาจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

โวลเตอร์ (Volter. 1976) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการส่งผลย้อนกลับในเวลาสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษายังไม่มีทักษะในการเขียนทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะถ้าให้เขียนชีวประวัติสั้น ๆ พร้อมกับครูให้คำติชมเพื่อสร้างเสริมกำลังใจ จะช่วยให้นักเรียนปรับปรุงวิธีการเขียนให้ดีขึ้นและนักเรียนยังได้รู้จักการประเมินตนเองในด้านการเขียนอยู่เสมอพร้อม

แอดเลอร์ (Adler. 2002: 117-A) ได้วิจัยบทบาทการปฏิบัติพัฒนาการเขียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่แตกต่างของวัยรุ่นและเพื่อพัฒนาผู้เขียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เลือกเรียนในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่อาศัยชุมชนและบ้านเมืองนิวยอร์ก โดยมีผู้ร่วมวิจัยคือครู 4 คนและนักเรียน 24 คน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายครูจะเปิดวิสัยทัศน์และคอยช่วยเหลือผู้เรียน พบว่าผู้เรียนได้ช่วยให้ให้นักเรียนทำความเข้าใจในวิชาการ นักเรียนมีจินตนาการสูงจึงส่งผลให้การปฏิบัติการเขียนสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น

วิลวัลย์ โพธิ์ทอง (2551) ผลการใช้แบบจำลองการสอน STIM เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบผลการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแบบจำลองการสอน STIM กับวิธีการจัดการสอนแบบปกติตามแผนการสอนของโรงเรียนกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน และ ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอน บุคลิกภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางละมุง จำนวน 74 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนจากวิธีการ

จัดการเรียนรู้แบบ STIM กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว บุคลิกภาพปกติ และบุคลิกภาพแสดงตัว มีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับต่ำมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน 4) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอน กับบุคลิกภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

อริกมาส มากจ้อย (2553) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ และเกณฑ์การประเมินงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 70 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากบันทึกการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์และนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและเขียนงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีสหบทที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีสหบท และการนำสหบทไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา ซึ่งพบว่า งานวิจัยในประเทศไทยมีการนำทฤษฎีสหบทมาใช้ในสาขานิเทศศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเนื้อหาในด้านบันเทิงคดีเป็นส่วนใหญ่ เมื่อศึกษางานวิจัยต่างประเทศจะพบว่ามี การนำทฤษฎีสหบทไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อให้มองเห็นอิทธิพลของตัวบทที่มีผลต่อการอ่าน ยังไม่พบบางงานวิจัยที่นำทฤษฎีสหบทไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้สหบทมาเป็นสื่อเพื่อใช้ในการสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียนก่อนที่จะเลือกเขียนงานเขียนร้อยกรองนั่นเองและจากการศึกษาทฤษฎีสหบทกับแนวคิดการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้น พบว่า แนวคิด ทฤษฎีและหลักการของทฤษฎีสหบท สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เปรียบเทียบพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่เปิดสอนวิชาการแต่งคำประพันธ์ จำนวน 8 โรงเรียนนักเรียนทั้งหมดจำนวน 320 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2557 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท จำนวน 4 แผน แผนที่ 1 (คาบที่ 1-2) แผนที่ 2-4 (คาบที่ 3-17) เวลาเรียนคาบละ 50 นาที

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาจินตนาการและการเรียบเรียงความคิด ด้านนันทลักษณ์ร้อยกรอง ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าของงานเขียน

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ด้วยทฤษฎีสหบทสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยดำเนินขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้และเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลอง

3.1.2 ศึกษาเทคนิคการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท

3.1.3 กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการทำแผนจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีสหบท ประกอบกับการพิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นนำเนื้อหาทั้งหมดที่ได้เลือกให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ดังนี้

ตาราง 4 แสดงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
หน่วยที่ 1 เปลี่ยนปรับรับสหบท	คาบที่ 1-2	- ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสหบท - ความรู้เกี่ยวกับการอ่านผ่านมุมมองใหม่ - ความรู้เกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ ในระยะที่ 1 คือ การเตรียมการเรียนรู้ของนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีสหบทและการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ <u>ขั้นที่ 1 ชี้แจงเมื่อแรกพบ (5 นาที)</u> ครูชี้แจงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ <u>ขั้นที่ 2 ย้อนประสบการณ์เดิม(45 นาที)</u> 2.1 ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ว่า “สหบทคืออะไร” ร่วมกันอภิปราย(10นาที) 2.2 ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ว่า “นักเรียนรู้จัก คำว่า ร้อยกรอง หรือไม่” ร่วมกันอภิปราย(15 นาที) 2.3 ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ว่า “ความคิดสร้างสรรค์คืออะไร” ร่วมกันอภิปราย(15 นาที) 2.4 นักเรียนบันทึกสิ่งที่เพื่อนแลกเปลี่ยนลงในสมุด (5 นาที) <u>ขั้นที่ 3 เพิ่มประสบการณ์ใหม่(50 นาที)</u> 3.1 ครูอธิบายความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสหบท(15นาที) 3.2 ครูอธิบายความรู้เกี่ยวกับการอ่านผ่านมุมมองใหม่(20นาที) 3.3ครูอธิบายความรู้เกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์(15นาที)	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
หน่วยที่ 2 รับรสกลอนสุภาพ	คาบที่ 3-7	การเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ(กลอนแปด) - ความรู้ด้านฉันทลักษณ์และองค์ประกอบของกลอนสุภาพ - การอ่านงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพที่เป็นตัวบทที่ 1 - การอ่านงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพที่เป็นตัวบทที่ 2 ตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ - การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 ตามแนวสหบท - การร่างงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพตามแนวทางสหบท - การประเมินร่างงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพและการให้ข้อมูลย้อนกลับ	การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน ในระยะที่ 2 คือ ตั้งแต่ขั้นที่ 1-4 ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์และวางแผนงานเขียน (1 คาบเรียน) 1.1 สร้างประสบการณ์และวางแผนงานเขียน (50 นาที) 1.1.1 ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 1-2 คน ให้ยกตัวอย่างบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพที่ประทับใจ ด้วยการท่องแล้วแปลความให้เพื่อนฟัง พร้อมทั้งอธิบายถึงสาเหตุที่ประทับใจบทร้อยกรองดังกล่าว สอบถามแนวคิด ความงามทางภาษาของบทร้อยกรองที่นักเรียนชื่นชอบ (5 นาที) 1.1.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ กลอนสุภาพที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้ว โดยอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ประวัติความเป็นมาของกลอนสุภาพ 2) ความหมายของกลอนสุภาพ 3) ฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพ และ 4) กวีโวหารของกลอนสุภาพ (15 นาที) 1.1.3 นักเรียนสรุปประเด็นในการอภิปรายทั้ง 4 ประเด็นด้วยภาษาของตนเองลงในใบงานที่ 1(10 นาที) 1.1.4 ครูนำบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพจำนวน 2 สำนวน มาให้นักเรียนพิจารณาเลือกอ่านตัวบท (กลอนสุภาพ) ที่สนใจคนละ 1 สำนวน เมื่ออ่านตัวบทแล้ว ครูให้นักเรียนวิเคราะห์กลอนสุภาพที่อ่านตามเกณฑ์ต่อไปนี้ แนวคิด จินตนาการ ฉันทลักษณ์ การใช้ภาษา และคุณค่าของงานเขียน (20 นาที) 1.2 ค้นคว้าเลือกอ่านตัวบทที่ 2 (นอกห้องเรียน) : ครูกำหนดให้นักเรียน	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
			ค้นคว้าอ่านกลอนสุภาพเพิ่มเติมนอกห้องเรียน (ตัวบทที่ 2) ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องในด้านแนวคิด กับตัวบทที่ 1 (ที่ได้อ่านในช่วงต้น) ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นให้คิดต่อ(2 คาบเรียน) 2.1 อ่านวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบทที่ 2 (20 นาที) : นักเรียนอ่านตัวบทที่ 1 และ ตัวบทที่ 2 ที่ค้นคว้ามาย่างละเอียด 2.2 สรุปความเหมือน-ความต่างของตัวบทที่ 1และตัวบทที่ 2 พร้อมระบุเหตุผลตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ (30 นาที) 2.2.1 นักเรียนนำปกรรณประกอบประเภทกลอนสุภาพ คือ ตัวบทที่1: ส่วนที่อ่านเมื่อคาบที่ผ่านมา และตัวบทที่ 2 : ส่วนที่นักเรียนเลือกอ่านเพิ่มเติมนอกห้องเรียน มาอ่านวิเคราะห์ตามแนวสหบท โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์ตัวบทเดิม 2) การวิเคราะห์ตัวบทใหม่ 3) การเปรียบเทียบความเหมือนของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ พร้อมเหตุผล และ 4) การเปรียบเทียบความต่างของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ (35 นาที) 2.2.2 ครูสุ่มนักเรียนประมาณ 3-4 คน มานำเสนอผลงานการวิเคราะห์ตัวบท(กลอนสุภาพ) จากใบงานที่ 1 โดยเพื่อนร่วมชั้นร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ (15 นาที)	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
			<u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นร่างงานเขียน (1 คาบเรียน) 3.1 กำหนดระดับการปรับให้เกิดความต่างจากตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 (10 นาที) : นักเรียนพิจารณาเลือกสำนวนกลอนสุภาพจำนวน 1 สำนวน ตามความต้องการและความสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นตัวบทที่ 1 หรือตัวบทที่ 2 หรือจะเป็นสำนวนอื่นๆ เพื่อใช้เป็นต้นฉบับในการสร้างงานเขียนชิ้นใหม่ ตามแนวสทบท และกำหนดการปรับว่าจะปรับระดับใดตามแนวการอ่าน ผ่านมุมมองใหม่ 3.2 กำหนดองค์ประกอบที่จะปรับแต่งให้ต่างไปจากเดิม (10 นาที) : ครูให้นักเรียนกำหนดแนวทางการสร้างงานเขียนของตนเองโดยใช้ประเด็นดังต่อไปนี้เป็นตัวกำหนด คือ - นักเรียนได้ปรับประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่เลือกเพราะเหตุใด - นักเรียนเพิ่มเติมประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่เลือก การเพิ่มเติมนำมาจากอะไร เพราะเหตุใด - นักเรียนยังคงประเด็นใดไว้บ้างจากตัวบทที่เลือก เพราะเหตุใด 3.3 กำหนดแนวคิด สำคัญที่ต้องการจะนำเสนอ (5 นาที) : นักเรียนกำหนดแนวคิดของงานเขียนกลอนสุภาพของตนเอง 3.4 เติมรายละเอียดของงานเขียน (30 นาที) : นำแนวคิดที่กำหนดขึ้นมาสร่างเป็นร่างงานเขียนกลอนสุภาพชิ้นใหม่ของตนเอง จำนวน 2 บท	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน (1 คาบเรียน)				
			4.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง (15 นาที) : ครูให้นักเรียนวิเคราะห์งานเขียน (กลอนสุภาพ) ของตนเองตามแบบบันทึกเกลากลอนสะท้อนความใน 4 ประเด็น คือ 1) ด้านเนื้อหา จินตนาการและการเรียบเรียงความคิด2) ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง 3) ด้านการใช้ภาษา และ 4) ด้านคุณค่าของงานเขียน	
			4.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน (15 นาที)	
			4.2.1 ครูให้นักเรียนจับคู่กัน จำนวน 20 คู่ ตามเลขที่ จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันอ่านงานเขียนของเพื่อนภายในคู่ตัวเอง (5 นาที)	
			4.2.2 ครูแจกแบบบันทึกเกลากลอนสะท้อนความ (กลอนสุภาพ) ของเพื่อนที่ได้อ่านแล้วบันทึกคะแนน (10 นาที)	
			4. 3 ประมวลผลข้อมูลย้อนกลับ (10 นาที) : ครูให้นักเรียนนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของตนเองและเพื่อนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับแก้ไขงาน	
			4.4 นักเรียนบันทึกความรู้ ความรู้สึกที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท (10 นาที) บันทึกลงในแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู”	
			4.5 ครูเป็นผู้ตรวจสอบและเสนอแนะ (นอกห้องเรียน) : ครูตรวจและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
หน่วยที่ 3 ชิมชาบกลอน ดอกสร้อย	คาบที่ 8-12	การเขียนร้อยกรองประเภทกลอน ดอกสร้อย - ความรู้ด้านฉันทลักษณ์และองค์ประกอบของกลอนดอกสร้อย - การอ่านงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยที่เป็นตัวบทที่ 1 - การอ่านงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยที่เป็นตัวบทที่ 2 ตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ - การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 ตามแนวสหบท - การร่างงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยตามแนวทางสหบท - การประเมินร่างงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยและการให้ข้อมูลย้อนกลับ	ดำเนินการตามขั้นตอนของการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ ในระยะที่ 2 ตั้งแต่ขั้นที่ 1-4 โดยในขั้นที่ 1-4 เปลี่ยนประเภทเป็นกลอนดอกสร้อย	

ตาราง 4 (ต่อ)

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	จำนวนคาบ	เนื้อหา	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
หน่วยที่ เรียงร้อยสัปดาห์	คาบที่ 13-17	การเขียนร้อยกรองประเภทกลอน สัปดาห์ - ความรู้ด้านฉันทลักษณ์และ องค์ประกอบของกลอนสัปดาห์ - การอ่านงานเขียนร้อยกรอง ประเภทกลอนสัปดาห์ที่เป็นตัวบทที่ 1 - การอ่านงานเขียนร้อยกรอง ประเภทกลอนสัปดาห์ที่เป็นตัวบทที่ 2 ตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ - การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัว บทที่ 1 และตัวบทที่ 2 ตาม แนวสหบท - การร่างงานเขียนร้อยกรอง ประเภทกลอนสัปดาห์ตามแนวทาง สหบท - การประเมินร่างงานเขียนร้อยกรอง ประเภทกลอนสัปดาห์และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ	ดำเนินการตามขั้นตอนของการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ รูปแบบการเรียนการสอนฯ ในระยะที่ 2 ตั้งแต่ขั้นที่ 1-4 โดยในขั้นที่ 1-4 เปลี่ยนประเภทเป็นกลอนสัปดาห์	

3.1.5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตาม ทฤษฎีสหบท จำนวน 4 แผน แผนที่ 1 (คาบที่ 1-2) แผนที่ 2-4 (คาบที่ 3-17) เวลาเรียนคาบละ 50 นาที รวม 17 คาบ แต่ละแผนจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สมรรถนะ
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. สาระการเรียนรู้
6. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์และวางแผนงานเขียน

- วิเคราะห์ฉันทลักษณ์ของร้อยกรองจากตัวบทที่ 1
- ค้นคว้าเลือกอ่านงานเขียนร้อยกรองเป็นตัวอย่างที่ 2 โดยนักเรียน ค้นคว้าเลือกตัวบทที่ 2 นอกห้องเรียน ที่มีองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งสัมพันธ์กับตัวบทที่ 1

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบท

- อ่านวิเคราะห์ฉันทลักษณ์ องค์ประกอบของร้อยกรองจากตัวบท 2 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์หรือความแตกต่างกับตัวบทที่ 1
- สรุปความเหมือนและความต่างของตัวบทที่ 1 และ 2 พร้อมระบุ เหตุผลตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นร่างงานเขียน

- กำหนดระดับการปรับให้ต่างจากงานเขียนที่ 1 และ 2 ตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่
- กำหนดองค์ประกอบที่จะปรับให้ต่างไปจากเดิม
- กำหนดแนวคิดสำคัญที่ต้องการนำเสนอ
- กำหนดโครงเรื่องของตนเอง
- เติมรายละเอียดของผลงานเขียนตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลงาน

- การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง
 - การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยเพื่อน
 - ครูตรวจสอบและเสนอแนะงานเขียน
9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
 10. การวัดและประเมินผล
 11. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าแผนการจัดการเรียนการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหพหุมีค่า IOC เท่ากับ 0.95

3.1.7 ปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจากนั้นนำแผนที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 แผน คือ รับผิดชอบสุภาพ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของลักษณะกิจกรรม เวลาที่ใช้ และความคล่องตัวในการใช้แผนจัดการเรียนรู้

3.2 แบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบความสามารถแบบอัตนัยที่ใช้ประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

3.2.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ในด้านจุดมุ่งหมายของรายวิชา และวรรณกรรมต่างๆ เพื่อนำมาใช้กำหนดเนื้อหาในแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ดังนี้ ข้อที่ 1 ใช้ทดสอบก่อนเรียน (เลือกกลอน 1 ประเภท จาก 3 ประเภทคือ กลอนสุภาพ) ข้อที่ 2 ใช้ทดสอบระหว่างเรียนกลอนสุภาพ ข้อที่ 3 ใช้ทดสอบระหว่างเรียนกลอนดอกสร้อย และข้อที่ 4 ใช้ทดสอบระหว่างเรียนกลอนสัทวา ข้อที่ 5 ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (เลือกกลอน 1 ประเภท จาก 3 ประเภทคือ กลอนสัทวา)

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา รวมทั้งความถูกต้องในการใช้ภาษา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาคุณภาพของแบบทดสอบด้านความเชื่อมั่นเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในคำสั่ง

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เคยเรียนในรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษาและเวลา

3.2.6 วิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยนำสำเนาคำตอบของนักเรียน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 2 ท่าน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น จากนั้นนำผลการตรวจมา

คำนวณหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความสามารถแบบอัตนัย (บุญชม ศรีสะอาด. 2550) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถด้วยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient: α) เป็นวิธีที่ครอนบาค (Cronbach) สร้างขึ้นพบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีค่าความยากง่าย .67 มีค่าอำนาจจำแนก .72 และมีค่าความเชื่อมั่น .77

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ขึ้นโดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

3.3.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมินผลงานเขียนและองค์ประกอบของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย

3.3.3 พัฒนาเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์แบบวิเคราะห์ส่วนประกอบย่อยของงานเขียน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความสามารถในงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยปรับจากแนวคิดของ อธิกมาส มากจัญ (2554:117-120) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยจึงปรับให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาของงานเขียนประเภทร้อยกรองและระดับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเพิ่มเกณฑ์การให้คะแนนในเรื่องของโวหารภาพพจน์ ฉันทลักษณ์ และความงามทางภาษาของงานเขียนประเภทร้อยกรอง เพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการวัดซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาจินตนาการและการเรียบเรียงความคิด ร้อยละ 30 2) ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง ร้อยละ 15 3) ด้านการใช้ภาษา ร้อยละ 30 และ 4) ด้านคุณค่าของงานเขียน ร้อยละ 25 ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินผลความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถบ่งชี้ระดับความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

3.3.4 นำเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Congruence: IOC)

3.3.5 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้เกณฑ์การประเมินผลความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
1. ด้านเนื้อหา จินตนาการและการ เรียบเรียงความคิด (ร้อยละ 30)	-นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่าง สมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจ น่าติดตาม มีความสอดคล้องกัน ตลอดทั้งเรื่อง - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิด และขยาย ความคิดของเรื่องได้อย่าง ครอบคลุมชัดเจน พร้อมทั้ง ใช้เหตุผลประกอบความคิด ได้อย่างเหมาะสม - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลง เนื้อหา หรือกลวิธีการเขียน ตามจินตนาการได้อย่าง เหมาะสม	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหา น่าสนใจ น่าติดตามและมี ความสอดคล้องกันโดย ส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดและขยายความคิด ของเรื่องได้ไม่ครบถ้วน การ ใช้เหตุผลประกอบความคิดยัง ไม่ชัดเจนในบางประเด็นแต่ไม่ มีผลกระทบกับเนื้อหา - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจน นัก มีบางส่วนที่ ลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดค่อนข้างชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจน่าติดตามและ มีความสอดคล้องกันโดย ส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดยังสับสนบ้าง การใช้ เหตุผลประกอบความคิดยังไม่ ชัดเจนส่งผลกระทบต่อเนื้อหา บางส่วน -ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจน นัก โดยส่วนมากยังมีการ ลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหา จินตนาการของงาน ค่อนข้างสมจริง มีแนวคิด ไม่เกี่ยวข้องกัน เนื้อหาค่อนข้างน่าสนใจและ น่าติดตาม มีความ สอดคล้องของเนื้อหาใน บางส่วน - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดสับสน ไม่มีการใช้ เหตุผลประกอบความคิด ซึ่งทำให้เนื้อหาขาดความ ต่อเนื่องและสื่อความไม่ เข้าใจ - ขาดความชัดเจนในการ ปรับเปลี่ยนดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียน ลอกเลียนแบบผู้อื่นเป็น ส่วนมาก	- นำเสนอเนื้อหา จินตนาการของงานที่ เขียนไม่สมจริง ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงแนวคิด เนื้อหาไม่แตกต่างจากงาน เขียนเดิม - เรียบเรียงเนื้อหาไม่เป็น ระบบ การจัดลำดับ ความคิดมีความสับสนมาก ไม่มีการใช้เหตุผลประกอบ ความคิด จนทำให้เนื้อหา ขาดความต่อเนื่อง สื่อ ความไม่เข้าใจ - ไม่ได้ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธี การเขียนในงานเขียนของ ตนเอง แต่ลอกเลียนแบบ งานของผู้อื่นทั้งหมด

ตาราง 5 (ต่อ)

ระดับคะแนน เกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
2. ด้านฉันท ลักษณะร้อยกรอง (ร้อยละ 15)	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อย และกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะในทุกวรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 6 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 5 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 3 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาไม่ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาไม่ครบถ้วน - ไม่มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะ
3. ด้านการใช้ ภาษา (ร้อยละ 30)	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องทั้งหมด	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจ ให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำผิด 1-2 คำ แต่ยังทำให้การสื่อความไม่ผิดไปจากเดิม	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้องบ้าง แต่ไม่กระทบต่อการสื่อความหมาย แต่ยังคงให้ความรู้สึกคล้อยตามและน่าประทับใจ - เขียนสะกดคำผิด 3-4 คำ แต่ไม่ทำให้ความหมายผิดไปจากเดิม จนอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อการสื่อความหมาย - เขียนสะกดคำผิด 5-6 คำ ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจเนื้อความที่เขียน	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์ และระดับภาษาไม่ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่สื่อความไต่ยาก - เขียนสะกดคำผิดเกิน 7 คำ และทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อความที่เขียน

ตาราง 5(ต่อ)

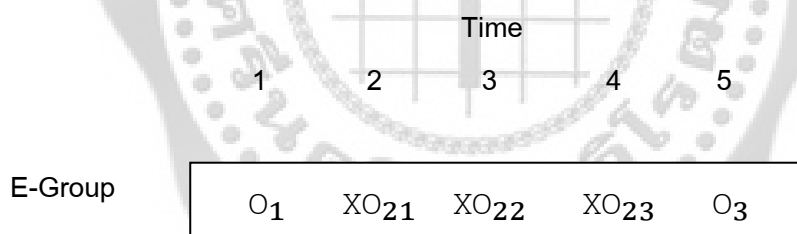
ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
4. คุณค่าของงานเขียน(ร้อยละ 25)	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจ และสติปัญญาแก่ผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคม	- นำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่า ทางจิตใจและสติปัญญาแก่ ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและสังคม ได้ในส่วนใหญ่	- นำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่า ในด้านใดด้านหนึ่งระหว่างด้าน จิตใจหรือด้านสติปัญญาแก่ ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและสังคม ได้ในบางส่วน	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าในด้านใดด้านหนึ่ง ระหว่างด้านจิตใจหรือด้าน สติปัญญาแก่ผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคมได้น้อย	- นำเสนองานเขียนที่ไม่ให้ คุณค่าทางด้านจิตใจและ สติปัญญาแก่ผู้อ่าน ไม่ สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและไม่เป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคม

3.3.6 ผู้วิจัยนำเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและได้รับการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยนำผลงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มาถ่ายสำเนาผลงาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่านเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งสองท่านมีค่า 0.93 แสดงว่าเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ

4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 วิธีดำเนินการทดลอง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียว วัดแบบอนุกรมเวลา (The One-Group Time Series Design) คือ เป็นการวิจัยที่ศึกษากลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนดหลายครั้ง ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง เพื่อศึกษาพัฒนาการดังแบบแผนการทดลองนี้

E	คือ	กลุ่มทดลอง
O ₁	คือ	ผลที่วัดได้ก่อนการทดลอง ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
O ₂₁ O ₂₂ O ₂₃	คือ	ผลที่วัดได้ระหว่างการทดลอง ด้วยแบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
O ₃	คือ	ผลที่วัดได้หลังการทดลองด้วยแบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
X	คือ	การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบทฤษฎีสหบท

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

4.2.1 การดำเนินการก่อนการทดลอง

ทดสอบก่อนการทดลองโดยนักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยความแปรปรวนและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2 การดำเนินการทดลอง

ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยเป็นครูสอนนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเอง เป็นเวลา 17 คาบ ซึ่งดำเนินการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2 ระยะคือ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวางแผนและเตรียมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมี 2 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 การเตรียมแผนการเรียนเป็นการเตรียมการของครูก่อนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 2 การเตรียมความรู้พื้นฐานด้านการอ่านผ่านมุมมองใหม่ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านผ่านมุมมองใหม่ ตามแนว Anxiety of Influence ของบลูม 3 ระดับ ซึ่งต้องนำไปใช้ในการเลือกตัวบทที่ 2 สำหรับอ่านวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับตัวบทแรกที่ครูเตรียมไว้ รวมทั้งใช้ในการเลือกวิธีการวางแผนการเขียนให้แตกต่างไปจากตัวบทที่เลือกอ่าน

ระยะที่ 2 ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน คือ การดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) *ขั้นสร้างประสบการณ์* และวางแผนการเขียน คือ การอ่านตัวบทต่างๆ ตามแนวสหบทเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทต่าง ๆ และนำผลการอ่านมาใช้ในการวางแผนกำหนดรูปแบบและแนวเรื่องในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเลือกแนวการสร้างงานเขียนผ่านมุมมองใหม่ โดยขั้นตอนการเรียนการสอนย่อย ดังนี้

1.1 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบทที่ 1 โดยครูกำหนดประเภทของบทอ่านตามประเภทของงานที่นักเรียนต้องเขียน

1.2 ขั้นค้นคว้าเลือกอ่านตัวบทที่ 2 โดยนักเรียนค้นคว้าเลือกตัวบทที่ 2 นอกห้องเรียนที่มีองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งสัมพันธ์กับตัวบทที่ 1

2) *ขั้นเชื่อมโยงตัวบท* คือ ขั้นที่นักเรียนอ่านวิเคราะห์ตัวบทที่ 2 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทสองตัวบท (ตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2) โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอนย่อยดังนี้

2.1 อ่านวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบทที่ 2 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์หรือความแตกต่างกับตัวบทที่ 1

2.2 สรุปความเหมือนและต่างของตัวบทที่ 1 และ 2 พร้อมระบุเหตุผลตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ ดังนี้

ก) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวบทที่ 2 กับตัวบทที่ 1

ข) วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนระหว่างตัวบทที่ 2 กับตัวบทที่ 1

ค) สรุปแนวการสร้างตัวบทใหม่ตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งของแนวคิด Anxiety of Influence

3) ขั้นร่างงานเขียน คือ ขั้นที่นักเรียนร่างงานเขียนเชิงสร้างสรรค์จากการอ่านตามแนวสหบทและแนวทางการสร้างตัวบทที่นักเรียนเลือก โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

3.1 กำหนดระดับการปรับให้เกิดความต่างจากตัวบทที่ 1 และ 2 : นักเรียนกำหนดระดับการปรับงานเขียนของตนเองให้ต่างจากตัวบทที่ 1 และ 2 ตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ (Clinamen หรือ Tessera หรือ Kenosis)

3.2 กำหนดองค์ประกอบที่จะปรับให้ต่างไปจากเดิมนักเรียนกำลังศึกษาองค์ประกอบที่จะปรับของงานเขียน

3.3 กำหนดแนวคิด (แก่นเรื่อง) สำคัญที่ต้องการนำเสนอ นักเรียนกำหนดแนวคิดของเรื่องที่จะเขียน

3.4 กำหนดโครงเรื่องของตนเอง นักเรียนวางโครงเรื่องหลักและกำหนดแนวคิดของเรื่องที่จะเขียน

3.5 เติมรายละเอียดของงานเขียน นักเรียนเขียนงานเขียนฉบับร่างตามโครงเรื่องและแนวทางที่ได้กำหนดไว้

4) ขั้นประเมินผลงาน คือ ขั้นที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาให้ข้อมูลย้อนกลับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานเขียนของตนเองและเพื่อน

4.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง นักเรียนวิเคราะห์งานเขียนฉบับร่างของตนเองตามเกณฑ์การประเมินงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ในประเด็นวิเคราะห์ ดังนี้ 1) ข้อดีของงานเขียน 2) ข้อบกพร่องของงานเขียน 3) แนวทางการแก้ไข

4.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนนักเรียนแลกเปลี่ยนงานเขียนกับเพื่อนและวิเคราะห์งานเขียนฉบับร่างของเพื่อนตามเกณฑ์การประเมินงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านเนื้อหา จิตนาการและลักษณะเฉพาะของงานเขียน 2) ด้านการเรียบเรียงความคิด 3) ด้านการใช้ภาษา และ 4) ด้านคุณค่าของงานเขียน

4.3 ประมวลผลข้อมูลย้อนกลับนักเรียนนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของตนเองและเพื่อนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับแก้ไขงานเขียนฉบับร่าง

4.4 ครูเป็นผู้ตรวจสอบและเสนอแนะ นักเรียนนำงานเขียนฉบับร่างที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากตนเองและเพื่อนแล้วให้ครูตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

ในระหว่างการทำทดลองจะมีการวัดและประเมินผลนักเรียนด้วยแบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หลังจากการสอนเขียนกลอนแต่ละประเภท เพื่อศึกษาพัฒนาการในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน

4.3.2 การดำเนินการหลังการสอน

หลังการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เพื่อประเมินความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง

4.4.2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบt-test dependent

4.4.3 เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในช่วงระยะต่างๆ ของการทำทดลอง โดยใช้ One Way ANOVA, Repeated Measures

4.4.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 โดยใช้ one sample t-test

4.4.5 วิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนซึ่งผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสหบทเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 สถิติการหาค่าเฉลี่ยของคะแนน (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 34) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 60-61) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ค่าความแปรปรวน (Variance) สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 60-61)

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของข้อมูล
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2527: 69) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 การหาความยากง่ายของแบบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีหาความยากง่ายของข้อสอบที่ไม่ใช่แบบให้คะแนน 0/1 คือ ไม่ใช่แบบผิดให้ 0 ถูกให้ 1 เช่น ข้อสอบแบบอัตนัย (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. 2555) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$p = \frac{P_H + P_L}{2n}$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าความยากง่ายของข้อสอบ
	P_H	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อนั้นในกลุ่มสูง
	P_L	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อนั้นในกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

5.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบที่ไม่ใช่แบบให้คะแนน 0/1 คือ ไม่ใช่แบบผิดให้ 0 ถูกให้ 1 เช่น ข้อสอบแบบอัตนัย (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. 2555) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	P_H	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อนั้นในกลุ่มสูง
	P_L	แทน	ผลรวมของคะแนนข้อนั้นในกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

5.2.4 การหาคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) (สมนึก ภัททิยธนี. 2546: 255) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	เป็น	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	$\sum X$	เป็น	ผลรวมของข้อมูลที่ได้จากตัวแปรตัวที่ 1 (X)
	$\sum Y$	เป็น	ผลรวมของข้อมูลที่ได้จากตัวแปรตัวที่ 2 (Y)
	$\sum XY$	เป็น	ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูลตัวแปรที่ 1 และ 2
	$\sum X^2$	เป็น	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่ได้จากตัวแปรตัวที่ 1
	$\sum Y^2$	เป็น	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่ได้จากตัวแปรตัวที่ 2
	N	เป็น	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากนั้นนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้มาแปรผลดังนี้

0.80 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.60 – 0.79	มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
0.40 – 0.59	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.20 – 0.39	มีความสัมพันธ์กันน้อย
0.00 – 0.19	มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

5.2.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรอง
เชิงสร้างสรรค์โดยใช้สูตรการคำนวณวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient: α) (กัลยา
วานิชย์บัญชา 2552: 36) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	คือ	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
s_i^2	คือ	ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ
s_t^2	คือ	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

5.2.6 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านความตรงเชิงเนื้อหา
โดยคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร (IOC) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2527: 69)
โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบ t-test dependent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 162)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}, df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาการแจกแจงแบบ t-distribution
	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่คะแนน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมยกกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน

5.3.2 เปรียบเทียบพัฒนาการด้านความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทโดยใช้ One Way ANOVA, Repeated Measures (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 254) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$F = \frac{MS_{\text{treat}}}{MS_{\text{res}}}$$

เมื่อ	MS_{treat}	แทน	ค่าความแปรปรวนของสิ่งทดลอง (ตัวแปรอิสระ)
	MS_{res}	แทน	ค่าความแปรปรวนของส่วนที่เหลือ (ความคลาดเคลื่อน)

5.3.3 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้ One sample t-test (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข. 2551: 55) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

สูตร $t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{n}}}$ โดยมี $df = n - 1$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	μ_0	แทน	เกณฑ์ร้อยละ 80
	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และตอนที่ 3 การวิเคราะห์เอกสารผลงานเขียนร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้ที่ 1 แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การนำเสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท และส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่างๆ ของการทดลอง

ส่วนที่ 1 การนำเสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง (N = 40)

พัฒนาการความสามารถ ในการเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
คะแนนเต็ม 100 คะแนน	58.30	7.56	81.55	1.26	-22.30**	0.00

**P<0.01

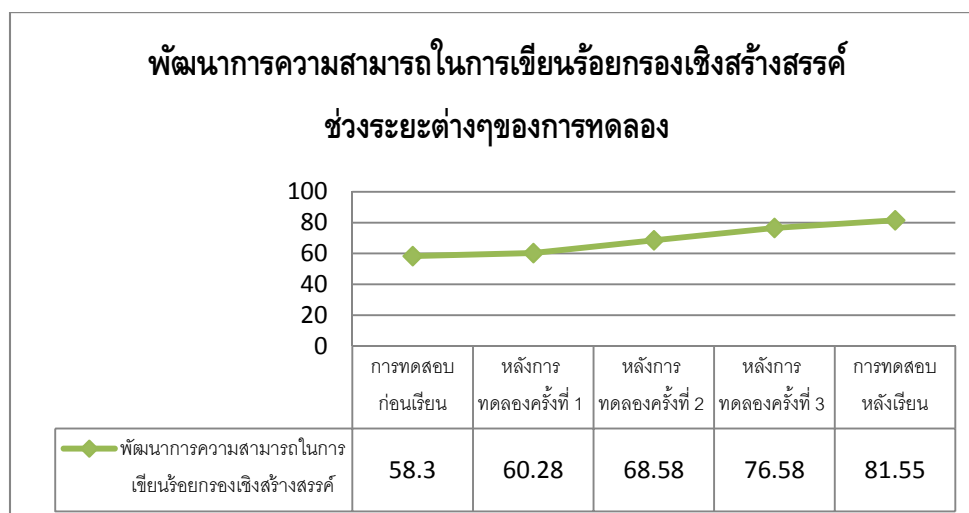
จากตาราง พบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสหบทหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนก่อนการทดลองคิดเป็นร้อยละ 58.30 และมีคะแนนหลังการทดลองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.55 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง (N = 40)

คะแนนการ สอบ	ก่อนเรียน ($\bar{X}$ =58.300)	พัฒนาการ 1 ($\bar{X}$ =60.275)	พัฒนาการ 2 ($\bar{X}$ =68.575)	พัฒนาการ 3 ($\bar{X}$ =76.575)	หลังเรียน ($\bar{X}$ =81.550)
ก่อนเรียน ($\bar{X}$ =58.300)		-1.975*	-10.275*	-18.275*	-23.250
พัฒนาการ 1 ($\bar{X}$ =60.275)			-8.300*	-16.300*	-21.278*
พัฒนาการ 2 ($\bar{X}$ =68.575)				-8.000*	-12.975*
พัฒนาการ 3 ($\bar{X}$ =76.575)					-4.925*
หลังเรียน ($\bar{X}$ =81.550)					

จากตาราง พบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนแตกต่างกับก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 81.55) สูงกว่าก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 58.30) โดยระดับคะแนนพัฒนาการแสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

ภาพประกอบ 10 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ช่วงระยะต่างๆ ของการทดลอง (N = 40)

แผนภาพข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในระยะที่ 1 คือการทดสอบก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่าง
มีคะแนนพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง คือ
ร้อยละ 58.30 แต่หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท กลุ่มตัวอย่าง
มีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้นในระยะที่ 2-5 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

**ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80**

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์
ร้อยละ 80 (N = 40)

	N	คะแนน เต็ม	Mean	S.D.	% of Mean	t	Sig. (1-tailed)
หลัง เรียน	40	100	81.55	1.260	81.55	7.78 **	0.0000

**P<0.01

จากตาราง พบว่าการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.55 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 80 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($P < 0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

การวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนดำเนินการวิเคราะห์พัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์โดยวิเคราะห์จากแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ของกลุ่มตัวอย่างที่สะท้อนการเรียนรู้ของตนเองที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่ และพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนต่างๆ เพื่อสรุปเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การฝึกวิเคราะห์งานเขียน และการอ่านผ่านมุมมองใหม่ ที่เน้นการเปรียบเทียบเชื่อมโยงความเหมือนและความต่างของตัวบทสองตัวบท ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงตัวบทตลอดจนกำหนดแนวคิดและการใช้ภาษาได้ ดังตัวอย่างจากบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนตามทฤษฎีสหบท ดังต่อไปนี้

“การจัดการเรียนรู้เด่นเน้นสร้างสรรค์ แล้วอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา	สอนประพันธ์ตามบทเดิมที่ศึกษา สร้างคุณค่าตัวบทใหม่ให้งดงาม” “อธิปดี ศรีเลิศ”
--	---

“สักรวสร้างสรรค์งานต้องหมั่นคิด ทั้งสำนวนเก่าใหม่จำจดจาร เตรียมตัวพร้อมหลอมแนวร่วมรวมความต่าง จนเชี่ยวชาญชำนาญเขียนโดยเร็วไว	ใช้บทเรียนพินิจวิเคราะห์สาร ฝึกฝนอ่านตัวบทจนเข้าใจ แล้วสรรค์สร้างจากขอบเขตที่มีให้ สุขสมใจเมื่อได้เรียนเขียนกลอนเอย” “กมลวาทิน นวไตรลภ”
---	---

“การเอ่ยการเรียนรู้ ใช้ตัวบทเป็นตัวอย่างสร้างสรรค์พลัน สหบทนำเสนอเสริมการเขียน ประสบการณ์เสริมสร้างกลอนที่ดี	ที่คุณครูสอนเขียนกลอนสร้างสรรค์ เป้าหมายนั้นคือเรียนรู้สู่กลวิธี ได้พากเพียรมุมมองใหม่อ่านทุกที เพื่อให้มีงานร้อยกรองถูกต้องเอย” “วรกานต์ ตันทสุริยะ”
---	---

ตัวอย่างแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทสองตัวบท และยังส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ง่ายขึ้นเนื่องจากได้รับประสบการณ์จากตัวบทที่ได้อ่านและได้วิเคราะห์นั่นเอง

2) การร่างงานเขียนก่อน แล้วจึงเพิ่มเนื้อหาต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจลำดับขั้นตอนของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และสร้างสรรค์ผลงานได้ ดังตัวอย่างจากบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนตามทฤษฎีสหบท ดังต่อไปนี้

“เรื่องกนกกลอนฉันชี้อลาดฉันไม่กล้า แต่วิชานี้จุดไฟในตัวฉัน
ว่าทุกคนก็แต่งกลอนได้เหมือนกัน ทำตามขั้นตามลำดับกับประสบการณ์”
“ภาณุ สระทองแป้น”

“วางโครงเรื่องดูเหมือนยากลำบากนัก ครูประจักษ์สอนเป็นขั้นท่านช่วยฉัน
เปลี่ยนสิ่งใดอะไรคงจะทำล้น แล้วสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่ยอใคร”
“วรกร โชติช่วง”

“จากเรื่องยากกลับกลายเป็นเช่นเรื่องง่าย ครูสอนไว้ว่าต้องร่างงานเขียนก่อน
แล้วจึงเพิ่มเติมประเด็นเป็นขั้นตอน แล้วบทกลอนจะสร้างสรรค์จรใจ”
“ปกาศิต โสมาศรี”

ตัวอย่างแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จากการเรียนตามทฤษฎีสหบท ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนชัดเจน และการฝึกให้นักเรียนร่างงานเขียนก่อนลงมือเขียนจริง ยังช่วยให้นักเรียนสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดต่างๆ ได้เมื่อพบข้อบกพร่องหรือเมื่อได้รับการประเมินจากเพื่อนและครู เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนการสอนจะทำให้สามารถเขียนงานเขียนได้ง่ายขึ้นนั่นเอง

3) การประเมินร่างงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งของตนเองและของเพื่อน ถือว่าเป็นการฝึกอ่านประเมินคุณค่าของงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน” มาปรับปรุงแก้ไขงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ทันสมัย ที่ครูให้ตัวฉันนั้นศึกษา
เป็นการฝึกเพื่ออ่านประเมินค่า แล้วค้นหาข้อดีและข้อดี
นำข้อมูลที่ได้อ่านย้อนกลับ นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมเต็มที่
นำแนวคิดสู่งานเขียนจนเด่นดี ภูมิใจที่วันนี้ฉันได้เรียน”
“กิตติยา ผายวงษา”

“สัปดาห์ส่งเสริมเพิ่มความรู้
ฝึกวิเคราะห์ตัวบทจนเก่งกัน
ตัวบทเก่าตัวบทใหม่ให้แตกต่าง
ทั้งชื่อเรื่องภาษาความคิดคน

มุ่งหน้าสู่มุมมองใหม่ได้สร้างสรรค์
เป็นพื้นฐานสำคัญการฝึกตน
ควรสรรค์สร้างอย่างสร้างสรรค์หมั่นฝึกฝน
อย่าสับสนจงวิเคราะห์ให้เหมาะสม
“ศิริรัตน์ พิทักษ์”

“คือคั่นช่องส่องบทกลอนสะท้อนงาน
ให้รู้ด้านด้อยดีเด่นเป็นเช่นไร

คือการอ่านประเมินค่าพาแก้ไข
แล้วปรับใหม่จนบทกลอนสมบูรณ์ดี”
“จารุภา แซ่จั้ง”

ตัวอย่างแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถประเมินงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองและเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเกิดการยอมรับเพื่อที่จะเรียนรู้จากความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงและพัฒนางานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นที่ได้จากการบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละครั้ง แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาททำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของงานเขียนในแต่ละครั้ง สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทจากการอ่านผ่านมุมมองใหม่ สามารถวางโครงเรื่อง แนวคิดในการร่างงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และประเมินงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

จากผลการวิจัยข้างต้นทั้งตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างแท้จริง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท
3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีสหบทสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่เปิดสอนวิชาการแต่งคำประพันธ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชา การแต่งคำประพันธ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. ระยะเวลาในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลาทดลองจำนวน 17 คาบ คาบละ 50 นาที ซึ่งไม่รวมทดสอบก่อนและหลังเรียนจำนวน 2 คาบ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหารายวิชาการแต่งคำประพันธ์ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรี ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โดยมีประเด็นในการศึกษา คือ ศึกษาหลักและศิลปะการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และฝึกเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภท กลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อยและกลอนสัทวา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท จำนวน 4 แผน แผนที่ 1 (คาบที่ 1-2) แผนที่ 2-4 (คาบที่ 3-17) เวลาเรียนคาบละ 50 นาที

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 5 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาจินตนาการและการเรียบเรียงความคิด ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าของงานเขียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง

5.4.2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบt-test dependent

5.4.3 เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในช่วงระยะต่างๆ ของการทดลอง โดยใช้ One Way ANOVA, Repeated Measures

5.4.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ80 โดยใช้ one sample-t-test

5.4.5 วิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสหบทเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท
3. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท มีค่าร้อยละ 81.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2

ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 81.55 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 58.30 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทมีพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการนำทฤษฎีสหบทและการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มาช่วยในการพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนทั้งในด้านเนื้อหา จินตนาการ การเรียบเรียง ความคิด ด้านการใช้ภาษา และด้านจิตลักษณ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ทฤษฎีสหบทจะช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับงานเขียนร้อยกรองให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และทำให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการสร้างผลงานเขียนร้อยกรองชิ้นใหม่ (Cairney, 1992)

นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทนั้นมีขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยเริ่มเนื้อหาจากง่ายไปหายากซึ่งช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้นเป็นลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิกมาส มากจุ้ย (2553: 173-175)

ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทสามารถเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยมีทฤษฎีสหบาทและแนวคิดการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานซึ่งขั้นตอนแต่ละขั้นที่พัฒนาขึ้นนั้นทำให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของตัวบท สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท วิเคราะห์องค์ประกอบความเหมือนและความแตกต่างของงานเขียนแต่ละประเภทได้ ตลอดจนสามารถสรุปแนวการสร้างตัวบทใหม่ตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามแนวคิดAnxiety of Influenceได้ จนเกิดเป็นงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและเขียนงานได้อย่างอิสระตามจินตนาการของนักเรียนเอง บทร้อยกรองที่ได้จึงเป็นบทร้อยกรองที่มีเนื้อหา มีแนวคิดแปลกใหม่ที่ไม่ได้เลียนแบบใคร เช่นเดียวกับที่ กิลฟอร์ด (Guilford, 1956: 339-340) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีลักษณะความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร และสามารถฝึกให้เด็กเกิดความคิดเช่นนี้ได้

สมมติฐานข้อ 3

ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทหลังเรียนมีค่าร้อยละ 81.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิมาศ มากจ้อย (2553: 173) ที่พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยทฤษฎีสหบาทมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมคิดเป็น ร้อยละ 77.27 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทสามารถเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา พิทยาพิทักษ์ (2553: 151) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบาทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ทฤษฎีสหบาทสามารถช่วยเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ได้อีกด้วย นอกจากผลการวิจัยดังกล่าวยังมีเหตุผลหลายประการที่ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทดังต่อไปนี้

1. นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวบทตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่และฝึกเขียนร้อยกรองอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดร์ (Thorndike) ในเรื่องกฎแห่งการฝึกหัดสอดคล้องกับที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2555: 37) กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การฝึกฝนบ่อยๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำ ถ้าได้ทำบ่อยๆ ความชำนาญจะเกิดขึ้น

2. การส่งเสริมให้นักเรียนอ่านงานเขียนที่มีเนื้อหาและรูปแบบงานเขียนที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้องานที่จะเขียนจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ สำนวนภาษา แนวคิด กลวิธีการนำเสนอ ทำให้นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Hyland (2003: 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นเนื้อหาสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนอ่านงานเขียนที่มีแบบของภาษาเหมือนกันกับงานที่จะเขียน จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้สำนวนภาษา แนวคิดที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานเขียนร้อยกรองของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับในงานเขียนร้อยกรองระหว่างเพื่อนกับเพื่อนช่วยให้ผู้เรียนรู้ข้อดีและข้อบกพร่องของงานเขียนตนเอง ตลอดจนทราบแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนางานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lewis (2003) ที่พบว่า ข้อมูลย้อนกลับทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการทบทวนงานของตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เห็นข้อดี ข้อด้อยและแนวทางแก้ไขจนสามารถพัฒนางานเขียนของตนเองไปทิศทางที่ถูกต้อง

ผลการอภิปรายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้ เมื่อนักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก็นำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนางานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองตลอดจนพัฒนาให้กลายเป็นงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

1.1 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกเขียนร้อยกรองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้พัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้างานเขียนที่มีเนื้อหาและรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับตัวบทที่ครูกำหนดให้เพิ่มเติม เพื่อจะได้เห็นสำนวนภาษา กลวิธีการนำเสนอ แนวคิด เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้กับงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับในงานเขียนของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ทราบว่าข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อจะได้นำมาแก้ไขกับงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ครูผู้สอนจะต้องรักและสนใจในเรื่องของบทร้อยกรองเพราะถ้าครูมีความรู้ความสามารถก็ย่อมมีโอกาสส่งเสริมความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหกับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา โดยปรับเนื้อหาสาระ ขั้นตอนการเรียนการสอน ตัวอย่างที่ให้นักเรียนวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับระดับชั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อจะได้ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหกับสามารถนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถแตกต่างกันหรือไม่ตลอดจนเพื่อศึกษาความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างและนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถแตกต่างกันต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหกับควบคู่กับตัวแปรอื่น เช่น เจตคติ ความพึงพอใจ ความคิดเห็น เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหที่มีผลต่อตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *บทอาขยานภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- . (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2554). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2534). *หนังสือภาษาไทยการพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- . (2546). *การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กอบกมล โตสัจวงศ์. (2556, 15 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือ
ที่ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์.
- กัญญา วัฒนกุล. (2550). *สัจนิยมมหัศจรรย์และสหพทในนวนิยายเรื่อง คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ สุราก็ มู รากามิ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- กัลยา วินิชย์ปัญญา. (2552). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยกร มั่นถาวรวงศ์. (2556, 25 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือ
ที่ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์.
- กำชัย ทองหล่อ. (2540). *หลักภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ขจรศรี ซาติกานนท์. (2540). *ทฤษฎีและแบบแผนคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองสำหรับ ครูมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑาภรณ์ กมลชัย วงศ์คำดี. (2536). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนร้อยกรอง และพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกหัดตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- จุมพล ราชวิจิตร. (2533, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). *ความคิดสร้างสรรค์. วารสารศึกษาศาสตร์. 14(1): 27-28.*
- จุไรรัตน์ วรรณยิ่ง. (2532). *การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ฉลวย มงคล. (2556, 15 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือ
ที่ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์โปรแกรมส์ซฟ.
- ชะการีย์ยา อมตยา. (2553). ไม่มีหญิงสาวในบทกวี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: 1001 รัตรี.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2519). การประพันธ์. ท 041. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- . (2532). การเขียน 2. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์ ; และคณะ. (2539). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ครุสภา.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2553). ด้วยแสงแห่งวรรณคดี. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทรรัตน์ สงเอียด. (2544). การสร้างแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ทมยันตี. (2533). รักที่ต้องมนตรา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษร.
- ทิพวรรณ หอมพูล. (2547). ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- ทิววรรณ คำดวง. (2531). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างการสอน
โดยบทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติเรื่อง “กลอนสุภาพ” ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แหมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2552). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันยา พิทยาพิทักษ์. (2553). กระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนว
การสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน
เชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธนาภรณ์ ประพันธ์พจน์. (2556, 25 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือ
ที่โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์.
- ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. (2548, มกราคม-มิถุนายน). สัมพันธ์บท (intertextuality) ในฐานะวิธีการ
หนึ่งของวรรณคดีวิจารณ์. มนุษยศาสตร์สาร. 6: 1-13.
- นพพร ประชากุล. (2545). ยกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: อ่าน.

- นิตยา นาฏยะสุนทร. (2512). *รักที่ผูกเเมน*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- นิตยา ฤทธิโยธี. (2520). *วิธีสอนให้เด็กเขียนอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิพนธ์ จิตต์ภักดี. (2522, มิถุนายน-กรกฎาคม). การสอนแบบสร้างสรรค์. *สามัญศึกษา*. 17: 17-18.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2529). *การประพันธ์ไทย 22212 หน่วยที่ 1-7*. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- บั้งอร พุ่มสะอาด; และคณะ. (2537). การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โดยใช้แบบฝึกการการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*. 24(1): 8-15.
- บาร์ณี ถาวร. (2541). *ลักษณะคำประพันธ์ไทย*. นครศรีธรรมราช: ไทม์พรีนติ้ง
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2527). *การทดสอบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- บุญนำ บุญเสริม. (2506). *การฝึกทักษะการเขียนในชั้นมัธยมศึกษา*. จุลสารภาษาไทยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ. (2514). *หัวใจของวรรณคดีไทย*. วรรณไวทยาการ. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เบญจภรณ์ ศรีจันทร์ภาศ. (2550). *การบูรณาการแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้และการเรียนแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับก้าวหน้า*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป ดี. (2546). *การใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนพาณิชยการเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2527). *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยอม ชองทอง; และวินัย ภูระหงษ์. (2533). *การประพันธ์กลอน*. (เอกสารประกอบคำสอน) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *การเขียนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2556, 10 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือย ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปิยะพิมพ์ สมิตติลก. (2541). *การเชื่อมโยงเนื้อหา “นวนิยาย” ในสื่อสิ่งพิมพ์และในสื่อสิ่งพิมพ์และในสื่อละครโทรทัศน์*. วิทยานิพนธ์ นศ.บ. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พุทธชาติ สุทธอด. (2545). การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขึ้น และสัมพันธ์ทในการ์ตูนระกากับราณี. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มรายบุคคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณี จานโอ. (2546). ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ. กรุงเทพฯ: มณฑลการพิมพ์.
- ยุทธศาสตร์ ถนัดพงษ์. (2538). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชางานประดิษฐ์และงานช่างโดยการสอนด้วยวิธีระดมสมองกับวิธีการสอนโดยปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: จลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ 5 ธันวาคม 2554 ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งรี ปัญญาแก้ว. (2550). การใช้กิจกรรมเล่นิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ความรู้คำศัพท์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับกำลังพัฒนา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. (2542). ร้อยกรอง. พิษณุโลก: แผนกเอกสารการและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- วรางคณา จันลา. (2545). การถ่ายโยงเนื้อหาทางเพศจากสื่ออนินาย. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒน์ บุญจับ. (2544). ครรลองร้อยกรองไทย. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- วันเนาว์ ยูเต็น. (2532). การศึกษาเรื่องกลอน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วาสนา บุญสม. (2540). แบบเรียนสำเร็จรูปภาษาไทย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน. กรุงเทพฯ: ประกายแสง.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิเชียร เกษประทุม. (2550). ลักษณะคำประพันธ์ไทย (ฉันทลักษณ์). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิภา กงกะนันท์. (2523). วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- วิลาวลัย โพธิ์ทอง. (2551). ผลการใช้แบบจำลองการสอน STIM เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

- วีระ ผังรักษ์. (2538). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการทดลองทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีศุภกร มุสิกพะพงษ์. (2556, 15 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือย ที่ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์; และดิเรก ศรีสุขโข. (2551). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2539). กลวิธีการสอนให้เด็กเรียนเขียนกวี. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ศุภกัญญา รอดเดช. (2543). การสอนเขียนร้อยกรองโดยใช้วิธีการเลือกสรรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภยง พันธุมโกมล. (2535). การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2498- 2535. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2554). รำลึกคุณูปการศาสตราจารย์ หม่อมหลวงชิน มาลากุล. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- สนั่น มีชันหมาก. (2556, 5 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย ประจักษ์ น้อยเหนือย ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์
- สมปอง อินทร์งาม. (2538). การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนบทร้อยกรองสี่คำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2537). วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลิทธา พิณภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2525). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: คุณพิณอักษรกิจ.
- สุขสรานัญ บัวทอง. (2545). การศึกษาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระแม่มาลีพระโขนงโดยใช้กิจกรรมปริศนาคำทายที่เป็นคำคล้องจอง. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. (2536). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุจินต์ ชวนชื่น. (2527). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านจิตลักษณะในการเขียนบรรยายกรอง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเรียนด้วยวิธีอนุมาณกับวิธีคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2516). หลักการเขียนเรียงความและการเขียนกลอน. สงขลา:
หาดใหญ่บรรณาการ.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2545). การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. วารสารวิชาการ. 1 (1): 38-45.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- . (2550). กลยุทธ์...การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เสาวณิต จุลวงศ์. (2549). วรรณกรรมล้นแนวหลังสมัยใหม่ของไทย. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัย ตันหยง. (2534). การสร้างปรับบทความคิดสร้างสรรค์. ใน แนวคิดและหลักการพัฒนาคุณภาพ
ต้นฉบับแบบเรียนมุ่งประสบการณ์ภาษา : เอกสารการประชุมปฏิบัติการเขียนแบบเรียน
ระดับประถมศึกษา 5 -11 พฤษภาคม 2534 ณ หาดเพชรรีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี.
หน้า 35-36. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมูลนิธิโรตารีของโรตารีสากล.
ถ่ายเอกสาร.
- อธิกมาส มากจ้อย. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อังคาร กัลยาณพงศ์. (2550). ปณิธานกวี. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- อารี พันธุ์ณี. (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- . (2542). ผูกให้คิดเป็นผูกให้คิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อารี รังสินนท์. (2532). ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์. (2529). วิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2556). เอกสารประกอบการสอนและแบบฝึกปฏิบัติการรายวิชา
ศษ 451 (ED 451). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2539). หลักภาษาไทย (อักขรวิธี วลีภาค วากยสัมพันธ์ จิตลักษณะ).
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2537). สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.

- Adler, M. R. (2002). The Role of Play in Writing Development: A study of Four High School Creative Writing Classes. *Dissertation Abstracts International*. 63,1(July): 117-A.
- Anderson; et al. (1970). *Developing Children Thinking Trough Science*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall
- Barthes, R. (1979). From Work to Text. in *Textual Strategies: Prespective in PostStructure Criticism*. Ithaca. New York: Cornell University Press.
- Bloom, H. (1997). *The Anxiety of Influence: The Theory of poetry*. London: Oxford University Press.
- Burns, Paul C. Broman; Betty L.; & Low, Alberta L. (1974). Wanting. *The Language Arts in Childhood Education*. 2nd ed. Chicago: Rand Mc Nally.
- Cairney, T. (1990). Intertextuality: Infectious echoes from the past. *The Reading Teacher*. 43(7): 478-484.
- Cairney, T. (1992). *Fostering and building students' intertextual histories*. *Language Arts*. 69(7): 502-507.
- Crafton, L. (1981). *The reading process as a transactional learning experience*. Unpublished doctoral dissertation Indiana University Bloomington. IN.
- Furner, B. A. (1973). Creative writing through creative dramatics. *Elementary School English*. 50(1):
- Greene, Harry A.; & Petty, Walter T. (1967). *Developing Language Skills in the Elementary School*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Kenedy, Larry D. (1975). Teaching Poetry and Prose. *Teaching the Elementary Language Arts*. New York: Harner and Row, 1975.
- Loban.; Ryan Squire. (1961). *Language Impairment and Psychopathology in Infants Children, and Adoleseents*. London. Sage.
- Nikolajeva, M.; & Scott, C. (2001). *How Picture Books Work*. New York: Garland.
- Pantaleo, S. (2006). Readers and writers as intertexts: Exploring the intertextualities in student writing. *Australian Journal of Language and Literacy*. 29(2): 163-181.
- Publishing. Nodelman, P. (1996). Intertextuality connections in read-alouds of information books. *Language Arts*. 73(5): 72-84.

- Richard F. Abrahamson. (1986). "A Survey of the Adolescent Poetry Preferences of Seventh, Eight, and Ninth Graders. *Dissertation Abstracts International*. 47(02): 451-452.
- Riffaterre, M. (1984). Intertextual representation: on mimesis as interpretive discourse'in. *Critical Inquiry*. 11(1): 141-162.
- Roache- Jameson, S. (2005). Kindergarten Connection: A study of intertextuality and its links with literacy in the kindergarten classroom. *Australian Journal of Language and Literacy*. 28(1): 48-66.
- Torr, J. (2007). The Pleasure of recognition: intertextuality in the talk of preschoolers during shared reading with mothers and teacher. *Early Years*. 27(1): 77-91.
- Torrance, E.P. (1974). Rewarded Creative Behavior: *Experiment in Classroom Creativity*. Englewood Cliffs.N.J.: Prentice Hall.
- Torrance, Paul E. (1963). *Education and The Creative Potential*. Minneapolis: The University of Minnesota Press.
- Wolter, D.R. (1976). Effect of feedback performance on a creative writing task. *Dissertation Abstracts International*. 36: 6573-4.

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นางระพิน ชูชื่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. นางธวัลกร สุกุใจแก้ว อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. นางสาวกอบกุล ใจกว้าง อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. นางสาวผุสดี พูลสุขกล้า ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
5. นางธนาภรณ์ ประพันธ์พจน์ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
6. นางอารีย์ คลิ่งเคล้า ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
7. นายสุนทร มุลศาสตร์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหพท
แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ชื่อวิชา การแต่งคำประพันธ์

รหัสวิชา ท๓๐๒๐๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชิมชาบทกลอนดอกสร้อย

หน่วยการเรียนรู้ย่อยเรื่อง กลอนดอกสร้อย

เวลา ๕ คาบ รวม ๒๕๐ นาที

๑. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ประเภทกลอนดอกสร้อยเป็นการเขียนที่อิสระ มีความแปลกใหม่ โดยผู้เขียนนำเสนอความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเอง จนกลายเป็นงานเขียนที่มีความหมาย มีความหลากหลาย เกิดความประทับใจต่อผู้อ่าน ทั้งในด้านการใช้ถ้อยคำ ความคิดที่มีเนื้อหาสาระของงานเขียน และมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

(๒.๑) ด้านความรู้ (พุทธิพิสัย/K)

๒.๑.๑) อธิบายความหมาย จินตลักษณ์ของกลอนดอกสร้อยได้

๒.๑.๒) จำแนกแนวคิดของกลอนดอกสร้อยสำนวนอื่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการเขียนกลอนดอกสร้อยเชิงสร้างสรรค์ได้

๒.๑.๓) อภิปรายทบทวนแนวทางการสร้างงานเขียนชิ้นใหม่ได้อย่างสมบูรณ์

๒.๑.๔) บอกคุณค่าของการประเมินงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

(๒.๒) ด้านทักษะ/กระบวนการ (ทักษะพิสัย/P)

๒.๒.๑) อ่านและวิเคราะห์กลอนดอกสร้อยตามองค์ประกอบต่างๆ ของกลอนดอกสร้อยได้

๒.๒.๒) เลือกแนวทางการสร้างงานเขียนชิ้นใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของตนเองได้

๒.๒.๓) วิเคราะห์ตัวบทกลอนดอกสร้อยตามแนวสททของ แฮร์โรว์บลูมได้

๒.๒.๔) กำหนดแนวคิดเพื่อเขียนกลอนดอกสร้อยโดยใช้ผลการอ่านตามแนวสททได้

๒.๒.๕) ร่างงานเขียนกลอนดอกสร้อยเชิงสร้างสรรค์จากการอ่านตามแนวสททและสร้างงานเขียนได้

๒.๒.๖) วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องจากงานเขียนของตนเองได้

๒.๒.๗) ประเมินงานเขียนกลอนดอกสร้อยเชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้

(๒.๓) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์/ค่านิยม/คุณธรรมจริยธรรม (จิตพิสัย/A)

๒.๓.๑) แสดงความคิดเห็นอย่างมีมารยาท

๒.๓.๒) ตั้งใจเรียน/มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

๓. สารการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ

๓.๑) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลอนดอกสร้อย

๔.๑.๑ ความหมายของกลอนดอกสร้อย

๔.๑.๒ ฉันทลักษณ์ของกลอนดอกสร้อย

๓.๒) การอ่านงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยตามแนวทางการอ่านผ่าน
มุมมองใหม่และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท

๓.๓) การวิเคราะห์ตัวบทตามแนวสหบท

๓.๓) การสร้างงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวสหบท

๓.๔) การประเมินร่างงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยและการให้ข้อมูล
ย้อนกลับ

**๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (จากการวิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้
ผู้เรียน)**

๔.๑) ความสามารถในการสื่อสาร

๔.๒) ความสามารถในการคิด

๔.๒.๑ ทักษะการคิดวิเคราะห์

๔.๒.๒ ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์

๔.๓) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๔.๓.๑ กระบวนการปฏิบัติ

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕.๑) ใฝ่เรียนรู้

๕.๒) มุ่งมั่นในการทำงาน

๕.๓) มีมารยาทในการพูด

๖. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ ๑ ขั้นสร้างประสบการณ์และวางแผนงานเขียน (๑ คาบเรียน: ๕๐ นาที)

๑.๑) สร้างประสบการณ์และวางแผนงานเขียน (๕๐ นาที)

๑.๑.๑ ครูสุ่มนักเรียนจำนวน ๑-๒ คน ให้ยกตัวอย่างบทร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อย
ที่ประทับใจ ด้วยการท่องแล้วแปลความให้เพื่อนฟัง พร้อมทั้งอธิบายถึงสาเหตุที่ประทับใจบทร้อยกรอง
ดังกล่าว สอบถามแนวคิด ความงามทางภาษาของบทร้อยกรองที่นักเรียนชื่นชอบ (๕ นาที)

๑.๑.๒ นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลอนดอกสร้อยที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้ว โดยอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้ ๑) ประวัติความเป็นมาของกลอนดอกสร้อย ๒) ความหมายของกลอนดอกสร้อย

๓) จินตลักษณ์ของกลอนดอกสร้อย และ ๔) กวีโวหารของกลอนดอกสร้อย (๑๕ นาที)

๑.๑.๓ นักเรียนสรุปประเด็นการอภิปรายทั้ง ๔ ประเด็นด้วยภาษาของตนเองลงในใบงานที่ ๑ “ทบทวนกระบวนการกลอน (ดอกสร้อย)” (๑๐ นาที)

๑.๑.๔ ครูนำบทร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยจำนวน ๒ สำนวน มาให้นักเรียนพิจารณาเลือกอ่านตัวบท (กลอนดอกสร้อย) ที่สนใจคนละ ๑ สำนวน เมื่ออ่านตัวบทแล้ว ครูให้นักเรียนวิเคราะห์กลอนดอกสร้อยที่อ่านตามเกณฑ์ต่อไปนี้ แนวคิด จินตนาการ จินตลักษณ์ การใช้ภาษา และคุณค่าของงานเขียน (๒๐ นาที)

๑.๒) ค้นคว้าเลือกอ่านตัวบทที่ ๒ (นอกห้องเรียน) : ครูกำหนดให้นักเรียนค้นคว้าอ่านกลอนดอกสร้อยเพิ่มเติมนอกห้องเรียน (ตัวบทที่ ๒) ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องในด้านแนวคิด กับตัวบทที่ ๑ (ที่ได้อ่านในช่วงต้น)

ขั้นที่ ๒ ขั้นกระตุ้นให้คิดต่อ (๒ คาบเรียน: ๑๐๐ นาที)

๒.๑) อ่านวิเคราะห์ห้องประกอบของตัวบทที่ ๒ (๒๐ นาที) : นักเรียนอ่านตัวบทที่ ๑ และตัวบทที่ ๒ ที่ค้นคว้ามาอย่างละเอียด

๒.๒) นักเรียนนำบทร้อยกรองประเภทกลอนดอกสร้อยคือ ตัวบทที่ ๑ : สำนวนที่อ่านเมื่อคาบที่ผ่านมา และตัวบทที่ ๒ : สำนวนที่นักเรียนเลือกอ่านเพิ่มเติมนอกห้องเรียน มาอ่านวิเคราะห์ตามแนวสหบท โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ ๑) การวิเคราะห์ตัวบทเดิม ๒) การวิเคราะห์ตัวบทใหม่ ๓) การเปรียบเทียบความเหมือนของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ พร้อมเหตุผล และ ๔) การเปรียบเทียบความต่างของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ ทำลงในใบงานที่ ๒ (๓๕ นาที)

๒.๓) สรุปความเหมือน-ความต่างของตัวบทที่ ๑ และตัวบทที่ ๒ พร้อมระบุเหตุผลตามแนว การอ่านผ่านมุมมองใหม่ ทำลงในใบงานที่ ๓ (๓๐ นาที)

๒.๔) ครูสุ่มนักเรียนประมาณ ๓-๔ คน มานำเสนอผลงานการวิเคราะห์ตัวบท(กลอนดอกสร้อย) จากใบงานที่ ๑ โดยเพื่อนร่วมชั้นร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ (๑๕ นาที)

ขั้นที่ ๓ ขั้นร่างงานเขียน (๑ คาบเรียน: ๕๐ นาที)

๓.๑) กำหนดระดับการปรับให้เกิดความต่างจากตัวบทที่ ๑ และตัวบทที่ ๒ (๑๐ นาที) : นักเรียนพิจารณาเลือกสำนวนกลอนดอกสร้อยจำนวน ๑ สำนวน ตามความต้องการและความสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นตัวบทที่ ๑ หรือตัวบทที่ ๒ หรือจะเป็นสำนวนอื่นๆ เพื่อใช้เป็นต้นฉบับในการสร้างงานเขียนชิ้นใหม่ตามแนวสหบท และกำหนดการปรับว่าจะปรับระดับใดตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่

๓.๒) กำหนดองค์ประกอบที่จะปรับแต่งให้ต่างไปจากเดิม (๑๐ นาที) : ครูให้นักเรียนกำหนดแนวทางการสร้างงานเขียนของตนเองโดยใช้ประเด็นดังต่อไปนี้เป็นตัวกำหนด คือ

- นักเรียนได้ปรับประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่เลือกเพราะเหตุใด
- นักเรียนเพิ่มเติมประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่เลือก การเพิ่มเติมนำมาจากอะไร เพราะเหตุใด
- นักเรียนยังคงประเด็นใดไว้บ้างจากตัวบทที่เลือก เพราะเหตุใด

๓.๓) กำหนดแนวคิด สำคัญที่ต้องการจะนำเสนอ (๕ นาที) : นักเรียนกำหนดแนวคิดของงานเขียนกลอนดอกสร้อยของตนเอง

๓.๔) เติมรายละเอียดของงานเขียน (๓๐ นาที) : นำแนวคิดที่กำหนดขึ้นมาสร้างเป็นร่างงานเขียนกลอนดอกสร้อยชิ้นใหม่ของตนเอง จำนวน ๒ บท

ขั้นที่ ๔ ขั้นประเมินผลงาน (๑ คาบเรียน: ๕๐ นาที)

๔.๑) การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง (๑๕ นาที) : ครูให้นักเรียนวิเคราะห์งานเขียน (กลอนดอกสร้อย) ของตนเองตามแบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน” ด้วยตนเองใน ๓ ประเด็น คือ ๑) ข้อดี ๒) ข้อปรับปรุง ๓) ข้อเสนอแนะ

๔.๒) การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน (๑๕ นาที)

๔.๒.๑ ครูให้นักเรียนจับคู่กัน จำนวน ๒๐ คู่ ตามเลขที่ จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันอ่านงานเขียนของเพื่อนภายในคู่ตัวเอง (๕ นาที)

๔.๒.๒ ครูแจกแบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน” จากเพื่อน ที่ได้อ่านแล้วบันทึกคะแนน (๑๐ นาที)

๔.๓) ประมวลผลข้อมูลย้อนกลับ (๑๐ นาที) : ครูให้นักเรียนนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของตนเองและเพื่อนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับแก้ไขงาน

๔.๔) นักเรียนเขียนแสดงความรู้ ความรู้สึกหลังจากเรียนการเขียนร้อยกรองตามทฤษฎีสหบทลงในแบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู” (๑๐ นาที)

๔.๕) ครูเป็นผู้ตรวจสอบและเสนอแนะ (นอกห้องเรียน) : ครูตรวจและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

๗. สื่อการเรียนรู้

- ๗.๑) เอกสารประกอบการสอนวิชา การแต่งคำประพันธ์
- ๗.๒) รวมบทกลอนดอกสร้อย
- ๗.๓) แบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน”
- ๗.๔) ใบงานที่ ๑ “ทบทวนกระบวนกลอน (กลอนดอกสร้อย)”
- ๗.๕) ใบงานที่ ๒ “วิเคราะห์สะท้อนตามแนวสหบท”
- ๗.๖) ใบงานที่ ๓ “การวิเคราะห์แนวการสร้างชิ้นงานใหม่”

๗.๗) ใบงานที่ ๔ “การสร้างงานใหม่ของผู้เรียน”

๗.๘) แบบบันทึก “นักกลอนสะท้อนครู”

๘. แหล่งการเรียนรู้

๘.๑) ผู้ปกครองและ/หรือผู้รู้

๘.๒) ห้องสมุด

๙. กระบวนการวัดผล-ประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัด		วิธีการวัด	เครื่องมือการวัด	เกณฑ์การประเมินผล
ด้าน พุทธิพิสัย	ความหมาย จินตลักษณ์ของ กลอนดอกสร้อย	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
	แนวคิดพื้นฐานในการเขียน กลอนดอกสร้อย	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
ด้าน ทักษะพิสัย	อ่านและวิเคราะห์กลอน ดอกสร้อยตามองค์ประกอบ ต่างๆ ของกลอนดอกสร้อยได้	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
	เลือกแนวทางการสร้างงาน เขียนขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับ ความต้องการและความสนใจ ของตนเองได้	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
	วิเคราะห์ตัวบทกลอนดอกสร้อย ตามแนวสททของ แฮร์ ไร์บลูมได้	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
	กำหนดแนวคิดเพื่อเขียนกลอน ดอกสร้อยโดยใช้ผลการอ่าน ตามแนวสททได้	การถาม-ตอบ	คำถาม	ตอบถูกเกินร้อยละ ๗๐ ถือว่าผ่าน
	ร่างงานเขียนกลอนดอกสร้อย เชิงสร้างสรรค์จากการอ่านตาม แนวสททและสร้างงานเขียน ได้	การฝึกปฏิบัติ	ชิ้นงาน	๕ คะแนน = ดีเยี่ยม ๔ คะแนน = ดี ๓ คะแนน = ปานกลาง(ผ่าน) ๒ คะแนน = พอใช้ ๑ คะแนน = ปรับปรุง

ด้านทักษะพิสัย (ต่อ)	สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือการวัด	เกณฑ์การประเมินผล
	วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องจากงานเขียนของตนเองได้	การจัดอันดับคุณภาพ	แบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน”	๕ คะแนน = ดีเยี่ยม ๔คะแนน = ดี ๓คะแนน = ปานกลาง(ผ่าน) ๒คะแนน = พอใช้ ๑คะแนน = ปรับปรุง
ด้านจิตพิสัย	ประเมินงานเขียนกลอนดอกสร้อยตามเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้	การทดสอบ	เกณฑ์การประเมินการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	๕ คะแนน = ดีเยี่ยม ๔คะแนน = ดี ๓คะแนน = ปานกลาง(ผ่าน) ๒คะแนน = พอใช้ ๑คะแนน = ปรับปรุง
	แสดงความคิดเห็นอย่างมีมารยาท	การสังเกตพฤติกรรม การแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรม การแสดงความคิดเห็นและพฤติกรรม การเรียนรู้	๔คะแนน = ดี ๓คะแนน = ปานกลาง(ผ่าน) ๒คะแนน = พอใช้ ๑คะแนน = ต้องปรับปรุง
ด้านจิตพิสัย	ตั้งใจเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	แบบสังเกตพฤติกรรม การแสดงความคิดเห็นและพฤติกรรม การเรียนรู้	

๑๑. บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑๒. ความเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/ฝ่ายวิชาการ/ผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓
ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชิมชาบกลอนดอกสร้อย

รายชื่อตัวบท (กลอนดอกสร้อย) ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบทที่ 1: กาดำ คู่กับ อิมก่อน

กาดำ

“กาเอ๋ยกาดำ	รู้จำรู้จักรักเพื่อน
ได้เหยื่อเผื่อแผ่ไม่แซ่เขื่อน	รีบเตือนพวกพ้องร้องเรียกมา
ต่างกลุ้มรุมล้อมพร้อมพริก	น่ารักน้ำใจกระไรหนา
การเผื่อแผ่แนะพอหงุดงดูกา	มันโอบอารีรักดีนักเอย”

นายแก้ว

อิมก่อน

“อิมเอ๋ยอิมก่อน	รีบจะไปดูละครโชนหนัง
ทั้งสำหรับคืบค้อนไ้รุ่งรัง	เหมาคนอิมที่หลังให้ล้างชาม
การเผื่อเอาเปรียบกันอย่างนี้	มีดีหนอเจ้าฟังเราห้าม
คบเพื่อนฝูงจงอุตส่าห์พยายาม	รักษาความสามัคคีจึงดีเอย”

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ

ตัวบทที่ 2: ชักเส้า คู่กับ ตืดตุ๋

ชักเส้า

“ชักเอ๋ยชักเส้า	ผลมะนาวทั้งทานในนางนศพ
เข้าแย่งชิงเหมือนสิ่งไม่เคยพบ	ไม่น่าคบเลยหนอพวกขอทาน
ดูประหนึ่งขัดสนจนปัญญา	มีทางหากินได้หลายสถาน
ประหลาดใจเหตุไฉนไม่ทำงาน	ประกอบการอาชีพที่ดีเอย”

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ

ติ๊ดตุ๋

“ติ๊ดเอ๋ยติ๊ดตุ๋	ในเรียวในรูช่างอยู่ได้
ชี้เกียดหนักหนาระอาใจ	มาเรียกให้กินหมากไม่ยากคบ
ชาติชี้เกียดเบียดเบียนแต่เพื่อนบ้าน	การงานแต่สักนิดก็คิดหลบ
ตื่นเช้าเราควรหมั่นประชันพลบ	ไม่ขอคบชี้เกียดเกลียดนักเอย”

ทัด เปரியญ

ใบงานที่ ๑ “ทบทวนกระบวนการกลอน (สุภาพ)”

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยภาษาของตนเองตามประเด็นต่อไปนี้

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของกลอนดอกสร้อย

.....

.....

.....

.....

๑.๒ ความหมายของกลอนดอกสร้อย

.....

.....

.....

.....

๑.๓ จินตลักษณ์ของกลอนดอกสร้อย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๔ กวีโวหารของกลอนดอกสร้อย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๒ “วิเคราะห์สะท้อนตามแนวสหบท”

การวิเคราะห์ตัวบทเดิม	การวิเคราะห์ตัวบทใหม่	การเปรียบเทียบความเหมือนของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ พร้อมเหตุผล	การเปรียบเทียบความต่างของตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่ พร้อมเหตุผล

ใบงานที่ ๔ “การสร้างงานใหม่ของผู้เรียน”

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนวิเคราะห์ตัวบทเดิมกับตัวบทใหม่แล้ว ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการสร้าง
ชิ้นงานใหม่ของตนเอง จากประเด็นต่อไปนี้

๔.๑ นักเรียนจะปรับประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่อ่าน เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๒ นักเรียนจะเพิ่มประเด็นใดบ้างจากตัวบทที่อ่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๓ นักเรียนจะยังคงประเด็นใดไว้บ้าง เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน” (เพื่อนประเมิน)

ผู้ถูกประเมิน :

: ผู้ประเมิน

ข้อดีของงาน

ข้อบกพร่องของงาน

แนวทางแก้ไข

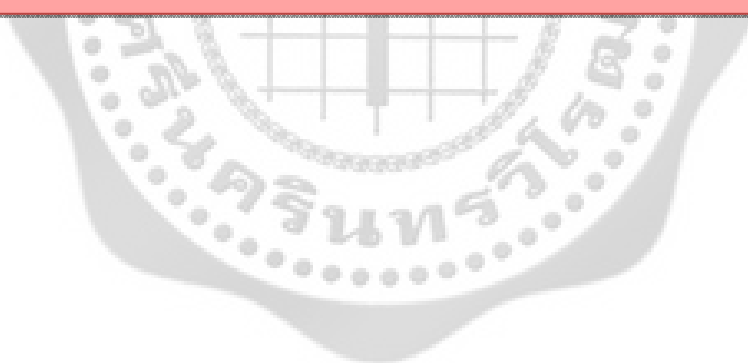
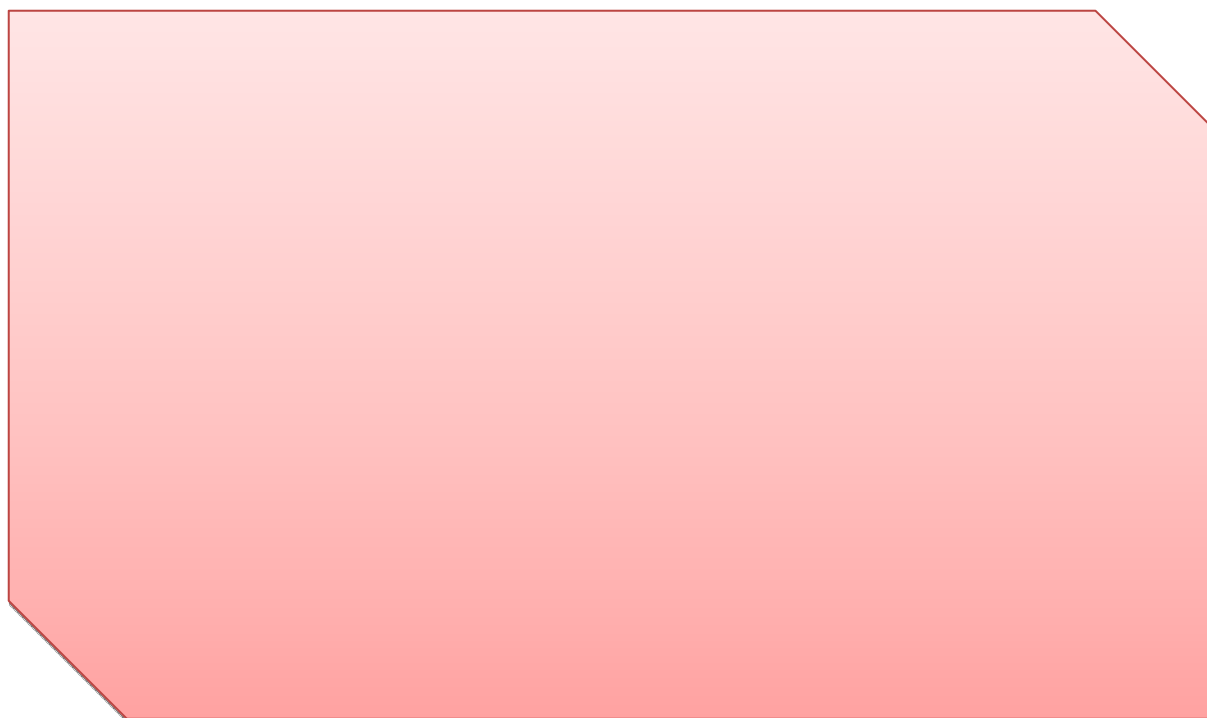
แบบบันทึก “เกลากลอนสะท้อนงาน”(ด้วยตนเอง)

ข้อดีของงาน

ข้อบกพร่องของงาน

แนวทางแก้ไข

แบบบันทึก “หักกลองสะท้อนครู”

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

(ก่อนเรียน-หลังเรียน)

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
(ก่อนเรียน)

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

ข้อที่ 1 จากกลอนสุภาพ เรื่อง “ไม่เรียว” ด้านล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนกลอนสุภาพเชิงสร้างสรรค์
จำนวน 1 บท พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องใหม่ โดยใช้เวลาในการเขียน 30 นาที

“ต่อแต่นี้จะไม่ตีไม้ตะต๋อง
การเขียนดีไหนร้ายไรเมตตา
ต่อแต่นี้จะไม่มีไม่เรียวแล้ว
รัฐมนตรีได้ครั้งเยาว์วัย

ภาพที่มองนั้นเห็นคล้ายเช่นฆ่า
จะไม่ตีไม่ว่ากรณีใด
ที่ฝากแนวไว้กับคนเหลวไหล
คงเหลือไว้เพียงชื่อคือตำนาน”

(ไม่เรียว : บุญนำ นวลละออง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
(หลังเรียน: กลอนสุภาพ)

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

ข้อที่ 2 จากกลอนสุภาพ เรื่อง “น้ำใจ” ด้านล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนกลอนสุภาพเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 บท พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องใหม่ โดยใช้เวลาในการเขียน 30 นาที

“อันน้ำใจไมตรีที่ซึ่งจิต
 มอบความรักความอาทรสานสายใย
 ลังคมใดใช้น้ำใจผูกไมตรี
 สงบสุขร่มเย็นเด่นชัดซวาล

เหล่าบัณฑิตเชิดชูยิ่งกว่าสิ่งไหน
 ดำรงไว้มิตรสัมพันธ์แต่บรรพกาล
 ย่อมสุขขีปรีเปรมเกษมศานต์
 เกิดสำราญชื่นจิตสนิทชม”

(น้ำใจ : ธนาภรณ์ ประพันธ์พจน์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
(หลังเรียน: กลอนดอกสร้อย)

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

ข้อที่ 3 จากกลอนดอกสร้อย เรื่อง “ผ้าเอ๋ยผ้าไทย” ด้านล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนกลอนดอกสร้อยเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 บท พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องใหม่ โดยใช้เวลาในการเขียน 30 นาที

“ ผ้าเอ๋ยผ้าไทย
 ไหม ตีนจก ผ้ายก ท่อกลายงาม
 เล็กหลงใหลเล็กปลื้มลิ้มของนอก
 ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลโลกยลยิน

เกริกเกียรติไถลระฆังลือชื่อสยาม
 จารึกความเป็นไทยในแผ่นดิน
 สำนึกบอกภูมิปัญญาล้ำค่าศิลป์
 ทว่าทุกถิ่นสวมผ้าไทยภูมิใจเอ๋ย”

(ผ้าเอ๋ยผ้าไทย :เบญจมาชชุทิศ นครศรีธรรมราช)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
(หลังเรียน: กลอนสักวา)

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

ข้อที่ 4 จากกลอนสักวา เรื่อง “สักวาคนไทยในวันนี้” ด้านล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนกลอนสักวาเชิงสร้างสรรค์

จำนวน 1 บท พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องใหม่ โดยใช้เวลาในการเขียน 30 นาที

“สักวาคนไทยในวันนี้
 คนยากไร้สุดซำน้ำตานอง
 แต่ตอนนี้คนไทยยังใจสู้
 เพียงร่วมแรงร่วมใจร่วมพลัง

ต้องเป็นหนี้ต่างแดนแสนเศร้าหมอง
 คนรวยครองความสุขล้ำเพียงลำพัง
 ร่วมกอบกู้อนาคตไม่หมดหวัง
 ไม่หยุดยั้งพาชาติเราก้าวหน้าเอย”

(สักวาคนไทยในวันนี้ : ราชนิบุรณะ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
(หลังเรียน)**

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

ข้อที่ 5 จากกลอนสักวา เรื่อง “สักวาวยเรียน” ด้านล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนกลอนสักวาเชิงสร้างสรรค์
จำนวน 1 บท พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องใหม่ โดยใช้เวลาในการเขียน 30 นาที

“สักวาการเริ่มต้น “ว้ายเรียนรู้”
ยังไม่ถึงซึ่ง “ว้ายรัก” แสนหน้าใจ
คือ “ว้ายร้อน” “ว้ายแรง” แห่ง “ว้ายรุ่น”
รู้ปากเพียรรู้สร้างสรรค์พัฒนา

“ว้ายแรก” ก้าวสู่เป็นผู้ใหญ่
เพียงลั่นโกไว้ความคิดปลิดชีวา
รอยกระสุนเตือนย้ำปล้นถึงปัญหา
สร้างคุณค่าเด็กยุคใหม่สู่ “ว้ายเรียน”

(สักวาวยเรียน : ชลกันยานุกูล)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
1. ด้านเนื้อหา จินตนาการและการ เรียบเรียงความคิด (ร้อยละ 30)	-นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่าง สมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจ น่าติดตาม มีความสอดคล้องกัน ตลอดทั้งเรื่อง - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิด และขยาย ความคิดของเรื่องได้อย่าง ครอบคลุมชัดเจน พร้อมทั้ง ใช้เหตุผลประกอบความคิด ได้อย่างเหมาะสม - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลง เนื้อหา หรือกลวิธีการเขียน ตามจินตนาการได้อย่าง เหมาะสม	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดชัดเจน เนื้อหา น่าสนใจ น่าติดตามและมี ความสอดคล้องกันโดย ส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดและขยายความคิด ของเรื่องได้ไม่ครบถ้วน การ ใช้เหตุผลประกอบความคิดยัง ไม่ชัดเจนในบางประเด็นแต่ไม่ มีผลกระทบกับเนื้อหา - ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจน นัก มีบางส่วนที่ ลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหาจินตนาการ ของงานที่เขียนได้อย่างสมจริง มีแนวคิดค่อนข้างชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจน่าติดตามและ มีความสอดคล้องกันโดย ส่วนมาก - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดยังสับสนบ้าง การใช้ เหตุผลประกอบความคิดยังไม่ ชัดเจนส่งผลกระทบต่อเนื้อหา บางส่วน -ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียนไม่ชัดเจน นัก โดยส่วนมากยังมีการ ลอกเลียนแบบผู้อื่น	- นำเสนอเนื้อหา จินตนาการของงาน ค่อนข้างสมจริง มีแนวคิด ไม่เกี่ยวข้องกัน เนื้อหาค่อนข้างน่าสนใจและ น่าติดตาม มีความ สอดคล้องของเนื้อหาใน บางส่วน - เรียบเรียงเนื้อหาจัดลำดับ ความคิดสับสน ไม่มีการใช้ เหตุผลประกอบความคิด ซึ่งทำให้เนื้อหาขาดความ ต่อเนื่องและสื่อความไม่ เข้าใจ - ขาดความชัดเจนในการ ปรับเปลี่ยนดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธีการเขียน ลอกเลียนแบบผู้อื่นเป็น ส่วนมาก	- นำเสนอเนื้อหา จินตนาการของงานที่ เขียนไม่สมจริง ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงแนวคิด เนื้อหาไม่แตกต่างจากงาน เขียนเดิม - เรียบเรียงเนื้อหาไม่เป็น ระบบ การจัดลำดับ ความคิดมีความสับสนมาก ไม่มีการใช้เหตุผลประกอบ ความคิด จนทำให้เนื้อหา ขาดความต่อเนื่อง สื่อ ความไม่เข้าใจ - ไม่ได้ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงเนื้อหา หรือกลวิธี การเขียนในงานเขียนของ ตนเอง แต่ลอกเลียนแบบ งานของผู้อื่นทั้งหมด

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ (ต่อ)

ระดับคะแนน	5	4	3	2	1
เกณฑ์	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง
2. ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง (ร้อยละ 15)	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะในทุกวรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 6 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 5 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาครบถ้วน - มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะอย่างน้อย 3 วรรค	- มีจำนวนคำ วรรค บาท และบทของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาไม่ครบถ้วน - มีสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ, กลอนดอกสร้อยและกลอนสักวาไม่ครบถ้วน - ไม่มีสัมผัสในที่ทำให้เกิดความไพเราะ
3. ด้านการใช้ภาษา (ร้อยละ 30)	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องทั้งหมด	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตรงความหมายมีความหลากหลายน่าประทับใจ ให้ความรู้สึกคล้อยตาม - เขียนสะกดคำผิด 1-2 คำ แต่ยังไม่ทำให้การสื่อความไม่ผิดไปจากเดิม	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้องบ้าง แต่ไม่กระทบต่อการสื่อความหมาย แต่ยังคงให้ความรู้สึกคล้อยตามและน่าประทับใจ - เขียนสะกดคำผิด 3-4 คำ แต่ไม่ทำให้ความหมายผิดไปจากเดิม จนอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์และระดับภาษาไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อการสื่อความหมาย - เขียนสะกดคำผิด 5-6 คำ ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจเนื้อความที่เขียน	- เลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารภาพพจน์ และระดับภาษาไม่ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่สื่อความได้ยาก - เขียนสะกดคำผิดเกิน 7 คำ และทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อความที่เขียน

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์(ต่อ)

ระดับคะแนนเกณฑ์	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ต้องปรับปรุง
4. คุณค่าของงานเขียน(ร้อยละ 25)	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจ และสติปัญญาแก่ผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคม	- นำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่า ทางจิตใจและสติปัญญาแก่ ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและสังคม ได้ในส่วนใหญ่	- นำเสนองานเขียนที่ให้คุณค่า ในด้านใดด้านหนึ่งระหว่างด้าน จิตใจหรือด้านสติปัญญาแก่ ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและสังคม ได้ในบางส่วน	- นำเสนองานเขียนที่ให้ คุณค่าในด้านใดด้านหนึ่ง ระหว่างด้านจิตใจหรือด้าน สติปัญญาแก่ผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคมได้น้อย	- นำเสนองานเขียนที่ไม่ให้ คุณค่าทางด้านจิตใจและ สติปัญญาแก่ผู้อ่าน ไม่ สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและไม่เป็น ประโยชน์กับตนเองและ สังคม

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างผลงานร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ตัวอย่างผลงานร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
เจ้าของผลงาน นายปภาสิต โสมาศรี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. ส่วนบทกลอนก่อนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ถ้าการที่ครูดีเหมือนการฆ่า	ไร้เมตตาปราณีต่อพวกเจ้า
การเขียนดีสั่งสอนในวัยเยาว์	หวังเพียงเจ้าโตได้ไม่ลำเค็ญ
ที่ลงโทษอยากให้เจ้าไปถึงฝัน	ทุกสิ่งนั้นเพราะหวังดีจึงเคี่ยวเข็ญ
ต่อแต่นี้จะไม่ตีให้ลำเค็ญ	คงจะเป็นเพียงไม้เรียวในตำนาน

2. ส่วนบทกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนสุภาพ

มีกับข้าวน้ำพริกแกงแบ่งเพื่อนบ้าน	ยามมีงานช่วยกันทำจนสุขสันต์
สายเลือดไทยเป็นหนึ่งใกล้ชิดกัน	ความผูกพันสืบมาแต่ช้านาน
เลิศน้ำใจไทยแท้มาแต่ก่อน	ไมตรีช่วยดับร้อนผ่อนทุกข์ผ่าน
งานลงแขกเกี่ยวข้าวแต่โบราณ	สู่ลูกหลานสืบน้ำใจไทยร่มเย็น

3. ส่วนบทกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนกลอนดอกสร้อย

ผ้าเอ๋ยผ้าไทย	เลิศวิไลภูมิปัญญาค่าเล่าขาน
ลาย “ตีนจก” “ไหมมัดหมี่” ที่ลือนาน	บรรจงสานสืบทอดต่อค่าไกล
ไหมหนึ่งเส้นบรรจงถักได้เป็นผืน	วิกฤตพื้นอาชีวะที่สดใส
เทิดงานศิลป์ด้วยแม่ฟ้ารักษาผ้าไทย	เกียรติเกริกไกรผ้าไทยมั่นนิรันดร์เอย

4. ส่วนบทกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนกลอนสักวา

สักวาคณไทยในวันนี้	ตกเป็นหนี้ต่างชาติขาดสุขสันต์
เห็นแก่ตัวมัวยื้อแย่งแข่งขันกัน	คอร์ปชั่นโกงกินแผ่นดินไทย
แฝงด้วยเล่ห์กลเล่ห์นาพาวิบัติ	สารพัดความฉ้อฉลคนริตไถ
อยากให้สิ้นคนชั่วตัวจัญไร	ชาติจะได้พัฒนาดีกว่านี้เอย

5. ส่วนบทกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

สักวา “วัยเรียน” “อย่าเพียรรัก	ซึ่งนำหนักความดีงามความเหมาะสม
อย่าฝักใฝ่ในฉันทะหามารมณ	เจ้าจะล้มและเจ็บหนักก่อนหลักชัย
คิดก่อนทำอย่าบูมปามทำก่อนคิด	เพราะความผิดเป็นรอยแผลเกินแก้ไข
อนาคตดับหรือดีอยู่ทีใจ	อย่าเกินวัยสุกก่อนห้ามจึงงามเอย

เจ้าของผลงาน นายโฆสิต ทรัพย์ปานา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. ส่วนนกลอนก่อนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

อันก้านไม้พันไว้ด้วยสีเขียว	คือไม้เรียวที่ครูใช้พราสอน
จะดีทำนั้นยังอวารถ	เอื้ออาทรที่นำไปเพราะจำเป็น
ต่อไปนี้จะไม่ดีไม่แตะต้อง	ให้ขุนช้องหมองใจในสิ่งเห็น
ไม่มีแล้วไม้เรียวสร้างความลำเค็ญ	คงจะเห็นแค่ครูสอนเท่านั้นพอ

2. ส่วนนกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนสุภาพ

น้ำอวลมกินเข้าไปกััดกระเพาะ	น้ำหวานเหมาะสำหรับดับกระหาย
น้ำเน่าเสียเพราะคนคอยทำลาย	น้ำมือหมายทำลายชาติให้ล่มจม
น้ำคำหวานเมื่อได้ฟังเพราะจับจิต	น้ำหน้าคิดคอยเสแสร้งดูเหมาะสม
น้ำใจงามมักมีแต่คนชม	สร้างสังคมร่มเย็นได้ด้วยน้ำใจ

3. ส่วนนกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนดอกสร้อย

ผ้าเอ๋ยผ้าไทย	งาม “ผ้าไหม” “มัดหมี่” สักดิ์ศรีถิ่น
งาม “ผ้าจก” ลายงามต่อแผ่นดิน	งาม “ผ้าซิ่น” สร้างค่าผ้าของไทย
“สิริกิติ์” บารมีศักดิ์ศรีชาติ	ทรงเป็นปราชญ์งานฝีมือที่ยิ่งใหญ่
เด่นคุณค่า “ศิลปาชีพบางไทร”	เกียรติเกริกไกรผ้าสยามงามแท้เอย

4. ส่วนนกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ประเภทกลอนสัทวา

สัทวาคนไทยในวันนี้	เรื่องมากมีทั้งเศรษฐกิจคิดปวดหัว
นักการเมืองของช้อนเรนเห็นแก่ตัว	ชาติมีดมัวต้องชอกช้ำระกำตน
ตัดความคิดเห็นแก่ได้ไว้ช่วยชาติ	ความผิดพลาดคงหมดไปได้สักหน
อย่าปล่อยให้น้ำเน่าเคล้าปวงชน	ต้องยากจนเพราะว่ารัฐขัดแย้งเอย

5. ส่วนนกลอนหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

สัทวา “วัยเรียน” “รู้สู้ฟันฝ่า	ให้ได้มาซึ่งประสบการณ์บนลานฝัน
วัยแห่งการพบปัญหาสารพัน	ต้องมุ่งมั่นแก้ไขไม่อับจน
เพราะความรู้ที่ได้มาตั้งอาวุธ	ประเสริฐสุดคู่คุณธรรมนำกุศล
ใช้ปัญญาสู้ถูกผิดลิขิตตน	ก้าวไปบนหลักชัยแห่ง “วัยเรียน”

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	ประจักษ์ น้อยเหนือ
วัน เดือน ปี เกิด	6 เมษายน 2532
ที่อยู่ปัจจุบัน	58/1 ซอยพระรามสอง (100) แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพฯ 10150
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ปริญญาตรีการศึกษามหาบัณฑิต กศ.บ. (การสอนภาษาไทย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2557	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ